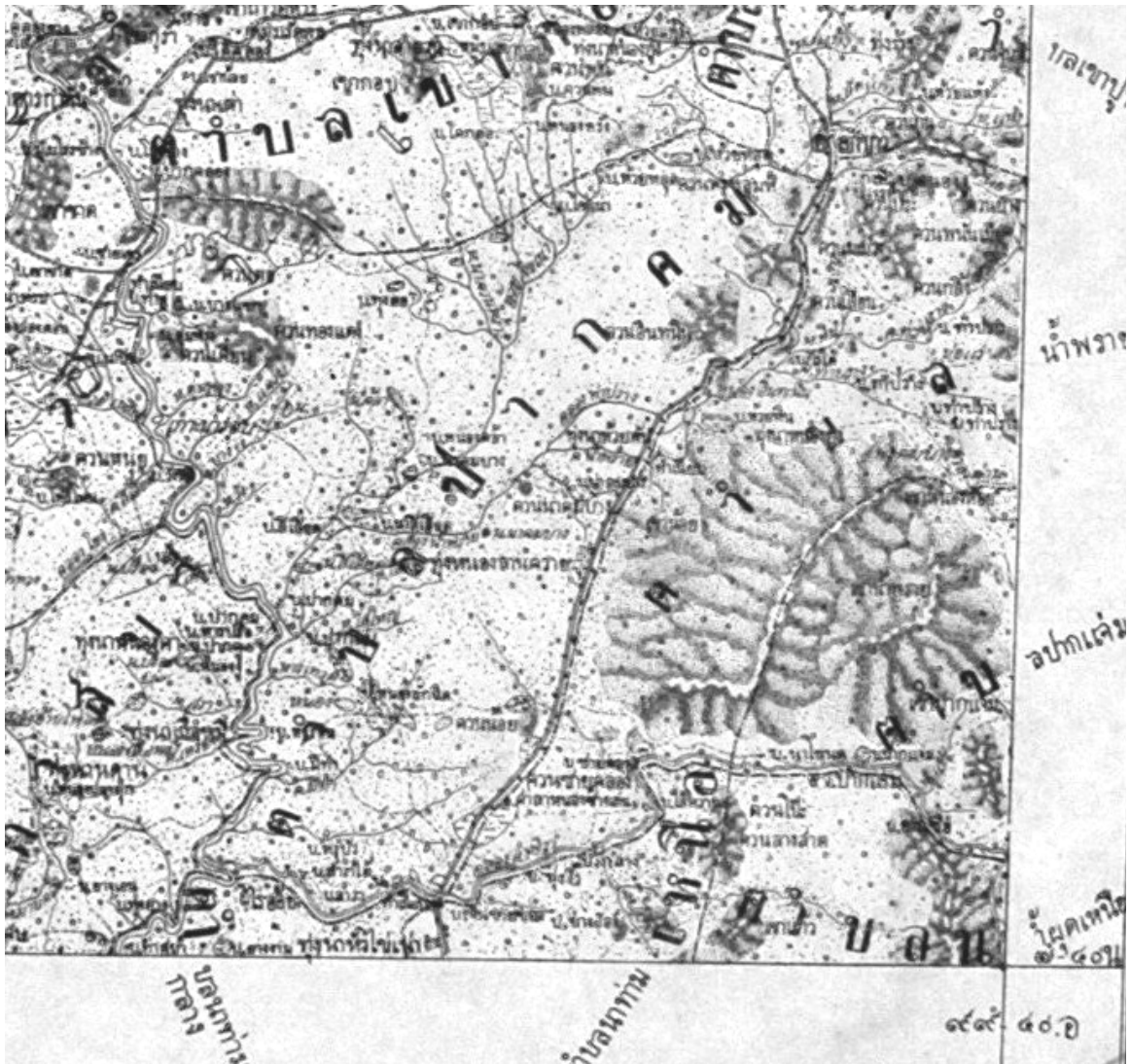

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช, ๒๕๓๖ : ๑๒๓ – ๑๒๗)

ตำบลทุ่งต่อ เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลปากคม แยกออกเป็นตำบลทุ่งต่อ ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ นายมนัส ก้องสุวรรณศิริ เป็นกำนันคนแรก ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๖ มี ๗ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๑๙,๐๒๕ ไร่ ชื่อบ้าน บ้านทุ่งต่อ บ้านทุ่งขี้ไต้ บ้านทุ่งหว่าน บ้านนาต้นมะพร้าว บ้านนาต้นไทร บ้านลานทิ้ง บ้านท่าประดู่ บ้านทุ่งเหมา บ้านทุ่งผดุง บ้านบึงแค บ้านเคียนเจ็ดยอด บ้านควนไหน บ้านไข่นา บ้านปากบอด บ้านควนมังคะ บ้านต่อตะเคียน

เอกสาร ๔ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

หมายเหตุ ตำบลทุ่งต่อ เดิมเป็นหมู่บ้านในตำบลปากคม เมื่อแยกตำบลใหม่ใช้ชื่อตำบลทุ่งต่อเป็นชื่อตำบล

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลนาง

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

นายเชียว ศรีหมาน

๑๕๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
เกิด พ.ศ. ๒๔๗๐
(ดู > สำรวจ ๗ เวที ๕)

๒

นายจรูญ ศิริรักษ์

๗๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาง อำเภอห้วยยอด
เกิด พ.ศ. ๒๔๘๗
(ดู > เวที)

๓

นายจวี ดุยสุข

๔๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาง อำเภอห้วยยอด
เกิด พ.ศ. ๒๔๘๐
(ดู > เวที)

๔

นางเชียน ศรีเพ็ญ

๔๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาง อำเภอห้วยยอด
เกิด พ.ศ. ๒๔๗๑
(ดู > เวที)

๕

 นายประกอบ พลเดช	หมู่ที่.....ตำบลนาง อำเภอยายยอ เกิด พ.ศ.
--	--

๖

 นางพ่วน ทองรักษ์	๒๓๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาง อำเภอยายยอ เกิด พ.ศ. ๒๔๗๖ (ดู > <u>เวที ๘</u>)
---	--

๗

 นายวาท รอดจม	๑๘๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลนาง อำเภอยายยอ เกิด พ.ศ. ๒๔๘๐ (ดู > <u>เวที</u>)
--	--

๘

 นายสมคิด อาจชอบการ	๙๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาง อำเภอยายยอ เกิด พ.ศ. ๒๕๐๘ (ดู > <u>สำรวจ ๕</u>)
---	--

๙

 นายสมหมาย จงใจ	๑๔๕/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาง อำเภอยายยอ เกิด พ.ศ. ๒๔๘๑ (ดู > <u>สำรวจ ๔</u>)
---	---

๑๐

 นายสง อภินันท์ภระ	๑๖๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาง อำเภอยายอด เกิด พ.ศ. ๒๔๘๑ (ดู ▶ <u>เวที</u>)
--	---

๑๑

 นายสุวรรณ สุขรักษา	๒๔๑/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลนาง อำเภอยายอด เกิด พ.ศ. ๒๕๐๙ (ดู ▶ <u>สำรวจ ๑,๓</u>)
---	--

๑๒

 นายห้วน เดโชศาสตร์	๒๙๘ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลนาง อำเภอยายอด เกิด พ.ศ. ๒๔๖๗ (ดู ▶ <u>เวที ๗</u>)
---	--

๑๓

 นางเอื้อง ศิริรักษ์	๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาง อำเภอยายอด เกิด พ.ศ. ๒๔๗๙ (ดู ▶ <u>เวที ๙</u>)
--	--

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบลนาง	ถนนทุ่งนาตาข้า หมู่ที่ ๖ บ้านปากอ ตำบลนาง อำเภอยายอด โทรศัพท์
---------------------------------	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่ที่บ้าน

ตำบลนาง (ดู เอกสาร ๑, ๒ สํารวจ ๖ เวที ๑)

หมู่ที่ ๑ บ้านหนองหมอ (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๒ บ้านไสบ่อ (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองยายฝ้าย (ดู เอกสาร ๒ สํารวจ ๕ เวที ๓)

หมู่ที่ ๔ บ้านหัวควน (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๕ บ้านท้ายทุ่ง (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านปากอ (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๗ บ้านเขาปิ่นะ (ดู เอกสาร ๒ สํารวจ ๖, ๗)

หมู่ที่ ๘ บ้านหนองเนียงแตก (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๙ บ้านสะพานนาครุด (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านควนขี้เสียด (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านหนองหนักทอง (ดู เอกสาร ๒)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

นุแก่วัดนุแก่ว (ดู สํารวจ ๒, ๓, ๔ เวที ๔)

เขาขาด (ดู สํารวจ ๒, ๓ เวที ๓)

เขาคล้ำ เขาเศษ (ดู สํารวจ ๓ เวที ๓)

เขาเจดีย์ เขาพระ (ดู เวที ๓)

ช่องพระราม (ดู

เขาโพธิ์โทน เขาสำเภาทิน (ดู สํารวจ ๖ เวที ๓, ๗)

ท่าโด (ดู สํารวจ ๑ เวที ๑, ๓, ๗)

ท่าพลา (ดู สํารวจ ๖, ๗ เวที ๑)

โรงช้าง คอกช้าง (ดู เวที ๑)

วังและทำนํ้า (ดู เวที ๒)

สะพานเหล็ก (ดู ▶ เวที ๕)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

ขุนไกร (ดู ▶ สำรวจ ๗)

ขุนนัย (ดู ▶ เวที ๕)

คีรีรักษ์ (ดู ▶ สำรวจ ๓, ๖)

แช่ลิม (ดู ▶ สำรวจ ๔)

พลเดช (ดู ▶ สำรวจ ๓)

พ่อท่านทองแก้ว (ดู ▶ เวที ๓)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ปลา (ดู ▶ เวที ๒)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

การเสด็จ (ดู ▶ สำรวจ ๗ เวที ๕)

สงคราม (ดู ▶ เวที ๗)

ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ฉลองทราย (ดู ▶ สำรวจ ๔)

๕.๒ ภูมิปัญญา

ข้าววน ข้าวเม่า (ดู ▶ เวที ๙)

จั่นเสือ (ดู ▶ เวที ๗)

กลุ่มข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทิน สีสุข ธีธารัตน์ ธนันทน์ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยไปถึงวัดถ้ำเขาปินะเป็นทีมแรก ระหว่างรอก็เดินชมด้านหน้าเขา และบริเวณภายในวัด ถ้ำเขาปินะ ไม่นานนักคุณสุวรรณ ก็มาถึงพร้อมกับหลวงพี่วัดเขาปินะคุณสมหมาย และรองนายก อบต. ตามมาสมทบ

เราสอบถามจากคุณสุวรรณเกี่ยวกับพื้นที่นาวง เนื่องจากคุณ สุวรรณเป็นลูกหลานของตระกูลที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้แม่น้ำในหมู่ที่ ๔ บริเวณวัดหูกางและเขาขาด พื้นที่ของตำบลนาวงนั้นมีหมู่ที่บ้านที่ติด แม่น้ำ ๓ หมู่ คือหมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๖ และ ๗

รองนายกฯ บอกว่าให้พาตาเขียว ศรีหมาน ซึ่งดูแลถ้ำนี้ มาพูดคุย จะดีกว่าเพราะเป็นคนแก่ เมื่อคุยเสร็จตาเขียวพาเราเดินดูถ้ำ ที่บนถ้ำเราเดินดูห้องต่าง ๆ มีพระพุทธรูป รูปปั้นขุนนัย และอักษรพระบรมนามาภิไธย จารึกไว้ที่ผนังถ้ำว่า **ปปร ๑๐/๑๐/๗๑**

สำรวจ ๒

ทีมผู้ประสานงานในพื้นที่ รองนายกฯ นำไปดูซากเรือที่บ้านลุงเวียง หมู่ที่ ๖ เป็นเรือขุดไม้ทั้งต้น จากนั้นก็ไปหมู่ที่ ๔ เหลือคุณสมหมายนำทางคนเดียว เพราะรองนายกติดธุระ ฝ่ายคุณสุวรรณต้องไป ช่วยดูแลค่ายเด็กที่วัดหูกางที่สร้างใหม่ ที่บริเวณนี้ทั้งวัดหูกางเก่า **เขาขาด** และวัดหูกางใหม่อยู่ใกล้ กัน เราไปเดินดูวัดหูกางเก่าซึ่งอยู่ติดริมน้ำ สภาพวัดผุพังหมดแล้ว เริ่มเป็นป่ารก มีร่องรอยของฐานโบสถ์ คุณสมหมายบอกว่าฝั่งลูกนิมิตเรียบร้อยแล้ว มีพระพุทธรูปวางอยู่ ๑ องค์ ที่ต้องย้ายเพราะน้ำท่วม และ วัดก็ร้างมานาน ไปดูเขาขาดซึ่งมีเขา ๒ ลูกที่มีช่องว่างห่างกันประมาณ ๕๐ เมตร คุณสมหมายบอกว่าที่ บนเขาด้านขวามือของเราที่เล่ากันว่ามีรอยพระพุทธรูปบาทและเจดีย์ เมื่อก่อนยังมองเห็นเจดีย์

ที่วัดหูกาง กำลังมีค่ายเด็กนักเรียนอยู่พอดี ได้พูดคุยกับเจ้าอาวาส ท่านบอกว่าที่ต้องย้ายวัด ขึ้นมาข้างบนเพราะว่าที่เดิมน้ำท่วม และข้างบนนั้นป่าไม้ยังสมบูรณ์ ถ้าเป็นที่ของวัดน่าจะช่วยลดการ ตัดไม้ทำลายป่าลงได้ จากสมัยก่อนที่มีป่า ๖๐๐ กว่าไร่ ตอนนี้เป็นพื้นที่ของวัดแค่ ๖๐ กว่าไร่ เจ้า อาวาสต้องการจะอนุรักษ์ต้นไม้เอาไว้

เจ้าอาวาสบอกว่าที่วัดहुแกงเดิมมีเสาซึ่งคาดว่าเก่าแก่อยู่ ๑ ต้น ตอนนี้มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมเต็มแล้วจนไม่เห็นเสา นอกจากนี้ก็มีไห ๒ ใบ ที่อยู่ที่วัดเดิม ได้เก็บมาไว้ที่นี่ เราจึงไปดูไห แล้วกลับไปวัดहुแกงเก่าอีกครั้งเพื่อดูเสาที่ต้นไม้ปกคลุมอยู่ เมื่อไปแหวกดูก็พบว่าเป็นเสาไม้สีเหลี่ยม ๒ ต้นประกบกันเพื่อเป็นฐานน่าจะเป็นเสาจริง เพราะมีรูเจาะสำหรับใส่ไม้ค้ำเอาไว้ต่อเสาด้านเล็กมาให้สูงขึ้นอีก ส.อบต. บอกว่าน่าจะเป็นเสาจริงแบบพม่าหรือเสาทองสี ก่อนกลับทีมวิจัยกล่าวขอบคุณพร้อมชักชวนคุณสมหมายและคนนาถรวมตัวกันศึกษาเรื่องราวของตำบลนาถ เพราะมีเรื่องราวที่น่าสนใจมากมาย

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นายสุวรรณ สุวรัชชา

วัดहुแกงเป็นวัดเก่าแก่ ตามหลักฐานประวัติที่มีเขียนไว้ว่าวัดสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๙ เป็นโรงเรียนแห่งแรกด้วย วัดเดิมร้างไปแล้ว เพราะบริเวณนั้นน้ำท่วมบ่อย เจ้าอาวาสจึงได้ย้ายไปสร้างใหม่ข้างบน เดิมวัดมีที่ ๖๐๐ กว่าไร่ แต่ชาวบ้านเข้าไปจับจองทำกินเกือบหมดแล้ว ตอนนี้มีประมาณ ๔๙ ไร่ ปู่เล่าไว้ว่าสมัยก่อนที่วัดเป็น**โรงช้าง** หรือ**คอกช้าง** เมื่อจับช้างมาได้ก็จะมาขังไว้ที่นี่ก่อนลำเลียงทางแม่น้ำสง อินเดีย

สำหรับชื่อ**हुแกง** ก็เพราะว่าแม่น้ำตรงนั้นเป็นโค้งมีหินก้อนหนึ่งอยู่ในน้ำ เมื่อน้ำลดจะมองเห็นโคลนขึ้นมามากคล้ายกับเป็นหู เลยน่าจะมาจากคำว่าหูแกง

ชื่อ**เขาขาด** เล่ากันว่ามิด้านานพระรามแปลงศรถูกเขา จนเขาขาดออกจากกันเป็นช่อง เรียกว่า**ช่องพระราม** กว้างประมาณ ๕๐ เมตร เขาที่ขาดหลุดไปเป็น**เขาค้าง**อยู่ตรงข้ามเทศบาลนาถ ที่เป็นเศษเขาไปตกเป็น**เขาเศษ** ที่ตำบลเขาวิเศษ

ตระกูลเก่าแก่ของที่นี่คือ **พลเดช** มาก่อนที่จะมีชุมชนเขาขาด ปัจจุบันมีครูประกอบ พลเดช เป็นผู้ที่มีความรู้และมีข้อมูลประวัติชุมชน บ้านอยู่ตรงข้ามร้านอาหารก๋วยเตี๋ยวในนาถ และอาจารย์สนธิ พลเดช (ถึงแก่กรรมแล้ว) พี่ของครูประกอบเป็นผู้เขียนประวัติของอำเภอห้วยยอด และอีกตระกูลที่เก่าแก่คือ **ศิริรักษ์**

สมัยก่อนมีบ้านเรือนอยู่เพียงแค่ ๔-๕ หลัง

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายสมหมาย จงใจ

พี่สมหมายบอกว่าตนเองมีเชื้อสายจีนเหมือนกัน ชื่อทวดลิ้ม เป็นผู้หนีมาแต่งงานกับคนไทยชื่อ ทวดคง ตอนนั้นคนจีนที่มาจากเมืองจีนมี ๕ คน **แซ่ลิ้ม**ทั้งหมดเลย ที่นาถนี้คนจีนแซ่ลิ้มกันหมดเลย

บางคนยังใช้นามสกุลแซ่ลี้มอยู่ ปู่ตายตอนอายุ ๖๐ กว่า (รักษาการเจ้าอาวาสเสริมว่า ท่านเองก็มาจากแซ่ลี้ม ในวงสนทนากล่าวสนับสนุนกันว่าคนนางมีแซ่ลี้มมาก)

ตอนเด็ก ๆ ในรุ่นพ่อแก่เห็นประเพณี**ฉลองทราย**ในช่วงเดือน ๕ ฤดูแล้งที่น้ำแห้ง ก่อกองทรายในคลองที่หานไม้มัด อยู่คนละฝั่งกับที่ทุ่งต่อ ต่อมาย้ายมาที่**ตันโด (ตันโดอยู่ที่ไหน)** เลิกฉลองทรายในน้ำไป ๓๐ ปีแล้ว เดียวนี้ทำกันในวัด

ที่นางพบซากเรือ ๑ ลำแถวหานไม้มัด ตอนนี้ตั้งไว้ที่บ้านลุงเวียง ตอนแรกที่พบนึกว่าขอนไม้เลยชุดเพื่อจะเลื่อยเอาไปใช้ แต่พอชุดไปก็เลยเห็นว่าเป็นเรือ กว้างประมาณ ๑ เมตร ยาว ๑๐ เมตร เป็นไม้ตะเคียนทั้งต้น ตอนพบไม่มีรอยร้วเลย พายกันมาเก็บไว้ ตอนแรกมีคนมาชุดขอเลขกัน

ในแม่น้ำตรงนี้มีหินที่คาดว่าน่าจะเป็นที่มาของชื่อ **หูแกง** แม่น้ำเปลี่ยนแปลงไปมาก ที่โค้งน้ำก็ตัดตรงหลายแห่ง คาดว่าต่อไปจะเกิดหานขึ้นมาก

สำรวจ ๕ สัมภาษณ์ นายสมคิด อาจชอบการ รองนายก อบต.

หนองยายฝ้าย มาจากเรื่องเล่าว่ายายฝ้ายไปหาปลาในหนอง แล้วเสือกัดยายฝ้ายตายที่หนอง จึงเอาชื่อยายฝ้ายมาตั้งเป็นชื่อหนองและกลายเป็นชื่อบ้าน

คนแก่บอกไว้ว่าไปพบรอยตีนกวางในหินบริเวณตีนเขาที่วัดหูแกง ส่วนบนเขาก็มีรอยพระบาท และถ้าเจดีย์อยู่ แต่รองนายกไม่เคยเห็นกับตา

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ รักษาการเจ้าอาวาสวัดเขาปิ่นะ

หลวงพี่เล่าว่า บนถ้ำ**เขาปิ่นะ**มีหลักฐานและค้นพบสิ่งของที่บ่งบอกว่ามีอายุและคนมาอยู่ยาวนานมาก ถ้านี้เป็นถ้ำที่มีซากของหอยโข่งทะเล ซึ่งคาดว่าสมัยก่อนแถวนี้น่าจะเป็นทะเล เพราะมีเขาอีกลูกใกล้ ๆ ชื่อว่าเขาส่าเกาเทิน ที่เขาปิ่นะในถ้ำฤาษี พบหม้อโบราณ เป็นหม้อ ๓ ขา เศษภาชนะกระเบื้องเคลือบ และโครงกระดูกของคนโบราณซึ่งมีขนาดใหญ่ แต่ถูกเผาหมดแล้ว ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และความกลัวของชาวบ้านในสมัยก่อน ในรุ่นพ่อท่านธรรม ประมาณ ๓๐ ปีก่อน ต่อมากรมศิลปากรเข้ามาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว ทำให้การพัฒนาถ้าทำได้ยากงบประมาณก็ต้องหาเอง กรมศิลปากรห้ามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแต่ปรับปรุงได้และต้องให้เหมือนเดิม

เคยมีนักศึกษาจากหาดใหญ่มาทำวิทยานิพนธ์เรื่องทรัพยากร บอกว่าที่นี้เชื่อได้เลยว่าสมัยก่อนเป็นทะเลเพราะมีปะการังติดอยู่ที่หิน

ร.๗ เคยเสด็จเข้าปิ่นะ ขุนนัย ที่เป็นผู้รับเสด็จ ต่อมาได้นามสกุล **ศิริรักษ์** หมายถึงผู้ดูแลรักษา
เขา เป็นพ่อทวดต้นตระกูลของนายสมโชค นายก อบต.นาหวง ปัจจุบัน ผู้ใหญ่หมู่ที่ ๗ ก็นามสกุลศิริรักษ์
ส่วนนามสกุล**พลเดช** ที่วัดนุแกงนั้นมาก่อนศิริรักษ์อีก (ตรวจสอบกับเจ้าของนามสกุลศิริรักษ์ว่ามี
เอกสารหลักฐานที่มาของนามสกุลอยู่ที่ไหน)

หลวงพี่บอกว่ามีการจัดงานบวงสรวงพระปรมาภิไธยติดต่อกันมา ๔ ปีแล้ว
ที่แถวนี้น่าจะมีคนแขกมาอยู่ เพราะบริเวณใกล้เคียงมีชื่อแขกอยู่หลาย ๆ ชื่อ เช่น ปิ่นะ นาโต๊ะ
มุน นาโต๊ะหมิง

เขาสำเภาเทินเดี๋ยวนี้เรียกว่าเขาโพธิ์โตน มีน้ำล้อมรอบเขา ที่ตรงนั้นพบโครงเรือสำเภาโบราณ
ท่าพลา คาดว่าน่าจะเป็นท่าที่ใช้ขึ้นเรือเสด็จ ต่อมาก็ใช้ชื่อนี้เรียกเป็นชื่อบ้าน
คนไทยมาตั้งถิ่นฐานก่อน แล้วคนจีนเข้ามาที่หลังช่วงที่มีการสร้างถนนสายหลัก เข้ามารับจ้าง
ทำถนนและทำสวนยาง ร่องรอยที่เป็นหลุมริมถนนสมัยก่อนเรียก**หลุมจีน**

สมัยก่อนคน ทำนา เป็นส่วนใหญ่ แล้วช่วงหลังจึงเริ่มทำสวนยางพารา เมื่อ ๕ ปีที่แล้วยังมีการ
ทำนาอยู่ จากนั้นก็เปลี่ยนพื้นที่จากนามาเป็นสวนยาง สวนปาล์ม มาเรื่อย ๆ

ชื่อบ้าน**นาหวง** มีที่มาว่ามิน้ำล้อมรอบเป็นวง ที่มาของชื่อบ้าน ส่วนใหญ่มาจากสิ่งที่มีอยู่จริง
ที่**เขาปิ่นะ** ที่เห็นพระ ๕ องค์นั้นองค์กลางมีเรื่องเล่าว่า สมัยก่อนคนแขกชาวไทรบุรีมีความ
เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เดินทางชนสมบัติทรัพยากรจะไปช่วยสร้างพระธาตุที่เมืองนครศรีธรรมราช
แต่ระหว่างทางถูกพายุจึงแวะพักที่นี้ คนที่ย่างก้าวมาคนแรกพูดว่า “**มาเกิดปิ่นะ**” แปลว่า “**มาเกิด**
โยกย้ายก่อน” ปิ่นะ แปลว่าโยกย้าย พอพายุสงบเรือที่กลับจากไปร่วมสร้างพระธาตุแจ้งว่าพระธาตุได้
สร้างเสร็จแล้ว ด้วยความเลื่อมใสชาวไทรบุรีจึงได้อาสมบัติที่ชนมาสร้างพระพุทธรูปองค์กลางที่เห็นอยู่
ในถ้ำไว้ที่นี้

สมัยก่อนเขาล่องไม้กันมาที่ทำโดฝั่งทุ่งต่อ แล้วโรงเลื่อยก็ชักไม้จากในคลองขึ้น ส่วนฝั่งนาหวงนี้มี
ไม้ไผ่น้อย

ที่นี้น้ำท่วมบ่อยมาก ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ท่วมสูงประมาณ ๑ เมตร ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ท่วมพอท่วมหัว
ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่วมสูงสุดถึงหลังคาโรงเลี้ยง ต้องใช้เรือ

ตอนนี้ที่วัดเขาปิ่นะมีพระสงฆ์แค่รูปเดียว

สำราจ ๗ สัมภาษณ์ นายเชียว ศรีหมาน

ตาเกิดที่นี่ ทวดของตาเป็นคนแขกจากปิ่นมาอยู่ที่เขาเศษ เดิมนามสกุลราหมาน ปู่ชื่อเกตุเป็นแขกขาว ส่วนพ่อแก่และแม่เป็นคนที่ปิ่นะ ปู่เสียชีวิตตอนอายุ ๑๐๐ ปี ส่วนพ่อเสียชีวิตตอนอายุ ๙๐ ปี คาดว่าน่าจะมีช่วงอายุจากรุ่นทวดมาประมาณ ๒๐๐ ปีขึ้นไป บ้านทวดเดิมอยู่ที่โต๊ะปิง ช้างโรงเรียนเขาวิเศษ เริ่มแรกมาทำอะไร ทำนา ตอนเข้ามายังไม่มียางพารา

ตาเชียวเล่าว่า “ตอนที่เจ้าเสด็จมีท่าพลา เป็นโคกอยู่นิดหนึ่ง เป็นที่ทำพลับพลารับเจ้า เจ้าหนังเกี้ยวมีคนหาม ๔ คน เสด็จมาจากกรุงเทพมาขึ้นที่ท่าพลา มาเรือสำเภา เพื่อมาประพาสที่เขापิ่นะ ที่มีหลักฐานจารึก (ป.ป.ร.) แล้วไปเลสองห้องต่อโดยเดินทางป่า...” เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีผู้เล่าให้ฟัง ตาไม่ได้เห็นเอง

(หลักฐานจากเอกสาร รัชกาลที่ ๖ เสด็จฯ ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๕๒ ที่เขापิ่นะและทะเลสองห้อง มีสุนัขล่าหมาด้วย ในครั้งนั้นประทับเก้าอี้หามข้ามแม่น้ำตรัง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๔ เสด็จฯ เฉพาะที่เขापิ่นะ ส่วนรัชกาลที่ ๗ เสด็จฯ เขापิ่นะ พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยรถยนต์พระที่นั่ง ข้ามที่ทำประดู่ ซึ่งมีสะพานไม้รถข้ามได้แล้ว)

คนแขกที่เข้ามาไม่มาก มาตั้งถิ่นฐานและได้กับคนที่นี่ แล้วก็คงจะกลายเป็นเชื้อไทยหมดแล้ว คนจีนเข้ามาตอนทำถนนเป็นเงินแต่จิว เล่ากันว่ามาดูดฝิ่น

สมัยก่อนแถวนี้เป็นนา มีชุมชนอยู่ชุมชนเดียวที่เขापิ่นะ

ที่นาง ตาเชียวบอกว่ามีโนรา หนึ่งตระกูล มานาน แต่แรกก็มี**ขุนไกร**เป็นโนรา เพลงที่วากันสด ๆ ก็มีขุนไกร ที่ขับร้องได้เก่ง ลูก ๆ หลาน ๆ มีเชื้อสายโนรากันเยอะ ขุนไกรเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของวัด ถ้าเขापิ่นะ แต่ก่อนถ้าโนราผ่านมาแถวนี้ต้องตั้งเครื่องแสดงถวายก่อนถึงจะผ่านไปได้ ในวันบวงสรวง ป.ป.ร. ก็มีโนรารำถวาย

วัดถ้าเขापิ่นะ ช่วงแรกเป็นสำนักสงฆ์ ได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๐ สมัยก่อนที่วัดมีโรงเรียนด้วย ห้องเรียนอยู่ในถ้ำ พ่อแก่ของรองนายก อบต. มาเรียนที่นี่ด้วย ตาเชียวก็เรียนที่นี่ ตอนนั้นยังใช้กระดานหินอยู่อีก ครูเปี่ยมเป็นคนสอน สมัยก่อนครูจบแค่ ป.๔ ครูที่สอนหนังสืออายุ ๔๐ กว่าปี ครูไปเรียนมาจากวัดควนวิเศษที่ทับเที่ยง

ข้อมูลจากเวทีตรวจสอบ

๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

ผู้บันทึก อิศวรรตน์ ธนันทน์

ผู้เรียบเรียง สุนทรี สังข์อยู่

สถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาง

ผู้เข้าร่วมประชุม ๒๑ คน

นายสมโชค ช่วยชาติ นายก อบต.นาง

นายกำแหง รองพล รองนายกฯ

นายจักรินทร์ อภินันท์นิระ รองประธานสภาฯ

นายอรรถ กลับขัน ส.อบต. หมู่ที่ ๕

นายสุวรรณ สุขรักษา

นายจัญญ์ ศิริรักษ์

นายฉวี ตูลยสุข

นายส้อง อภินันท์นิระ

นางพวง ทองรักษ์

นางเขียน ศรีเพ็ญ

นายवाद รอดจุม

นายหม้วน เดโชศาสตร์

นางเอื้อง ศิริรักษ์

นายเชียว ศรีหมาน

ทีมวิจัย ผู้ประสาน สกว. และผู้สังเกตการณ์ อีก ๗ คน

เวที ๑

บริเวณหมู่ ๔ นอกจากถนนเพชรเกษมแล้วยังมีถนนสายเก่าอยู่สองสาย สายหนึ่งเรียกว่าถนนสายโรงช้างที่เลียบบแม่น้ำตรงผ่านบ้านโรงช้าง ไปวัดहुแก ผ่านช่องเขาขาด อีกสายหนึ่งจากहुแกลงมาด้านทิศใต้ เรียกว่าถนนเก่า บริเวณท่าโด (ท่าประตู) ไปยังเขาปินะ เป็นเส้นทางที่เสด็จไปเขาปินะ ในอดีตเคยเป็นท่าเรือ มีเรือค้าขายมาจอด ตรงข้าม คือ โรงเลื่อย เป็นท่าเรือไปซื้อของที่ห้วยยอด

ในอดีตตำบลนางมี ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ หนองหมอ หมู่ ๒ ไสบ่อ หมู่ ๓ เขาปินะ หมู่ ๔ โรงช้าง ผังตรงข้ามเป็นด้านท้ายเพล ไสบ่อ หมู่ ๒ และ ๓ เป็นเหมือนเดิม หมู่ ๑๑ ปัจจุบันแยกออกไปจากหมู่ ๓ เทศบาลเดิมอยู่ในหมู่ ๔ ต่อไปถึงบางกุ้ง

ท่าพลาปัจจุบันไม่มีบ้านคนมีแต่สวนยาง เจ้าของสวนยางมีหลายคน คนหนึ่งคือยายพวน ท่าพลาอยู่ทางใต้ ทางเหนือ เป็นท่าเหมียง ซึ่งตอนนี้อยู่ติดอำเภอสิเกา (ตรวจสอบ) ท่าพลาใกล้ท่าโดห่างกันประมาณ ๔-๕ กิโลเมตร จากหน้าท่าลงไปประมาณ ๒๐๐ เมตรจะเป็นเขตอำเภอวังวิเศษ

เวที ๒

สภาพริมแม่น้ำตรงในเขตพื้นที่ตำบลนาง มีความเปลี่ยนแปลงไปมาก คือส่วนที่เป็นโค้งน้ำนั้นถูกกระแสน้ำตัดตรงไปหลายแห่ง ซึ่งในเวทีคาดกันว่าต่อไปจะเกิดเป็นหาดขึ้นมาก ส่วนวังและทำน้ำก็มี

หลายแห่ง ในเวทีช่วยกันลำดับจากทางเหนือลงไปตามลำน้ำทางทิศใต้เลยไปตำบลอื่น ๆ ด้วย เริ่มจากในหมู่ที่ ๔ โรงช้าง เป็นชุมชนโบราณ ลงมาเป็นวังหนองเด (กระดี่) สะพานท่าประดู่ วังท่าโลน อยู่ถัดลงมาได้สะพาน มีความท่าโลนติดกับหมู่ที่ ๔ ต่อมาเป็นวังกุล อยู่โรงเลื่อย วังแค แล้วก็หานไม้มัด วังท้ายเพลลา อยู่ติดกับหมู่ที่ ๖ ก่อนจะเป็นบ้านหนองขี้เสียด อยู่ระหว่างหมู่ ๖ กับหมู่ ๗ และไหลเข้าสู่หมู่ ๓ ลงแม่น้ำ วังไธ่เยียน (ชื่อคนจีนที่มาอยู่) วังนายแยม วังไธ่วาน ท่าปลา วังท่าเหมียง ก่อนจะสิ้นสุดที่ปากคม

สะพานข้ามแม่น้ำตรังในเขตตำบลนางมีอยู่เพียงสะพานเดียว (ศึกษาชื่อและที่ตั้งสะพาน) สมัยก่อนไม่มีสะพานใช้เรือข้าม ไม้ช้างคลองแต่ก่อนยังมีมาก เช่น ท่อขี้หนู หิ่น้ำ และอินทนิล ซึ่งเป็นไม้ที่มีรากฝอยแผ่กระจายยึดดินไว้ ป้องกันตลิ่งพังทลายตามธรรมชาติ ปัจจุบันต้นไม้ริมน้ำเหล่านี้ถูกตัดโค่นทำลายจนไม่เหลืออยู่เลย

ปลาที่สูญพันธุ์ไปแล้ว ได้แก่ ปลาตาแดง ปลาทรวง ปลาหลังโกง ปลามังกร/หางเข้ รวมทั้งตะพานน้ำ น้ำหนักตัวหนึ่งเป็นสิบลีบลิกิโลกรัม หายไปประมาณ ๒๐ ปี ปลาตาแดงเป็นชนิดที่หายไปก่อนชนิดอื่น ตัวหนึ่งมีน้ำหนักเป็นกิโลกรัม ตอนหลังจำนวนปลาก็ดลดน้อยลงหลังจากการระเบิดปลา

วิธีการจับปลาสมัยก่อน ทงเบ็ดกับดักอวนเท่านั้น ปลาที่ยังหาได้ คือ ปลากด ปลาดุก ปลาโสด ปลาลำปำ ปลาซึ่ม ปลาตะเพียน ปลากำพรัด ปลาตลับ ปลาซ้า ปลาชีว ปลาทิง ปลาโทง ปลาดูหนา ยังมีมากอยู่ทั้งหูดและหุขาว นอกจากนี้ก็มี หอยแ่งฝ้ง หอยกาบ หอยโข่ง หอยขม หอยแครง ลักษณะเปลือกเรียบไม่เป็นร่องเหมือนหอยแครงทะเล

เวที ๓

สถานที่ต่าง ๆ หมู่ที่ ๔ มี**เขาพระและเขาขาด** เขาพระเรียกอีกชื่อว่า**เขาเจดีย์** เนื่องจากเมื่อก่อนมีเจดีย์ แต่โดนฟ้าผ่าเสียแล้ว

หมู่ที่ ๖ มี**เขาโพธิ์โทน** ในอดีตเรียกว่า **เขาสำเภาทิน** ภายหลังเปลี่ยนเป็นเขาโพธิ์โทนเพื่อให้เรียกง่าย เล่ากันว่าเมื่อเรือสำเภามาเกยตื้นที่นี่ บริเวณติดกับเขามีสระโพธิ์โทน

หนองยายฝ้าย ติดหมู่ที่ ๓ พื้นที่เป็นหนองส่วนใหญ่จะถูกนายทุนขุดเป็นสระหมดแล้ว หนองหว่าเปลี่ยนเป็นสวนยาง หนองหมอ หนองเนียงแตกอยู่ในหมู่ที่ ๔ หนองลานช้าง หนองแพบ หนองสองตอน ในเขตเทศบาล หนองยายเส้ ในเขตตำบลบางกุ้ง หนองปลิง หนองหอยปัจจุบันอยู่ในหมู่ที่ ๙ หนองส่วนใหญ่ยังมีอยู่แต่บางส่วนก็ได้แปรสภาพไปเป็นอย่างอื่น เช่น สวนยาง หานปลิง ตรงกันข้ามกับหนองปลิง และหานไม้มัดอยู่ถัดลงมาจากหานปลิง ทั้งหานปลิงและหานไม้มัดอยู่ในเขตหมู่ที่ ๗ ตรงคลองขี้เสียด

เวที ๔

ประวัติวัดहुแกง ต้นตระกูลพลเดช เป็นผู้สร้างวัด ครูสนิท พลเดช รวบรวมเขียนไว้ในหนังสือ ประวัติตระกูล

พ่อท่านทองแก้ว เป็นเจ้าอาวาสวัดहुแกงแต่ก่อน มีรูปปั้นที่ชาวบ้านทำไว้ ตอนวัดร้างมีผู้เอาไปไว้ที่วัดท่าพร้าว (อยู่ที่ไหน) ตอนหลวงสงครามมาเป็นเจ้าอาวาส ประมาณ ๓๐-๔๐ ปีมาแล้ว (หลวงเป็นคำเรียกหน้าชื่อพระ ตามความนิยมในท้องถิ่น) ร่วมกับลุงเฟื่อง ลุงทก บ่าวพร้อม ไปนิมนต์รูปปั้นพ่อท่านทองแก้วกลับมา ตอนนั้นที่วัดมีทั้งพระและชี ๔ รูป ตอนหลวงสงครามมาอยู่นั้น มียายชีบนตระกูลพลเดช อยู่ที่วัดด้วยและได้สร้างกุฏิไว้หลังหนึ่ง อยู่มาประมาณ ๕-๖ ปี หลวงสงครามพาชีไปอยู่ภูเก็จ จึงได้ซื้อหลวงพาชี กลับเป็นวัดร้างอีกครั้ง ตอนหลังมีคนไปนิมนต์หลวงซ่งมาอยู่จนถึงปี ๒๕๑๔ นานองใหญ่ จึงไปอยู่ที่ถ้ำพระบรมมถ ตอนนีพระบรมมถในถ้ำไม่มีแล้ว มีคนเข้ามาทูลทำลายหมดแล้ว ต่อจากหลวงซ่งเป็นหลวงเถียน จากนคร มาอยู่และได้มีการสร้างโรงธรรม (ศาลาการเปรียญ)

เวที ๕

ประวัติการเสด็จเยือนเขาปินะ ของรัชกาลที่ ๗ พ่อตาเขียวเล่าว่า เขาหามาเกี่ยวมาเขาปินะ มีการทำบันไดไม้เพื่อให้เสด็จโดยง่าย ทวดแก้วเป็นคนหนึ่งที่มาช่วยทำบันได

รัชกาลที่ ๗ เสด็จตอนที่มิถุนายนใช้แล้ว รถยนต์ขับมาถึง มีการกล่าวถึง**สะพานเหล็ก** ว่ามาก่อนญี่ปุ่นขึ้นเมือง แสดงว่ารถยนต์ข้ามสะพานมาได้แล้ว หลักฐานการเสด็จฯ คือ อักษร ปปร. ที่ผนังถ้ำ ลงวันที่ ๑๐ / ๑๐ / ๒๔๗๑ (ในเอกสารจดหมายเหตุ รัชกาลที่ ๗ เสด็จฯ เขาปินะวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๑)

ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเขาปินะด้วยการช่วยกันขนทรายขึ้นไปที่ก่อสร้างพระพุทธรูป ทำบันได เทพื้นปูน ในสมัยที่พ่อท่านนิมิตมาอยู่ เนื่องจากก่อนหน้านั้นเขาปินะรกมาก

เวที ๖

ขุนนัย หรือขุนนัยนาปะยา ต้นตระกูล ศิริรักษ์ เป็นลูก ทวดเทศ กับ ทวดกุ่ม มีพี่น้อง ๙ คน ขุนนัย นามสกุลเดิม เทพรังสิต เป็นลูกคนที่ ๘ ขุนนัยได้เปลี่ยนนามสกุลจากเทพรังสิต เป็นศิริรักษ์ในสมัยที่พระยารัษฎาฯ เป็นเจ้าเมือง ตามประวัติสายตระกูลกล่าวว่า นายคงจัน – นางซุม ศิริรักษ์ คนที่ ๑

ขุนนัยมีบทบาทในการบูรณะเขาปินะ เป็นคนที่น่าเกรงขาม สามารถลงโทษชาวบ้านที่ทำผิดได้ หน้าตาดูเพราะไว้หนวดเครายาว ถ้าเทียบกับปัจจุบันขุนนัยคือกำนันนั่นเอง ขุนนัยตายประมาณอายุ ๘๐ ปี เป็นช่วงอายุที่อยู่ในยุคเดียวกับเจ้าคุณเทศา (พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี-คอกิมบี้)

เวที ๗

ลุงหม้วน เล่าว่าพ่อเป็นหมอ เดิมอยู่ที่หนองยายฝ้าย ย้ายมาอยู่ที่หนองโพธิ์โทน ตอนอายุ ๓๖ ปี (ประมาณ พ.ศ.๒๕๐๓) ตอนนั้นมีคนอยู่ ๓-๔ ครัวเรือน บ้านห่างกันมาก คิดว่าเสียอยู่ได้ เป็นป่าไม้ไม่แปลก ๆ ขึ้นตามขอบหนอง เช่น ไม้ขี้เสียด ตอนแรกหนองกว้างประมาณ ๖๐ ไร่ เลน (แฝ) ขึ้นมาถึงสวนจีน หนองลึกขนาดว่าถ้าควายลงไปหนองเห็นแต่หัวกับเขา หญ้ามีไม่มาก คนที่เข้ามาเริ่มถางป่าบุกเบิกทิศหัวนอน ชาวบ้านเรียกที่**จันเสื่อ** (ที่ดักเสื่อ) เพราะเสื่อมากินน้ำที่ตรงนั้น มีของล่อให้เสื่อมาติด

ใน**เขาโพธิ์โทน** ลุงหม้วนบอกว่ามีหินงอกหินย้อย ถ้าข้างล่างเรียกว่า**ถ้ำต่ำ** ส่วนริมทางด้านตะวันตกเป็นเหวลึก ด้านบนเรียก**ถ้ำสูง** เมื่อก่อนมีคนเข้าไปหาขี้ค้างคาว ไม้จันทน์หอม ตอนปี ๒๕๑๖ มีพระมาอยู่องค์หนึ่ง มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่ามีเรือเข้ามาเกย

เวที ๘

ยายพ่วน อยู่ที่หนองแฟบ บ้านเดิมอยู่หนองหัว เริ่มแรกราว ๆ ๔๐ กว่าปีที่ผ่านมามีสองสามครัวเรือน ภายหลังขยายออกไปมาก เมื่อก่อนจับปลาไม่ต้องใช้เบ็ด มาถางหญ้า ปลูกผัก ทำนา ร่นแม่ยังมีการทอผ้าใช้เอง เมื่อต้องการซื้อของจะไปตลาดนาหวง เดือนหนึ่งจะได้ไปสักครั้ง อาจจะฝากเพื่อนไปซื้อ สัปดาห์ถึงจะมีคนไปสักครั้งหนึ่ง ซื้อของจำพวกน้ำผึ้ง(น้ำตาล) เกลือ เคยต้องเดินเนื่องจากไม่มีรถเริ่มเดินกันตอนตีหนึ่งกลางคืน

สมัย**สงคราม**ตอนญี่ปุ่นขึ้นเมือง หาบของไปขายที่ลำภูรา เดินไปทางตำบลปากคม สมัยนั้นยังใช้เรืออยู่ เลิกใช้เรือเมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่แล้ว เรือมีหลายบ้านเอาไว้ใช้เพราะน้ำท่วมบ่อย แถวป่าขี้เสียดต้องพายเรือข้ามคลองมาอีกฝั่งหนึ่ง

เวที ๙

ยายเอื้อง บ้านอยู่หนองแฟบ ใกล้กับบ้านยายพ่วน เล่าว่าคนทำนามีการข่มสารหรือตำข้าวทำให้ข้าวเปลือกมาเป็นข้าวสาร และมีอาหารพิเศษในช่วงข้าวออกรวง คือ **ข้าวอวน** และ **ข้าวเม่า** วิธีการทำข้าวอวนและข้าวเม่ามีขั้นตอนคล้ายคลึงกัน แต่วิธีต่างกัน ข้าวอวนทำจากข้าวเจ้า และตำละเอียด ส่วนข้าวเม่าใช้ข้าวเหนียวตำพอเมล็ดแบน วิธีการทำข้าวอวน เริ่มจากเก็บข้าวอ่อนมา ยายบอกว่า “ดูที่ยังไม่เข้าเยื่อ ต้นข้าวพอคู้ ๆ” แล้วใช้ไม้ไผ่แบน ๆ ทุบให้เมล็ดข้าวหลุดจากรวง จากนั้นนำมาผัดแยกเมล็ดลืบออก แล้วคั่วพอห่อ (อร่าม-เหลืองอ่อน) ตำเหมือนตำข้าว ร่อนเอาแกลบออก ผัดแกลบทิ้ง ร่อนแยกรำละเอียดออก ที่ยังแข็งก็นำมาตำต่อให้ละเอียดจนเป็นแป้ง ผัดแยกเปลือกอีกครั้ง แล้วข้อม (ตำ) เบา ๆ เมื่อจะกินก็โรยน้ำตาล

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.นาวง)

ชื่อตำบลนาวง มาจากชื่อสำนักสงฆ์ที่สร้างขึ้นบนเกาะกลางทุ่งนา ซึ่งปกคลุมด้วยไม้ใหญ่เล็กในพื้นที่ประมาณ ๓๐ ไร่ บ้านซึ่งมีนาเป็นวงล้อม ก่อนมีสำนักสงฆ์ชาวบ้านใช้เกาะกลางทุ่งนาคือเป็นที่เผาศพ และเรียกชื่อว่าเปรวโคกแซะ ต่อมาเมื่อสร้างวัดขึ้นใน พ.ศ.๒๔๖๒ ชาวบ้านเรียกชื่อวัดว่าวัดนาวงเพราะเป็นที่ล้อมรอบด้วยนาข้าว ต่อมาชื่อนี้ใช้เรียกเป็นชื่อบ้านและชื่อชุมชนในที่สุด

ตำบลนาวง เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอห้วยยอด ซึ่งประกอบด้วย ๑๑ หมู่บ้าน แต่เนื่องจากมีประกาศจัดตั้งเทศบาลตำบลนาวง ทำให้พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๙ ถูกแยกไปเป็นเขตเทศบาล คงมีหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเต็มพื้นที่เพียง ๗ หมู่บ้านเท่านั้น

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลวังคีรี ตำบลบางดีและตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีบริเวณที่เป็นที่ราบสูงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของตำบล ได้แก่ เขาลำเพ็ง เขาปินะ เขาโพธิ์โทน เขาขาด นอกจากนี้ยังมีลำคลองอีกหลายสาย ได้แก่ คลองชีเสียด คลองนาคนุด คลองโตน คลองควาย

หมู่บ้านที่ติดแม่น้ำตรัง ได้แก่ หมู่ที่ ๔ บ้านหัวควน หมู่ที่ ๖ บ้านปากอ และหมู่ที่ ๗ บ้านหนามไม้มัด

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพเกษตร เช่น การทำสวน ทำนา อาชีพของคนในตำบล ที่เป็นอาชีพหลักจึงได้แก่การทำนา ทำสวน ส่วนอาชีพเสริม คือ การเลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง

จำนวนประชากรในเขต อบต. ๔,๙๓๗ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๑,๒๔๖ หลังคาเรือน (ข้อมูล เดือนเมษายน ๒๕๕๐)

เส้นทางคมนาคม มีทาง หลวงหมายเลข ๔ ถนนเพชรเกษม เป็นสายหลัก ทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๒๕๗ ทุ่งนาตาข้า-เขาปินะ และสาย ๔๑๕๙ นาวง-ต้นขด ถนนสายรอง ได้แก่ สายหนองหมอ-จีจิก และสาย ๒๐๐๗ ต้นโพธิ์-โพธิ์โทน

ศาสนสถาน มีวัดหนูแกง และศาลเจ้าอีก ๖ แห่ง (วัดเขาปินะอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาวง)

เอกสาร ๒ วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๘-๕๙)

ตำบลนาง พื้นที่นาเป็นวง เดิมชื่อบ้านโคกตรอก

หมู่ที่ ๑ **บ้านหนองหมอ** มีปลาหมออยู่ในหนองน้ำมาก

หมู่ที่ ๒ **บ้านไสบ่อ** เป็นป่าไส มีบ่อน้ำ

หมู่ที่ ๓ **บ้านหนองยายฝ้าย** บ้านยายฝ้ายอยู่ใกล้หนองน้ำ

หมู่ที่ ๔ **บ้านหัวควน** หมู่ที่บ้านตั้งอยู่ตอนเหนือของเนินสูง

หมู่ที่ ๕ **บ้านท้ายทุ่ง** หมู่ที่บ้านตั้งอยู่ท้ายทุ่งนา

หมู่ที่ ๖ **บ้านปากอ** ในป่ามีต้นกอขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๗ **บ้านเขาปิยะ** มีชาวมุสลิมชื่อปิยะมาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ (มีเรื่องเล่ากระแสนั้น ๆ

ว่าอย่างไรอีกบ้าง....)

หมู่ที่ ๘ **บ้านหนองเนียงแตก** โจรขโมยทรัพย์สินใส่ไว้ในเนียง เมื่อหนีมาถึงหนองน้ำแล้วทำเนียงตกแตก (เนียง แปลว่า ไห)

หมู่ที่ ๙ **บ้านสะพานนาครบุตร** มีสะพานทำด้วยต้นนาครบุตร (หรือมีต้นนาครบุตรอยู่ที่สะพานนาครบุตร สะกดตามพจนานุกรม)

หมู่ที่ ๑๐ **บ้านควนขี้เสียด** มีต้นขี้เสียดอยู่บนควน (หาด้นขี้เสียด ศึกษา ถ่ายภาพ)

หมู่ที่ ๑๑ **บ้านหนองหนักทอง** (ไม่มีผู้ให้ข้อมูล)

เอกสาร ๓ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๕๒-๕๓, ๑๓๐)

บ้านเขาปิยะ บ้านท่าประดู่ บ้านเขาขาด บ้านควนนาปะยา เป็นหมู่ที่บ้านโบราณก่อนตั้งเมืองที่ตำบลควนธานี เมื่อจัดตั้งอำเภอเขาขาวมีบ้านนางรวมอยู่ในเขตตำบลบางกุ้ง ต่อมา พ.ศ.๒๔๘๖ ทางกรมยุบรวมตำบลบางกุ้งกับตำบลนาปะยา จัดตั้งเป็นตำบลใหม่ชื่อว่า ตำบลนาง ตามชื่อวัดซึ่งอยู่ในเขตนั้น ต่อมา พ.ศ.๒๔๙๐ ทางกรมได้แบ่งพื้นที่ตำบลนางเป็น ๒ ตำบล คือ ตำบลบางกุ้ง และตำบลนาง แต่เขตที่เจริญและมีชื่อนางติดอยู่ในเขตตำบลบางกุ้งทั้งสิ้น เช่น วัดนาง บ้านนาง ตลาดนาง

เขตปกครองของตำบลนางมี ๔ หมู่บ้าน ประชากร ๒,๙๐๑ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านเขาปิยะ บ้านพานไม้มัด บ้านหนองหว้า บ้านหนองหมอ บ้านหนองตอน บ้านหนองสายเล้า บ้านหนองทองใส บ้านหนองปลิง บ้านท่อม บ้านหนองยายฝ้าย บ้านควนเนียง บ้านท้ายทุ่ง บ้านเขาอิน บ้านยางขาคีม บ้านหนองหอย บ้านป่าขี้เสียด บ้านควนขี้เสียด บ้านเขาญ้ย

เอกสาร ๔ (สนธิ พลเดช, ๒๕๓๖ : ๑๑๖)

พ.ศ. ๒๕๓๖ ตำบลนางมี ๑๐ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๓๙,๙๗๖ ไร่ มีชื่อบ้านเดิมตามที่ ม.ล.อัมพร รวบรวมไว้ และมีชื่อบ้านอื่น ๆ ได้แก่ บ้านหนองเนียนแตก บ้านหนองลานช้าง บ้านทุ่งนุ้ย บ้านนาโตะมูล บ้านหนองหัวปราง บ้านปากขี้เสียด บ้านปากอ บ้านหานไม้มัด บ้านหนองสองตอน บ้านหนองยายเล่า บ้านโพธิ์โทน บ้านท่าโด บ้านท่าโรงช้างบ้านเขาขาด บ้านควนคีรี บ้านไสยาว บ้านไสบ่อ บ้านนาผักนึ่ง ส่วนหนึ่งของตำบลนี้อยู่ในเขตสุขาภิบาล ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๙

เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

หมายเหตุ ในแผนที่นี้ซึ่งสำรวจ พ.ศ.๒๕๕๒ มีตำบลนาปะยาในบริเวณที่เป็นตำบลนางปัจจุบัน

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลเขากอบ

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

นายจุฑา วรรณบวร	หมู่ที่ ๑ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด (ดู > <u>สำรวจ ๗</u>)
-----------------	---

๒

 นายเดื่อง สามสี	๗๗/๑ หมู่ที่ ๑๒ บ้านนาพระยา ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เกิด พ.ศ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ (อดีตหรือปัจจุบัน) (ดู > <u>สำรวจ ๖</u>)
--	--

๓

 นางนุ้ม อารณ์	หมู่ที่ ๖ บ้านท่าพร้าว ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เกิดปีกุน อายุ ๙๖ ปี (ดู > <u>สำรวจ ๔</u>)
---	--

๔

 นางพ้อม อารณ์	หมู่ที่ ๖ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เกิด พ.ศ. ๒๔๗๗ (ดู > <u>สำรวจ ๕</u>)
---	---

๕

 นางมัจฉา เสนเกลี้ยง	๔๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เกิด พ.ศ. ๒๔๗๔ (ดู ▶ <u>สำรวจ ๙</u>)
--	--

๖

 พระเล้ง ชิตสุโธ	วัดย่านเกื่อน ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เจ้าอาวาสวัดย่านเกื่อน (ดู ▶ <u>สำรวจ ๓</u>)
--	---

๗

 นายเสริม วรรณบวร	หมู่ที่ ๑ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด เกิด พ.ศ. (ดู ▶ <u>สำรวจ ๘</u>)
--	---

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล เขากอบ	 ถนน..... ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด โทรศัพท์
---	--

๒

กลุ่มแกะสลักไม้เทพธำโร	ที่อยู่ชุมชน/กลุ่ม : ๓๓ หมู่ ๙ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ๙๒๑๓๐
-------------------------------	---

๓

กลุ่มผลิตภัณฑ์ ไม้เทพธำโรถ้ำเล	ที่อยู่ชุมชน/กลุ่ม : ๗๘/๒ หมู่ที่ ๑ บ้านเขากอบ ถนนเพชรเกษม ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ๙๒๑๓๐
---	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

- หมู่ที่ ๑ บ้านเขากอบ (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๒ บ้านไสห่าง (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งเลียบ (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๔ บ้านถนนแพรก (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๕ บ้านนาท่อม (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามะพร้าว (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๗ บ้านไสกล้วยเถื่อน (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๘ บ้านหนองปรือ (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๙ บ้านนา (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองคล้า (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๑๑ บ้านท่าประดู่ (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๑๒ บ้านนาพญา (ดู> เอกสาร ๔)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

- คลองท้ายเพล (ดู> สำรวจ ๖)
ควนช้าง (ดู> สำรวจ ๕)
นาเป นาพระยา (ดู> สำรวจ ๕, ๖)
วัดย่านเกลื่อน (ดู> สำรวจ ๓, ๕)
วัดหาน วัดเหียง (ดู> สำรวจ ๔, ๕, ๖)
วัดहुแกง (ดู> สำรวจ ๖)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

อาภรณ์ วรรณบวร คงรอด ทองศักดิ์ (ดู> สำรวจ ๕)

ขุนกอบ อนุสาวรีย์ขุนกอบ (ดู> สำรวจ ๒, ๖)

วรรณแสงทอง ถาวร จงจิตร ศรีเพ็ญ เรืองสงฆ์

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ยางพารา (ดู> สำรวจ ๕, ๖, ๗, ๘, ๙)

โรงเลื่อย โรงเลื่อยไต้ (ดู> สำรวจ ๕, ๖)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

ยังไม่มีข้อมูล

ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ลากพระ (ดู> สำรวจ ๕)

๕.๒ การละเล่น

หนังตะลุง (ดู> สำรวจ ๕, ๖)

๕.๓ ภูมิปัญญา

การทำยาง (ดู> สำรวจ ๖)

๕.๔ ความเชื่อ

ยังไม่มีข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทิน สีสุข ธีธาร์ตน์ ธนานันท์ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

จากการประสานงานของคุณวิทยา อาจารย์ได้ติดต่อคุณพ่อนันท์ ทองศักดิ์ ให้เป็นผู้นำทีมวิจัยลงพื้นที่ตำบลเขากอบ สถานที่นัดหมายคือร้านวีซีดีบริเวณสี่แยกอันดามันที่คุณพ่อนันท์เป็นเจ้าของ ทีมวิจัยมีสมาชิกเป็นหนุ่มน้อยอายุต่ำกว่าสิบขวบร่วมเดินทางไปด้วยสองคน หลังจากวางแผนการเดินทางและแหล่งข้อมูลบุคคลแล้ว ทีมวิจัยออกเดินทางไปวัดย่านเกลิ้นเป็นสถานที่แรก

สภาพทั่วไปของวัดย่านเกลิ้นมีศาลาการเปรียญชั้นเดียวหนึ่งหลัง และอีกหลังเป็นกุฏิของพระเล้ง ชิตสีโล ภายในศาลามีใบเสมา สภาพยังสมบูรณ์อยู่ พี่พ่อนันท์บอกว่าตอนปี ๔๐ เข้ามาเห็นใบเสมาสองใบตั้งกองอยู่ แต่อีกใบหนึ่งแตกหัก

หลังจากการคุยกับพระเล้ง ประมาณครึ่งชั่วโมง ก็เดินไปยังบริเวณหลังวัดซึ่งติดแม่น้ำตรัง ระยะทางประมาณ ๒๐ เมตร เห็นรอยเท้าช้างที่ลงไปเล่นน้ำ เป็นช้างของชาวบ้านใช้ลากไม้ ออกจากวัดย่านเกลิ้นแล้วแวะที่สะพานข้ามแม่น้ำตรังสองจุด จุดแรกคือ สะพานประชาร่วมใจ สร้างโดยกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จุดที่สองคือสะพานเมืองยอด ๑๐๐ ปี สร้างโดยกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นสะพานเชื่อมระหว่าง ๓ ตำบล คือ ตำบลเขากอบ หนองช้างแล่น และตำบลบางดี

บ้านยายนุ้ม อาจารย์ เป็นบุคคลเป้าหมายคนแรกที่ทีมวิจัยเข้าไปขอสัมภาษณ์ หลังจากนั้นทีมวิจัยแวะรับประทานอาหารกลางวันร้านแถวสี่แยกอันดามัน พี่พ่อนันท์เอ่ยว่าอยากจะให้ไปสัมภาษณ์ยายพร้อมอีกคน แต่ตอนนี้ไปเลี้ยงหลานอยู่ที่บ้านลูกชายในตลาดห้วยยอด หากทีมวิจัยจะสัมภาษณ์สามารถนำไปได้เพราะจะต้องไปรับยายพร้อมกลับบ้านอยู่แล้ว

หลังจากสัมภาษณ์ยายพร้อมเสร็จ ช่วงบ่ายยังมีเวลาอยู่พอสมควร แต่เนื่องจากพี่พ่อนันท์มีภารกิจส่วนตัว ทั้งไม่ทราบว่าจะหาผู้เฒ่าผู้แก่ที่ไหนได้อีก ทีมวิจัยจึงกล่าวขอบคุณ แล้วมานั่งสรุปงานกันที่ร้านกาแฟนายจ๊อด ตลาดห้วยยอดว่าจะไปลงพื้นที่เองต่อหรือไม่ ซึ่งจะต้องวนรถไปไหม่อีกหลายกิโลเมตร อีกทั้งฝนฟ้าที่ดูท่าทางจะไม่ค่อยเป็นใจ สรุปว่าวันนี้เลิกงานเร็วกว่าทุกครั้ง

สำรวจ ๒

จากการลงพื้นที่หนองช้างแล่นในวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๐ ยังมีเวลาช่วงบ่ายอยู่พอสมควร ทีมวิจัยจึงตัดสินใจแวะเข้าไปที่หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเขากอบ เพื่อสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่เพิ่มเติมคือ นายเตียง สามสี จากการสัมภาษณ์มีการเอ่ยชื่อของขุนกอบ ต้นตระกูล วรรณบวร เมื่อขับรถมุ่งหน้าเข้าตลาดห้วยยอด ทีมวิจัยจึงแวะถ่ายรูปที่อนุสาวรีย์ขุนกอบ ทำให้ได้พบกับลูกหลานตระกูลวรรณบวร ซึ่งมีบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกันอีกหลายคน คือนายจุฑา วรรณบวร อดีต สจ. นางมัจฉา เสนเกลี้ยง และนายเสริมหรือประเสริฐ วรรณบวร ซึ่งจดจำบทกลอนต่าง ๆ ที่ขุนกอบได้แต่งไว้อย่างแม่นยำ ทีมวิจัยจึงพยายามเชียร์ให้พี่เสริมได้บันทึกบทกลอนเหล่านั้นไว้เพื่อลูกหลานสืบต่อไป ซึ่งดูท่าทางพี่เสริมค่อนข้างสนใจ และเต็มใจที่จะเล่าอะไรเกี่ยวกับขุนกอบอีกมากมาย แต่เนื่องจาก天色กำลังจะลับแสง ทีมวิจัยจึงต้องขอตัวเดินทางกลับบ้าน

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ พระเล้ง ชิดสีโล

ตาหลวงมาอยู่นี้ได้ ๑๕ ปี มาบุกเบิกเอง ช่วงแรกก็ไป ๆ มา ๆ มาจำอยู่ประมาณ ปี ๔๕ ไม่ได้ยื่นบาตร สภาพเมื่อก่อนเป็นป่าพงพารกร้าง ตรงนี้เหลือประมาณ ๗ ไร่ ดิดแม่น้ำ กล่าวกันว่าเดิมมีประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ เมื่อก่อนไม่มีบ้านคน มีอยู่ไกล ๆ ไม่กี่บ้าน เขาเล่าว่าเป็นวัดพระยานาคถวายพระพุทธรูป พระยานาคชื่อ ท้าววิรุณ ท้าวนางโท วัดนี้เป็นวัดที่พระยานาคได้บวชนาคสมัยก่อน(ศึกษาตำนานพระยานาคกับพระพุทธรูปศาสนา) เล่ากันว่ากร้างมา ๓,๑๐๐ กว่าปีแล้ว ตอนตาหลวงนั่งวิปัสสนา มีผู้หญิงมาบอกว่าอายุ ๗,๕๐๐ ปีแล้ว เสมานั่นตอนแรกมีผู้เอาไปไว้ที่วัดเขากอบ แล้วผู้หญิงในนิมิตบอกว่าพัทธสีมาเป็นของเขาให้ไปเอากลับมา ก็ไปขอคืนจากวัดเขากอบ ๓ ครั้ง ครั้งแรกหวัّتไม่ให้ ครั้งที่สองให้คนเข้าทรง หวัّتบอกให้ แต่ก็ไม่ได้ ไปครั้งที่สามหวัّتบอกให้ยกเอาไปถ้ายกขึ้นกว่าจะได้มาต้องไปถึงสามหน

วัดย่านเกลื่อนมีหาดกลางคลอง เล่ากันว่าสมัยก่อนพระยาสุกดำล่องเรือใบจะไปสร้างพระธาตุ เมื่อได้ข่าวว่าสร้างเสร็จแล้วก็ให้พระมาอยู่หลังหาด เป็นหาดกลางคลอง (ศึกษาเรื่องพระยาสุกดำ อยู่ ในตำนานไหน อย่างไร)

ตาหลวงเป็นคนตำบลบางชัน บวชมา ๑๙ พรรษาแล้ว เรียนวิปัสสนาอย่างเดียว บทสวดไม่เรียน ไม่รับงานสวดศพ ญาติโยมนำสายชั้นสองสายมาถวาย ฉันไม่ได้ ต้อง ๓ สายขึ้นไป ทางเข้าวัดอยู่ลึก ต้องไปยื่นบาตรแต่ตาหลวงไม่ไปยื่นเนื่องจากปกติก็ฉันแต่น้ำปานะ

สำราจ ๔ สัมภาษณ์ นางนุ่น อารณ

บ้านนี้เป็นบ้านดั้งเดิม สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๐๒ ทวดอยู่ท่าพร้าว (ท่ามะพร้าว) ปู่ตายายเป็นคนที่นี่ คนแรกที่มาอยู่คือพ่อของยายนุ่นเอง ชื่อ**ปลอด แก้วเกลา** แต่ก่อนมีไม่กี่หลัง สมัยพ่อปลอดมี ๓ ครัว พ่อมาทำสวน ทำไร่ ทำนา ใช้พร้า ถาง เผา เมื่อก่อนทำนาอยู่ใกล้วัดหาน ยางพาราทำตอนอายุของพ่อ พาไปขายห้วยยอด เดินจากท่าพร้าว ถนนเล็กนิดเดียว เดินไม่นาน ไก่ขันสองหนถึง พอรุ่งก็ถึง พ่อไ้ขันก็ไปแล้ว ทำคบบตามไ้ได้ไป ไปลงเรือที่ท่าพร้าว มีเรือข้ามฟาก

คนเมื่อก่อนไป**วัดหาน** ประเพณีเดือนสิบไปทำที่วัดหาน ตอนจำความไ้มีวัดหานแล้วเมื่อก่อนพระมาก ตอนนี้เหลือไม่เท่าไร มีโรงเรียนอยู่ที่วัด

สมัยนั้นคนไปเรียน**วัดเหียง** ทางเดินเป็นป่าแก่ ตอนเข้าไปเปียกทั้งตัว ต้องเรียนกัน ๔ ปี ยายนุ่นเรียนไม่จบ ไปเรียนกัน ๔ คนพี่น้อง แต่ไม่จบ ที่ไม่กล้าไปเรียนเพราะกลัวเสือ เสือชุม พอไ้ยินเสียงเสือดังข้างทางก็ชวนกันวิ่ง ครูที่สอนไม่ใช่พระ

สำราจ ๕ สัมภาษณ์ นางพร้อม อารณ

บ้านอยู่เขากอบ บ้านของพ่อจ๋อน (วิทยา อารณ) ป้ามาอยู่ที่นี่ก็ยั้งติดตำบลเขากอบ หมู่ ๖ แต่งงานแล้วย้ายตอนอายุ ๒๑ ปี มาอยู่หมู่ ๙ เรียก**ควนซาง** ตอนเด็ก ๆ อยู่ท่าพร้าว มีบ้านหลายหลังแล้ว หลายสิบหลัง

นามสกุลคนดั้งเดิมมี **อารณ วรรณบวร คงรอด ทองศักดิ์** เฉพาะท่าพร้าว ไม่รวมนาเป คนนามสกุล วรรณบวร มีมาก คนดั้งเดิมอยู่ติดริมคลอง ชื่อ**แปะซ้อย คิดถูก** เมียชื่อป่าหิ้ว เป็นคนจีน ตอนป่าเกิดเขามีครอบครัวมีลูกแล้วอีกคนชื่อ **แปะล่อง แซ่หว่อง** เมียตาย ตระกูลที่มากก็ วรรณบวร รุ่นนั้นพ่อเขาชื่อตาช่วย (**สืบความเพิ่มเติมจากบุคคลที่ถูกกล่าวถึง**)

มีพ่อแก่ แม่แก่ ย่า ปู่ รุ่นทวดอยู่ไกลจำไ้ไม่ได้ ไ้รู้ชื่ออะไร พ่อของพ่อชื่อ**ปลอด อารณ** ย่าชื่อ**แสง** แต่ทวดไ้รู้ชื่อ

เมื่อก่อนเป็นที่นา(**ที่ตรงไหน**) ห้วนอนถนนเป็นบ้าน อาชีพร้าสวน ทำนา ทำไร่ มียางพาราแล้ว ทำฝืนบ้าง ยางเนา (**อธิบาย**) บ้าง พาไปขายในตลาดบรทุกลั้ (เกวียน) เดินตั้งแต่ไก่ขัน ถึงประมาณตี ๒ ตี ๓ มีไ้ไ้ทำคบบกัน มีรถถีบ ป้านั่งท้ายรถถีบไ้ไม่ต้องเดิน ป้าเดินไ้ไหว มาจดทะเบียนนั่งท้ายรถถีบมา บางคนที่ยัง ฐานะดี เขาก็มีม้า ที่เขากอบมีอยู่ตัวหนึ่ง บางดีมีอยู่ตัว เขามาประมาณตี ๓ กว่า ๆ กลับประมาณ ตี ๓ กลางวัน

บางที่พ่อค้าเข้าไปซื้อตัวเอง วิธีการทำอย่างสมัยก่อน เขาเทใส่พิมพ์ ฆ่า (ใช้น้ำยาฆ่าอย่าง หรือน้ำส้มจากพืช เช่น ชะมวง) เทออก เป็นยางเน่า แบบนี้พาไปขายตลาด หัวจักรรีดยางอยู่ที่ขามืออยู่คู่หนึ่ง (พ่อค้าจากไหน)

การเดินทางทางน้ำ เขาไปกับแพไม้ไผ่เดินเรือ เขาตัดไม้ไผ่เล็ก คนเฒ่าคนแก่เขาเล่าว่ามาพักที่บ้าน นัดกันจะไปไหน คำไหนนอนนั้น พวกข้างเหนือบางคอง (อยู่ที่ไหน) มาทางคลอง คนที่อยู่บางคอง เขามานอนที่บ้านรุ่งเขาไปตลาด คำเขามานอนอีก นอนสองคืนจึงจะถึงบ้าน

วัดย่านเกลือ เขาว่าฝั่งลุ่มนิมิต ที่ฉันจำได้ไม่มีพระ ฉันไม่เคยไป ร้างอยู่นาน คนเฒ่าคนแก่เล่าว่าก่อนรุ่นย่ามี ๔ วัด วัดहुแกง วัดชายคลอง วัดถ้ำพระ วัดหาน ป้าก็เล่าความก่อนเกิด เขาว่าพวกผีที่วัดย่านเกลือแรง พระอายุไม่ถึงอยู่ไม่ได้ พระมาอยู่แล้วก็ไป ไม่รู้อยู่ได้ไม่ได้หรือไม่ว่ายังไม่รู้ สนวนยาง เขาปลุกเข้าป่าไป ไม่รู้ว่ากี่ไร่ ยายไม่เคยเข้า แต่แรกรมมาก ตอนป้ายังเล็ก ๆ ที่บ้านบางไทร มีผู้ใหญ่แดง ตาแคววัด ลุงทอง เขามีอยู่ ๓-๔ ครว ไกล ๆ วัดย่านเกลือ ตอนหลังที่ครวมากเป็นลูกหลานกัน คลองใหญ่(แม่น้ำตรัง)เป็นวังย่านเกลือ

วัดหานนี้สร้างนานแล้ว เมื่อจำได้ตอนอยู่โรงเรียนวัดเขาปินะ ก็นานแล้ว เรียนในวัดกัน เขาว่านะป้าไม่ได้เห็น ได้ยิน คนโบราณเขียนไว้ที่หิน มีตัวอักษร ๓ ตัว ตัวอะไรไม่รู้ ถ้าใครอ่านหนังสือออก มีห่านทองอยู่จะออกมา แต่ไม่รู้อยู่อย่างไร ไม่มีใครเคยเห็น รุ่นย่าเล่ามา เขาว่าเขาพบพระผีทำไม้ที่ป้าไม่กล้าเข้าไปในถ้ำ ตอนป้าจำได้พระบรรทมกับที่รายอยู่ข้างนอก(พระพุทธรูปตรงหน้าเพิงผา)ก็มีแล้ว เขามาแต่งเติมที่หลัง องค์เป็นพระบรรทมเขาต่อเติมขึ้น (สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับอักษร ๓ ตัว)

โรงเลื่อยที่ทำโด มีโรงเลื่อยอยู่ แต่แรกเริ่มไม่รู้ของใคร ตอนเรารุ่น ๆ เขาทำอยู่แล้ว ตอนหลังเป็นถ้ำแก่ทก (น่าจะเป็นโรงเลื่อยฟองจันทร์ ของนายทก ไทรงาม จากทับเที่ยง) มาทำ ฉันพอมีลูกแล้วไม่ได้ไปไหน รู้จากเขาเล่าให้ฟังเท่านั้น พ่อของจ๋อนทำสวนสงเคราะห์ ยางพันธุ์เข้ามาราวปี ๑๒ เขาเริ่มโค่นยางพาราเดิมบ้างแล้ว

นาเป ไม่รู้มาจากไหน ตอนหลังเขาเรียก**นาพระยา** นาเปมีโรงเรียนอยู่หลังหนึ่ง ตอนนี้งแล้ว นาตอนนี้นำแปลงเป็นสวนหมดแล้ว ทำนาพวกหอย พยาริ ไม่พอกับนา เขาเลยเลิกทำกัน เมื่อก่อนไถกับวัวไม่ใช้ควาย บางปีน้ำท่วมมาก แถวทำพรวนไม่ค่อยได้ผล น้ำท่วมปีละครึ่งทุกปีแล้วแต่ว่ามากหรือน้อย ทำพรวน นาเป ผลเสียกับนามากน้อยแล้วแต่จังหวะ ปี ๑๘ กับปีโรงน้ำแดง

อาชีพทำหว่ายซี่ไถ ผ่าสองซีก แล้วทำไปขาย

ประเพณี งานฉลองรัฐ เดือนสิบ ฉลองทราย **ลากพระ** แต่แรกทำที่คลอง วัดเขาขอบไม่เคยลากวัดหาน วัดเหียง วัดชายคลอง ที่เขาลากพระทางเรือ ตอนเรายังรุ่น ๆ มาซุ่มที่ท่าพรวน วัดชายคลอง ลากไปวัดเหียง เขาทำเรือนมไม่มีล้อ ย่านที่ลากใช้หว่ายฟันเข้า คนลากแล้วข้างลากกัน เขาไปค้างคืนหนึ่ง โนรา แสดงรับพระ สมัยนี้ซุ่มกันที่ห้วยยอด ราวเดือนห้า ถึง เดือน ๑๑ เขาไม่ลากตอนฝนตก

พ่อของป้าข้าพหนึ่ง ชื่อ**หนังเดช** มีลูกหลาน เขาเดินไปพัทลุง กระบี่บ้าง ไปทั่ว ไปทีละ ๗-๘ คน ที่สืบจากพ่อก็มีลูกยม แต่ไม่มีใครรับ แค่ว่าคุ้มภัยได้

บทที่ผูกเป็นกลอน จำมาจากพ่อเฒ่า เป็นเรื่องของบ่าวฉานยกยอได้ปลาโตตัวใหญ่ บ่าวคงจะเอาปลา

“จับปลาบางไทร ใส่แล้วแหละว่า ได้โตตัวเฒ่า เท้าแข้งเท้าขา อ้ายคงฉวยมิดฉวยพรว้า มาถ้ากลางทาง จะให้หรือไม่ให้ ฝ่ายไฉ่ฉานชกผาง พ่อเฒ่าแล้วว่า แม่พริ้งเข้ากลาง วางปลาให้อ้ายคง”

ที่วัดเขาปิ่น เขาเล่าว่าถ้าใครหลงทางแล้วนอน จะมีเถาวัลย์หย่อนลงมา รุ่งพ่อเขาเล่า มีคนหนึ่งขี่ไล่เถาวัลย์ ตั้งแต่นั้นเขาก็ไม่หย่อนมาให้

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นายเดื่อง สามสี

เกิดที่นี่ เขาเปลี่ยนเป็นหมู่ ๑๒ เดิมเรียกบ้าน**นาเป** เปลี่ยนเป็น**นาพระยา** อาจารย์เจิม เป็นอาจารย์ที่โรงเรียนนาเป เปลี่ยนได้ไม่นานก็ตาย โรงเรียนก็ร้าง ตามโบราณเขาเรียกเป็นนาเป เนื่องจากจีนมาก (คนจีนเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับการเรียกนาเป) เมื่อก่อนนามากตอนนี่เปลี่ยนเป็นสวนหมดแล้ว รุ่งพ่อแม่เป็นคนที่นี่ บ้านหลังเดิมของตาเขากันตายเลยขายเสีย

แต่แรกเป็นหมู่ ๖ เปลี่ยนเป็นหมู่ ๑๒ มีไม่กี่ครัว นามสกุล **วรรณแสงทอง** ตาอิน **ถาวร** เมียชื่อ **พลัด** ทวดหนู ตาวัง ตาพริ้ง ทวดแป้น ผัวชื่อลุงพิน **จงจิตร** เกิดที่นี่ รุ่งทวดน่าจะถึง ๒๐๐ ปีแล้ว พ่อแม่ทวด เกิดนี้ แต่ไม่รู้ชื่ออะไร เขาเรียกเนียนยายหนู (ขี้เหนียว) ผลไม้สุกไม่ให้ใครกิน ยอมให้หล่น ถามพ่อแม่ว่ารุ่นทวดนามสกุลอะไรไม่รู้

นามสกุลที่มีลูกหลานมาก ๆ พวก จงจิตร วรรณแสงทอง **ศรีเพ็ญ** ก็มาก **เรื่องสงฆ์** ไม่มาก มาจากนาท่าม เขามาแลควาย ทำหว่าย ไม้บ้อง ทำไม้ขาย หว่ายทำเป็นมัด ๆ เอาไปขาย แต่แรกทำผลาในครัว ไว้คว่าจาน ไม้บ้องเป็นไม้ยาง เลื่อย ๒ คน ตัด ๔-๕ เมตร ขายโรงเลื่อย โรงเลื่อยเหนือของทวิสองพี่น้อง **โรงเลื่อยใต้**ของเจ้าแก้วทก ทำแพล่องไปตามแม่น้ำ (ศึกษาเพิ่มเติมโรงเลื่อยและแหล่งทำไม้)

คนจีนเป็นเตี้ยของเมียโกล่ง แซ่หว่อง มาอยู่ริมคลอง มาปลูกผัก

เมื่อก่อนน้ำลึกตอนนี่ตื้นเดินได้เกือบตลอดคลอง แอวซา บางดี เขามาเรือยนต์ไปห้วยยอด ผ่านทางแม่น้ำไปขึ้นคลองท่าโด ตอนเด็ก ๆ ยังเห็นเรือยนต์ บ้านเราเขาเรียกท่าโด ที่จริงคือสะพานท่าประตู **คลองท้ายเพล** (ท้ายเพล หรือ ท้ายเภา อยู่ตรงไหน) เขามาจอดเรือ ขึ้นรถไปห้วยยอด ทับเที่ยง แต่แรกตามนี้ไม่มีถนนเลย

สภาพเมื่อก่อนเป็นป่า เขาโค่นไม้แล้วก็เริ่มปลูกยางบ้าน เอาพันธุ์จากถนนแพรกทางแยกไปเลสองห้อง มียางอยู่ต้นหนึ่ง เจ้าคุณเทศา เอามาปลูกไว้ เอามาจากมาเลย์ เอาพันธุ์จากนั้นมาขยาย ตอนหลังเขาถอนออกเสีย (สถานที่ ที่เจ้าคุณเทศาปลูกยางอยู่ตรงไหน)

แต่แรกทาบเที่ยง เขาตั้งทาบไปหยุดที่ทาบเที่ยง ไปควนธานี ไปตั้งทาบที่นั่น เห็นว่าทำเลตรงนั้นดี เขาเลยมาตั้งเมืองตรงนั้น (แสดงถึงการรับรู้เรื่องที่ไกลตัว)

วัดที่คนไปคือ**วัดห่าน** ไปเรียนที่นั่น เรียนถึง ป.๔ ประวัติไม่มีใครรู้ ๑๐๐ กว่าปีแล้ว ในราผ่านมาก็ต้องรำ พระองค์กลางไม่มีใครรู้ว่าใครเป็นผู้มาทำ พระเป็นของเดิม สันนิษฐานว่าเป็นคนอินเดีย ปากคล้าย มีการแต่งใหม่ไม่สวดยเสียแล้ว รูปร่างอ้วน ทำกับดิน อัฐ มีพระผีทำ อยู่ในถ้ำได้เห็นแต่ไม่มีใครรู้ (กล้า)เอามา มีมาก เอามาแต่วัดชាយคลอง (วัดหูแกง) อยู่ในถ้ำที่วัดหูแกงมากกว่าเพื่อน หินนั้นมีเป็นแกงอยู่ในน้ำ สมัยหนึ่งเขาตั้งริมคลอง แล้วต้องมีเรือไปหากินกันตั้ง พระ เณร พายเรือไป วัดบางดี วัดคีรีวิหารตั้งข้าง**คลองนุ้ย** วัดเขาขอบนี้เพิ่งมาตั้ง

ประเพณีลากพระมีมาตั้งแต่แรก ของวัดห่านขาดไม่ได้ เดือน ๑๑ กับเดือน ๕ ประวัติลากพระ พระพุทธเจ้า ชาวพุทธแห่กันไปในวิหารก็โยนไป

แต่แรกเขายังสะบ้ากันตรงบ้านวรรณแสงทอง ในวันว่าง ยิ่งกับหอยโข่ง เลิกไปนานแล้ว

หนังเดช อยู่หมู่ ๖ ท่าพร้าว ตายเสียแล้ว พ่อบ่าวเรื่อง อารมณ์ ไม่มีคนสืบต่อ **โนราคล้าย** เวลาแก่เหิมรบ อยู่หมู่ ๑๒ แต่ไปแต่งงานที่อื่น ลูกยังอยู่ที่นี้

วัดหูแกงเมื่อก่อนมีเสาธง ตอนนั้นลุงจำได้แล้วบนเสาธงมีหงส์ เหมือนเปิดนั้นแหละ เสาธงเขาทำกับไม้ ตอนเด็ก ๆ เห็นอยู่ ทำกับไม้ทำเสา ทำ ๘ เหลี่ยม โคนใหญ่ปลายเล็ก สูงอย่างน้อย ๑๐ เมตร เห็นหงส์บนเสาธงกับตา

การทำยางแต่แรกเขามีน้ำส้มไฟ เขาเอาใบส้มม่วงมาแช่ในเนียง พอส้มแล้วก็เอามาฆ่า ยางไม่มีราคา แรก ๒-๔ บาท ๔ บาทนั้นแพงแล้ว เมื่อก่อนทำยางแทนใส่พิมพ์ ตายแล้วขลุ่ยออก เอาไปขาย

เขาขอบอยู่ถ้ำเล เขาหัวแตกนี่อีกแห่งหนึ่ง อยู่ทางออกของเขาขอบ สมัยนั้นกำนันเขาเรียกขุนมีขุนกอบ มี**อนุสาวรีย์ขุนกอบ**ด้วย ขุนกอบเป็นคนที่เขากลัวกัน พูดอะไรเขาก็เชื่อ กำนันปกครองทั้งตำบลเขาขอบ โจรเมื่อก่อนไม่สู้กับกำนัน ตอนนี้นำนันไม่มีความหมาย

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์ นายจุฑา วรรณบวร

ขุนกอบเป็นใครมาจากไหนไม่มีใครรู้ มีพรรคพวกมาตั้งรกรากที่นี่ เมื่อก่อนไม่ใช่ตำบลเขาขอบ ขุนกอบแต่งงานกับผู้หญิงชื่อแม่เผ่ากลอง พอมาอยู่มีคนนับหน้าถือตา ให้เป็นนายบ้าน อยู่มา ๆ มีพระราชบัญญัติแต่งตั้งกำนัน แกก็ได้เป็นกำนันคนแรกของตำบลเขาขอบ เป็นกำนันมาจนเสียชีวิต มีพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาที่เขาขอบ แกเป็นคนจัดทาบตอนรับพาไปเที่ยวเลสองห้อง เขาปีนะ มาพักที่ กม.๗ ต่อมาปรากฏว่าราชวงศ์ในหลวง เสด็จผ่านก็รถเสียตรงนั้นทุกที หลังจากนั้นก็ได้รับราชทินนามว่า ขุนกอบศิริกิจ ชื่อเดิม คือ นายอินทร วรรณบวร นามสกุลพระราชทาน เป็นนายบ้านที่คนรักและคนชอบ โรงเรียน วัด แกเป็นคนสร้างเอง พระยารัษฎาเป็นเจ้าเมืองอยู่กับขุนกอบเขาไม่มีใครคลอกัน

เป็นกำนันเมื่อ พ.ศ.ใดไม่รู้ ยุคแรกที่เขาดำรงกำนันแก่ได้เป็นเลย ตอนรัชกาลที่ ๗ เสด็จ แยกเขียน ด้วยลายมือเอง (เขียนอะไร ข้อความนั้นอยู่ที่ไหน) เมื่อก่อนเป็นอำเภอบางเขน มาเป็นเขากอบที่หลัง

อนุสาวรีย์ขุนกอบ ทำพร้อมโบสถ์วัดเขากอบตอนปี ๒๕๐๓ พวกลูกหลานสร้าง บ้านเดิมอยู่ บ้านนาท่อม เขาเรียกบ้านท่านขุน ปัจจุบันผมเป็นเหลน รุ่นหลานยังเหลืออีกมาก รุ่นพ่อแม่เสียหมดแล้ว ที่จริงผมเขียนไว้หมดแต่หลานเอาไปจำไม่ได้

สำรวจ ๘ สัมภาษณ์ นายเสริม (ประเสริฐ) วรรณบวร

ขุนกอบ หรือ นายอินทร มีลูก ๖ คน ภรรยาชื่อนางกล่อม (กล่อมหรือกลอง)

- (๑) นางจิ่ง แต่งงานกับ นายขวัญ ราชแสง
- (๒) นางพริ้ง แต่งงานกับ ครูคุ่น ไชแสง
- (๓) กำนันเพื่อง แต่งงานกับ นางแคล้ว นางแดง นางจิว ฯลฯ
- (๔) นายเล้ง ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่งงานกับนางชวน
- (๕) นายผัน ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่งงานกับนางผิง
- (๖) นางปลื้ม แต่งงานกับจำแจ้ง สุระกุล

ขุนกอบเป็นคนผู้ที่มีความรู้ สติปัญญามาก รู้ไสยศาสตร์ เมื่อก่อนคนต้องเป็นนักเลงถึงอยู่ได้ เพราะตรึงใจมาก เมื่อเขาแยกอำเภอบางเขนเป็นห้วยยอด ทำความดีความชอบได้รับราชทินนามเป็น ขุนกอบศิริกิจ ไม่รู้ว่าเรียนวิชามาจากไหน ผู้ใหญ่เพื่อง ผู้ใหญ่ผัน ผู้ใหญ่เล้ง เป็นหมอเจ้าทับช้างทุกคน

สมัยพระยารัษฎา ฯ ขุนกอบทำถนนเข้าเลสองห้อง เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เสด็จ ไปเลสองห้อง นายอินทรคุมคนสร้างทาง ไม่เสร็จตามกำหนด พระยารัษฎา ฯ ลงโทษจะเขียน ขุนกอบ เข้าไปชิงไม้ พระยารัษฎา ฯ ว่า ภายใน ๗ วันจะเอาช้างมาแทงให้ตาย พระยารัษฎา ฯ คุมช้างมาเอง ช้าง ไม่สามารถข้ามเส้นมนต์ที่แกขีดไว้ได้ นายอินทร ตวาดไป ช้างเล่นเข้าป่าหมด พระยารัษฎา ฯ เข้ามาจับ มือเป็นเพื่อนกัน ว่าอย่าโกรธกัน ตอนหลังมีความดีความชอบได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนกอบศิริกิจ

คาถาทำมนต์ ไปจับช้างป่ามีเสายู่เสายี่หนึ่ง เขามั่นเสกที่หลัก หลักกลางคอกช้าง ให้ช้างเข้า สักตัวสองตัว เมื่อช้างเข้าไปที่บ้านก็จะรู้ว่าช้างเข้าไปแล้วให้ไปจับ ตรงนี้เป็นที่ไว้ช้างทั้งนั้น ตอนนั้นใน ลูกหลานก็ยังมืออยู่หลายเชือก มีคอกช้างที่แถวท่าโด บริเวณโรงเลื่อย

คาถาเมตตาเอ็นดู เอามาใช้เป็นมนต์ปลายงามตามโขลง เวลาเราไปเที่ยว

“โอมมาลีเจ้าเอ๋ย มารักประจำล้อง ประจำหลัก ชะงักประจำโขลง ประจำโลง ประจำขอ ประจำหมอ ประจำควาญ พังทองไม่เลือก พังเผือกประกาย ชวามาสู้อยู่กันในวง โอมพระไทศรีศรี มหาภาพ ครันกูออกไป ไม่ได้เขาอ่อนระน้อม ค้อมระสาย จัวควายเขามาครอบ บอกข่าวช้างใน กลางป่ามาโรง ทั้งลูกโขลงก็อยู่ไม่ได้”

บทชนมก ขุนกอบแต่งเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๔-๗๕

“พ.ศ.๗๕ ล่วงมาหลายเดือน ใบ้ (หนู) พวกหาปลาทำให้ใจพินเพื่อน บั่นไว้หลายเดือนยังไม่ได้
ผูกที่ เรือยงดไว้ ไว้ผูกปลายปี เบ็ดธงยังมีไฉนการร่อน ดูนีปลาห้องเราต้องธงซ่อน พร้อมเหยื่อธงซ่อน
ลงจากเคหา เบ็ดยังใหม่ ๆ ใส่คันแต่ว่า นับได้สามสิบห้า หัวบ่าแบกเบ็ด ไปถึงคูหา เวลาค่ำแบก เบ็ด
แรงรายเบ็ด เสรีทุกวันเย็น ได้มาเป็น ๆ ชังไซเอาไว้ ไม่คิดจะกิน คิดแต่จะเอาไปขาย ชังไซเอาไว้ไม่
ทันสังเกต ใจทุกวันแล้วมันลักเหลือเหตุ ลักปลาลักปลา ลักหัวมันเทศ ลักไก่แพทยเกิด ลักหัวมันเทศแม่
สั้น ลักซ่อนแม่สาย ลักควายผู้ใหญ่จันทร์ ลักปลาในไซ ลักไก่ในรัง เขาเล่าข่าวดั่งมาสองสามปี ผู้ร้าย
ลักไป เจ้าเรือนด่าแม่ เพื่อนเขาทั้งเพ ก็ลักวัวลักควาย ใจนี้มันง่าย แล้วมันลักมันลัก ไม่รู้อ้อมอยู่ไหน ก็
สงสัยเสียนัก ไฉนเหล่าพวกขี้ลัก แล้วมันรู้จักพา ตัวปลาแม่ขลิบ ฉานคินนำหัว แต่เข้ามัว ๆ แกไปแลไซ
ไปถึงหาไม่ ผู้ร้ายลักไป แกบนพิไร เอาอะไรไปขาย เดินทางกลับบ้าน น้ำตาเล็ด ๆ ทุ้มซ้องดั่งเส็ก มือ
เช็ดน้ำตา ว่าเจ้างามข้าเอ๋ย เอามือเช็ดน้ำตา”

แต่งไว้ให้หลานรำโนราห์ เช่น บทพราน

“เข้าป่าแล้วเหวอ เข้าป่าแล้วว้า ชมพันธุ์ปักษา นานาเหมือนกล่าว นกคุ้มหางสั้น นกชันปาก
ยาว นกยางตัวขาว นกเป็ดตีนแดง ไปพบกับคู่ อยู่กันต่อแหล่ง สองตัวตีนแดง แผลงว่าเกี้ยวก้อย ลูกไม้
ยังหวั่ง เหมือนบ่วงคล้องคอ นกกรงแม่พะมาก่อ ร้องเพราะเสียงเปี้ยว”

ขุนกอบเป็นคนอัจฉริยะ สมัยนั้นแกพักชีวิตราชการ ให้ลูกชายกำนันเฟื่องเป็นต่อ แกส่งเสริม
วัฒนธรรมพื้นบ้านให้เด็กหัดรำโนรา ลิเกป่า วัดเขากอบแกสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๒ สร้างโรงเรียนเขากอบ
ก่อนสร้างวัด เป็นคนอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ่อผมเป็นหลานของขุนกอบ รำโนราให้พ่อผมขับ ก่อนพ่อจะเสียชีวิตไว้ให้ผม ที่บ้านแกมีการ
เข้าโรงโนราอยู่ ตอนนี้อยู่ยังมีการเข้าโรงครู

สำราจ ๙ สัมภาษณ์ นางมัจฉา เสนเกลี้ยง (นามสกุลเดิมวรรณบวร)

ขุนกอบแรกเดิมเป็นคนที่เขานับถือ แต่งตั้งเป็นกำนัน ได้รางวัลโน้นนี้ แล้วเขาก็ตั้งเป็นท่านขุน
เกลี้ยงควาย วัว มีคอกช้าง จับช้างมาได้ ๓ ตัวก่อน พ่อฉันเป็นกำนันก็ทำต่อ พ่อชื่อพันเฟื่อง ตัวหนึ่งให้
พ่อฉัน ให้น้ำบ่าวตัวหนึ่ง เอาไว้ใช้งานลากไม้ มีงานศพก็ไว้แห่ศพ ปกครองไปถึงนาวง ไปถึงเขตขุนนัย
หรือขุนนัยนาปะยา เมื่อก่อนมีบ้านไม่กี่หลัง บ้านนี้ บ้านปู่ บ้านกำนันหมี่ นายก อบต.เขากอบ

ขุนกอบชื่อเดิมคือ อินทร นามสกุลวรรณบวร แกเป็นคนโบราณ วาจาสิทธิ์ มีเรื่องก็ห้าม
ลูกหลาน คนเกรงกลัว เขานับถือ รูปถ่ายขุนกอบยังที่บ้านกำนันเอียด พี่บ่าว รุ่นหลาน อยู่ที่แถววัดห่าน

รัชกาลที่ ๗ มาตรงนั้น ตอนยายยังเล็ก รู้จากเขาเล่าให้ฟัง เมื่อรัชกาลที่ ๙ ปรมาตยาตรงนั้น
ตรงที่ขุนกอบเคยตั้งทัพ บ้านตรงข้ามกับรูปปั้นเป็นบ้านยาย(มัจฉา)

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.เขากอบ)

ตำบลเขากอบ เป็นชื่อตำบลและหมู่บ้านหมู่ที่ ๑ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอห้วยยอด ประกอบด้วยหมู่บ้าน ๑๒ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตตำบล ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลทุ่งต้อ อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาขาว อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบางดี และ ตำบลนาวง อำเภอห้วยยอด

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะร่วนปนทราย มีแม่น้ำตรังไหลผ่าน หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามะพร้าว หมู่ที่ ๘ บ้านหนองปรือ หมู่ที่ ๑๑ บ้านท่าประดู่ และหมู่ที่ ๑๒ บ้านนาพญา พื้นที่ทั้งหมดมี ๖๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๘,๗๕๐ ไร่

จำนวนประชากรในเขต อบต. ๗,๘๐๑ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๒,๑๙๑ หลังคาเรือน

วัดที่สำคัญ ได้แก่ วัดศรีวิหาร วัดเขากอบ และวัดย่านเกลิ้น

เอกสาร ๒ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๖๖-๖๗, ๑๒๕)

บ้านเขากอบ บ้านควนฉาง บ้านนาท่อม บ้านท่ามะพร้าว เป็นหมู่บ้านที่มีผู้คนตั้งรกรากอยู่ก่อนมีวัดศรีวิหารเป็นวัดโบราณ หมู่บ้านนี้น่าจะเป็นหมู่บ้านเก่าแก่มาแห่งหนึ่ง ต่อมาทางการยุบรวมตำบลนี้กับตำบลนาท่อมขึ้นกับตำบลเขาขาว ภายหลังได้แยกท้องที่ตำบลนี้กับตำบลนาท่อมออกจากตำบลเขาขาว จัดตั้งเป็นตำบลเดี่ยว เรียกว่า ตำบลเขากอบ

เขตปกครองของตำบลเขากอบมี ๗ หมู่บ้าน ประชากร ๔,๒๒๗ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านเขากอบ บ้านนาท่อม บ้านไสกล้วยเถื่อน บ้านนาเหมน บ้านวัดหาร บ้านหนองปรือ บ้านนาเป บ้านท่าพร้าว บ้านเขาน้อย บ้านท่าประดู่ บ้านเขาหัวแหวน บ้านควนพน บ้านหนองพรอง (หนองพลอง) บ้านทุ่งเลียบ บ้านเกาะถ่าน บ้านทอนปราง บ้านห้วยรูนก บ้านใต้คลอง บ้านบางไทร บ้านนาช้างหักส้ม

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช, ๒๕๓๖ : ๙๓)

พ.ศ.๒๕๓๖ ตำบลเขากอบมี ๑๒ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๓๘,๐๒๗ ไร่ มีชื่อบ้านเดิมตามที่ ม.ล.อัมพร รวบรวมไว้ และชื่อบ้านอื่น ๆ ได้แก่ บ้านนาเมิ้ล บ้านนาข้าวเสีย บ้านนาพระยา บ้านควนหัวแหวน บ้านถนนแพรก บ้านหนองคล้า บ้านปากคลอง บ้านควนฆาง บ้านควนยายม่อม

เอกสาร ๔ (วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๔)

ตำบลเขากอบ ลำนวนที่ ๑ เดิมชื่อเขาพระกอบ เล่ากันว่าพบพระพุทธรูปปางอุ้มบาตร (เหมือน กอบบาตรไว้) อยู่บนเขา ลำนวนที่ ๒ มีนกหงส์ ร้องเสียงดัง กอบ ๆ

หมู่ที่ ๑ บ้านเขากอบ ที่มาของชื่อเหมือนกับชื่อตำบลเขากอบ

หมู่ที่ ๒ บ้านไสห่าง ชาวบ้านทำห้างยิงสัตว์ไว้ในป่า

หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งเลียบ ในทุ่งมีต้นเลียบขึ้นอยู่ (ศึกษาที่ตั้งต้นเลียบ)

หมู่ที่ ๔ บ้านถนนแพรก ตั้งอยู่ตรงทางแยก

หมู่ที่ ๕ บ้านนาท่อม ในนามีดันกระท่อมขึ้นอยู่ (ศึกษาที่ตั้งต้นกระท่อม)

หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามะพร้าว ที่ทำริมน้ำมีต้นมะพร้าวขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๗ บ้านไสกล้วยเถื่อน มีกล้วยเถื่อนขึ้นอยู่ในป่าไผ่

หมู่ที่ ๘ บ้านหนองปรือ มีต้นปรือขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ (ริมหนองหรือในหนอง)

หมู่ที่ ๙ บ้านนาท่อม ในนามีดันกระท่อมขึ้นอยู่ (เขตติดต่อกับหมู่ ๕ หรือไม่ ถ่ายภาพ)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองคล้า มีต้นคล้าสูงใหญ่ขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ

หมู่ที่ ๑๑ บ้านท่าประดู่ ที่ทำริมน้ำมีต้นประดู่ขึ้นอยู่ (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านนาพญา เป็นที่นาของขุนนาง (ที่เดียวกับนาปะยาเดิมหรือไม่)

เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภาท ๑.๒๓/๑๖)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลหนองช้างแล่น

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

นายกล่อม ดำเดช

หมู่ที่ ๑๒ ตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด
อายุ ๖๙ ปี
(ดู > สำรวจ ๓)

๒

นายกล่อม ศรีทอง

๗๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด
อายุ ๙๒ ปี
(ดู > สำรวจ ๑, ๒)

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล
หนองช้างแล่น

หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
โทรศัพท์

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

ตำบลหนองช้างแล่น (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑ บ้านยางยวน (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยน้ำเย็น (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยโข่ง (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๔ บ้านควนเลียบ (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองสองพี่น้อง (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๖ บ้านช่องเขา (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๗ บ้านหัวเขา (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๘ บ้านป่ายาง (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๙ บ้านควนเลียบ (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านต้นส้มหม่าว (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยขี้แรด (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านวังหิน (ดู> สำรวจ ๓ เอกสาร ๔)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

บางดี (ดู> สำรวจ ๒)

บ้านป่าโก (ดู> สำรวจ ๓)

วัด (ดู> สำรวจ ๒)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

สายทองแท้ (ดู > [สำรวจ ๒](#))

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

สวนยางพารา (ดู > [สำรวจ ๒, ๓](#))

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู > [สำรวจ ๓](#))

ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

จาด (ดู > [สำรวจ ๒](#))

เดือนสิบ (ดู > [สำรวจ ๒](#))

ลากพระ (ดู > [สำรวจ ๒, ๓](#))

วัด (ดู > [สำรวจ ๒](#))

๕.๒ การละเล่น

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๓ ภูมิปัญญา

ก่อไฟ (ดู > [สำรวจ ๒](#))

หินคานปิ่น (ดู > [สำรวจ ๒](#))

สมุนไพร (ดู > [สำรวจ ๒](#))

๕.๔ ความเชื่อ

วังซุม วังโนรา วังเทวดา วังซี้ไถ (ดู > [สำรวจ ๓](#))

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนานันท์ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยพยายามติดต่อเจ้าหน้าที่ประสานงานในพื้นที่ตำบลหนองช้างแล่นตั้งแต่เริ่มแรก จนกลายเป็นพื้นที่สุดท้ายที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะผ่าน อบต. กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นเพื่อให้การเก็บข้อมูลได้เต็มพื้นที่เป้าหมาย จึงตัดสินใจลงพื้นที่กันเอง โดยเริ่มต้นที่ อบต. เมื่อคุยกับเจ้าหน้าที่ใน อบต. ไม่มีใครสามารถบอกข้อมูลได้มากนัก แต่ก็ยังมีโชคอยู่บ้างที่ นายกษม ปางจุติ ส.อบต. หมู่ที่ ๙ เข้ามาติดต่องานใน อบต. ช่วงนั้น ถึงแม้จะไม่ได้เป็นตำบลที่อยู่ติดแม่น้ำ แต่ก็ได้ให้ข้อมูลว่ามีหมู่ที่ ๑๒ ที่มีเขตติดต่อกับแม่น้ำตรัง ชุมชนดั้งเดิมน่าจะเป็นบ้านวังชุม-วังหิน และควรจะแวะไปหากำนันสมปอง พรหมอินทร์ แต่ไม่แน่ใจว่าจะพบหรือไม่ เพราะปกติไม่ค่อยอยู่บ้าน ส่วนผู้สูงอายุคือนายกล่อม ศรีทอง อายุ ๙๒ ปี ที่จะสามารถให้ข้อมูลกับทีมวิจัยได้

การเดินทางค่อนข้างใช้เวลามากกว่าปกติ เนื่องจากจะต้องดูแผนที่ และวางแผนเส้นทางเป็นระยะ โดยทีมวิจัยตั้งใจจะไปหาบ้านนายกล่อม ศรีทอง แต่ปรากฏว่ากลับหลงทางไปพบกับป้ายบอกที่ทำการกำนัน เมื่อตัดสินใจแวกก็ไม่ผิดหวังได้พบกับกำนัน เมื่อสอบถามถึงบุคคลที่จะไปพูดคุยด้วย กำนันก็แนะนำว่าควรเป็นนายกล่อม ศรีทอง และยังขอให้ ส.อบต.สุพร ศรีสง่า ช่วยนำทางให้ด้วย จึงต้องฝากรถยนต์ไว้ที่บ้านตรงปากทางเข้า แล้วซ้อนรถมอเตอร์ไซด์ของ ส.อบต. และเพื่อนที่ ส.อบต.โทรศัพท์ให้ตามมา สมทบอีกคันหนึ่ง เราเข้าไปตามถนนลูกรังแคบ ๆ ระหว่างแถวต้นยางพารา เป็นหลุมเป็นบ่อมีน้ำขัง ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร ก็ถึงบ้านนายกล่อมที่อยู่ติดริมแม่น้ำ หลังจากคุยกับนายกล่อมเสร็จ คุณสุพร บอกว่าจะนำทางไปยังบ้านนายกล่อม ด้าเดช ผู้รู้อีกท่านในหมู่บ้าน ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณบ่ายโมงแม้ท้องจะร้องด้วยความหิวก็อดอ้าคัยกล้วยแขกที่ติดมาประทั่งไปก่อน หลังจากส่งทีมวิจัยและบอกกล่าววัตถุประสงค์ของทีมวิจัยให้เจ้าบ้านทราบแล้ว ส.อบต.ก็ขอตัวกลับ จากการสังเกตคุณสุพร ช่วงที่ได้มีโอกาสพูดคุยกัน ก็มีความสนใจในเรื่องของประวัติศาสตร์อยู่บ้าง

เมื่อออกจากบ้านนายกหล่อมเราก็มาร่วมกับวัดเหียงอีกครั้ง เป็นครั้งที่สามแล้ว ครั้งแรกเมื่อลงพื้นที่ตำบลบางดี ครั้งที่สองตอนลงพื้นที่ตำบลเขากอบ และครั้งนี้ จากข้อมูลของลูกสาวนายกหล่อมที่เคยบวชที่วัดนี้ บอกว่ามีข้อมูลของวัดเหียงติดอยู่ที่ศาลาการเปรียญ ทีมวิจัยจึงแวะเข้าไปถ่ายภาพแผ่นกระเบื้องที่ติดอยู่ข้างฝา พร้อมเดินดูภายในวัดรอบ ๆ อีกครั้ง ทีมวิจัยได้กินอาหารกลางวันเมื่อประมาณบ่ายสามโมง เมื่อท้องอืดก็พร้อมเดินทางต่อที่ตำบลเขากอบซึ่งเป็นทางผ่านและยังพอมีเวลาเหลือก็เลยตัดสินใจลงไปหาผู้สูงอายุในหมู่ที่ ๑๒ ตำบลเขากอบ เป็นการลงพื้นที่ตำบลเขากอบครั้งที่สอง

สำรวจ ๒ สัมภาษณ์ นายกหล่อม ศรีทอง

โดย สุทิน สีสุข ธิติรัตน์ ธนนันท์ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

นายกหล่อมเกิดที่ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน นครศรีฯ ทางคลองฝั่งโน้น เคยบวชที่วัดไสลกล้วย ตำบลวังหิน อำเภอทุ่งสง เวลาเลี้ยงหมู ทำไร้ เขาคนหนึ่ง ๓๐ เลียง ๔๐ เลียง เขาเก็บหัวราง (เก็บภาษี) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนเก็บ

ออกจากวัดก็มาทำงานถางดงถางป่า ถางป่ายาง เคยไปอยู่ที่เขาน้อย น้ำพราย ลำภูรา ในที่สุดมาได้เมียที่นี่ เมียนามสกุลสายทองแท้ มาอยู่ตอนปีไหนจำไม่ได้ ประมาณอายุ ๒๐ กว่า ก่อนที่ญี่ปุ่นขึ้น เมืองประมาณ ๓-๔ ปี ลูกหัวปีเกิดแล้ว (น่าจะประมาณปี พ.ศ.๒๔๔๐) ไปเฝ้ารถไฟที่หนองช้างแล่น ถือพร้าถือไม้บ้อง คอยสังเกตเครื่องบิน รวดดีสามสี่เครื่องบินผ่านไป

บ้านที่อยู่เดิมเป็นของของปู่เมีย พ่อตาชื่อหย่อง สายทองแท้ เกิดที่นี่ ตายตอนอายุ ๖๐-๗๐ ปี ก็ ๒๐-๓๐ ปีมาแล้ว แรก ๆ มีสองครัว อีกครัวชื่อหล่อมเหมือนกัน นามสกุลดำเดช ถูกฆ่าตายหลายปี

ที่ปู่เมียได้ขึ้นมาสร้างทางนี้ เพราะทางโน้นน้ำมันจมน เลยหลีกมาอยู่บนควนนี้ ๓ ปีที่ผ่านมาไม่ท่วม ท่วมปีไหนบ้างจำไม่ได้มานานแล้ว

ตอนแรกมาทำสวนยางพารา ทำยางแท่ง หาบไปขายที่หัวถนน ฆ่าน้ำส้มม่วง เอาไปส้มม่วงแช่ใส่ไห ตักมาฆ่ายาง แช่ไว้ ๙-๑๐ วัน ขยายยางสมัยนั้นใช้คูบอง หาบไปที่หัวยยอดหาบไป โหลหนึ่ง ๑๐-๑๕ บาท ไปทางสามแยกหัวถนน พอใกล้ขึ้นก็ไปเวลามีวันนัด แหม่งวันตามหึ่งเพราะเหม็น ไปกันที่ ๙-๑๐ คน มีหลายคนซื้อ โกป้อก็ซื้อ อย่างอื่นก็ทำไร้ทำนา แหม่งตอนนั้นไม่มีแล้ว คลองใช้หาปลากินเท่านั้น หาปลา ึงเบ็ด (หัวถนนที่ไหนหรือ ตัดกับถนนเส้นไหน)

เวลามีใครตายปู่เมียก็ทำจาด (ภาษาชะโล่ของลักษณะคล้ายกระจาด ขนาดใหญ่เล็กตามปริมาณของ) ไปช่วยงานเขา ตีหมูไป ข้าวสาร แห้งต้มไป ผัก แห้งกันไป รำกันไป ไปช่วยงาน จัดไม่กี่วัน มากแล้วก็คนประมาณ ๔๐-๕๐ คน ตอนนั้นไม่มีใครทำแล้ว เขาเลิกเสียประมาณ ๕๐ ปีที่แล้ว ในวัดไม่มีพิธีอะไรแค่เอาข้าวสารไปแล้วก็หุงกินกัน ประเพณีเดือนสิบก็ทำขนมบ้า พอง ลา

วัดที่ไปมีหลายวัด วัดเกาะฐาน หนองช้างแล่น วัดหนองหัว บางดี วังหลาม แล้วแต่ถนัด
เมื่อก่อนไปวัดเหียงเรียกอีกชื่อว่าวัดท่าไทร บางดี วัดหาน

ลากพระ มีลากพระน้ำ ทำเรือนมเข้าแล้วลากไปที่วัดหาน ใช้หวายแดงพันเชือก ใช้คนลากบน
บก เดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เป็นพระน้ำ เรือลำใหญ่คน ๖๐-๗๐ คน แล้วมีแข่งเรือเพรียวแข่งในคลองใหญ่
ที่วัดเหียงลากไปท่าโด (**เลิกไปเมื่อปีไหน**) สมัยนี้เขาทำเรือนมประกวดกันพาไปทับเที่ยง

แถวนี้ไม่มีหินขวานฟ้า ปืนแต่แรกมี ลูกแก้ว ศิลลา(ปืนคาบศิลา) ไรซินปืนเข้าแล้วดับโป้ง เขา
เรียก**หินคาบปืน** ไวยิงสัตว์ ดักหมู ดักกวาง เมื่อก่อนสัตว์ เสือ มาก วิชากันเสือไม่มี นำเมียฉันถือนันต์
พาเสือเดินเพื่อน ถือไม้เรียวอันหนึ่ง เสือเคียงไป แต่คาถาไม่ได้ให้ใครสืบทอด

การก่อไฟ ทำเหล็กไฟตบ เหล็กไฟตี ใช้เหล็กแนบเข้าแล้วตบ เหล็กไฟตบ ทำกับเขาควาย ใช้
ปุยเต่าร้างกับเปลือกทุเรียน เวลาเข้าไปเที่ยวในป่าใช้ไม้ไผ่สีกัน พอร้อนก็เป็นไฟ ทำมาประกวดกันจาก
เขาควายขาว เขาควายดำ เหล็กไฟตบของฉันครูที่โรงเรียนเอาไปให้เด็กดูที่โรงเรียนควนเลียบ เมื่อก่อน
ไม่มีหม้อข้าวก็เอาสารใส่ใบชิงห่อ ก่อไฟแล้วนั่งเฝ้า (แกว่งไปมา) หรือว่าจะหลามกับไม้ไผ่ก็ได้

เมื่อก่อนเที่ยวแถวนี้สนุก ๆ นั่งตามบ้าน มีเรื่องเล่ากันว่า มีจระเข้ ชาละวันเขารบกันมาตั้งแต่วัง
ซีไถ ขึ้นไปบ้านชา กลับมาตีกันที่บางดี เลยเรียกว่า**บางดี**

“ขุนแผนแน่นอก ชักไถ่ครกผาง แทงไถ่ขุนช้างให้เข้าถึงแสง ไถ่วันทองร้องว่าให้ปากแดง อย่า
แทะเลยพ่อ ลูกอีซอคอน” (**บทนี้คืออะไร**)

ที่มาของชื่อ**หนองช้างแล่น** หนองนั้นช้างมาลงเล่นน้ำ สมัยก่อนเรียกหนองช้างแล่น ตอนหลัง
เขามาเรียกเป็นหนองช้างแล่น

เรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เขานับถือที่**วังเตตา** (เทวดา) เขาตั้งข้าว ของ มาทำบุญเตตา เรียกวังเตตา
เหมือนโนราห์เข้าโรงครูแหงเซ้ (จระเข้) คล้องหงส์ ตรงนี้เป็นป่าแก่ ทำไร่ก็ไม่ค่อยได้กิน น้ำจืด ปลูกมา
แต่พื้ทูลง หนีมาทั้งเพไม่รู้หนีอะไร เขาไม่ได้เล่าอะไร

สมุนไพร หมองดำ หมองขาว หมองลาย ต้มให้คนได้ลูกกิน ใช้ร้อนเย็นเขาเรียกใช้ทบน้ำ ก็ทำ
แหวนหญ้าคาแล้วเสกตัวเอง กันให้ “เออว่าอีผุด อีผัด อีพลัด อีผล อยู่ทั้งสี่คนตกน้ำตาย ภูจับตัวได้แล้ว
ภูเล่นมึงแหล” ก็หายา เมื่อก่อนถ้าใช้น้ำ (ทรพิษ) ตายร่างครว

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นายกล่อม คำเดช

โดย สุทิน สีสุข ธีธรัตน์ ธนानันท์ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ที่มาอยู่แรก ๆ มี ๓-๔ ครัว แต่ก่อนเป็นหมู่ที่ ๔ เมื่อแยกแล้วกลายเป็นหมู่ที่ ๑๒ พ่ออยู่ตำบล
บางดี เมื่อก่อนเป็นป่า เรียก**บ้านป่าโก** แล้วก็ย้ายมานี้ เพราะช้างแทงปู่เสีย จะย้ายมาอยู่คนเดียวก็
กลัวเลยชวนเพื่อนมากัน เริ่มแรกจากพี่น้องจากบ้านบางโก ตำบลบางดี ข้ามฝั่งมาจับจองที่ดิน เมื่อก่อน

เป็นป่าแก่ มีนายหย่อง สายทองแท้ นายแหวด สายทองแท้ ตอนแรกมาอยู่ใกล้ ๆ กันพอได้ลูกหลานก็แยก ๆ กันออกไป มาเบิกไร่ เบิกนา ส่วนมากคนแถวนี้ถ้านับแล้วเป็นลูกหลานกันทั้งนั้น เนื่องจากเริ่มแรกที่มาอยู่เป็นลูกพี่ลูกน้อง ในเค้าสายทองแท้มาก

มาปลูกยางพาราก่อนโดยการเพาะเมล็ดกัน แต่ไม่รู้ว่าจะมาจากไหน ปลูกมาประมาณ ๕ รุ่นแล้ว ปัจจุบันมีแต่ยางไม่มีนาแล้ว แต่ก่อนทำแท่นยาง ใส่วางไม้เนื้อแข็ง พวกไม้หลุมพอ ไม้เนื้ออ่อนไม้ที่วัน ทยายไม่ได้ ชาววันนี่รุ่งเช้าเอาออก ลุงไม่ได้ทำแต่ได้เห็น ชาววันในร่างทำกับไม้หลุมพอ ใช้ใบมวง (ชะมวง) สำหรับฆ่ายาง เมื่อก่อนมีมากตอนนี้มีแต่ต้นเล็ก ๆ เวลาจะเอาใบมวง ก็โค่นต้นมวง เอามาใส่ตุ่มแช่ไว้อย่างน้อยราว ๕-๗ วัน ต้องมีส่วรอง พอตุ่มนี้เริ่มเปรี้ยว ก็ต้องหามาแช่ไว้อีก เพราะใช้ปริมาณมาก ตอนขายยางไปขายห่วยยอดเดินกันไปขึ้นที่สี่แยก (ถนนเส้นไหน) ด้านนอกแห่งข้างโน้นยังเป็นน้ำแท่นหนึ่งหนักกว่า ๑๐ โล คนหนึ่งหาบได้ข้างหนึ่งไม่เกิน ๓ แท่น ก็ ๖๐-๗๐ โล

แต่แรกไปวัดหนองช้างแล่น ส่วนโรงเรียนวัดควนเลียบ รุ่นพ่อไม่รู้จะไปโรงเรียนไหนเพราะเกิดฝั่งโน้นแล้วมาอยู่ที่นี่ ตายไป ๗๐ กว่าปีแล้ว ตอนที่พ่อเสีย ลุงอายุสัก ๒๑ ปี

ประเพณีความเชื่อที่ยังมีคือ วังซีไถ มีการรำแก้เหมुरย มีประเพณีเดือนสิบ ส่วนลากพระสมัยพ่อมี (ประมาณ พ.ศ.เท่าไร) ที่วัดน่านไม่มีการเล่าประวัติอะไร ไปเวลาม้างานศพ โนราใหญ่ตายแล้ว โนราแดง มีโนรากูก วรรณบวร (เป็นศิษย์สายโนราไค) อยู่ตรงหัวพานริมคลองใหญ่

ตอนอยู่บ้านหลังแรกริมคลองใหญ่ ปี ๑๔ น้ำท่วมแต่ท่วมไม่มาก ส่วนหลังนี้อยู่ติดคลองมวนก็แค่ปริ่ม ๆ ชั้นล่าง

สายน้ำตั้งแต่อดีตก็มีการเปลี่ยนแปลง ตามโค้งสายน้ำตัดตรงเสียบ้าง ไม่ข้างคลองหมดแล้ว น้ำพาไปบ้าง (ตรงไหนบ้างที่น้ำตัดตรง หรือเปลี่ยนทาง)

แต่แรกเขาเดินกัน เมื่อถึงวังชุม ถ้าโนราไม่ตัดไม้ไผ่ชุม (ชุม) ไปไม่ได้เด็ดขาด ไม้ไผ่มีอยู่ ๓ กอตอนนี้ไม่มีแล้ว ถูกรถไถดันเสียแล้ว วังโนราถ้าโนราไม่รำก็ไม่ได้ไป แต่แรกมีเทวดาอยู่ เมื่อถึงวังเทวดามีหินก้อนใหญ่อยู่ เขาเล่าว่าเทวดา ๓ คนไปเที่ยวงานที่วัด พวกผู้ชายจะจับเดินตามกันมา แล้วเทวดา ๓ คนนั้นหายไป ถ้าจะดูจะจะต้องไปดูตรงวังซีไถเพราะมาเกลือกอยู่ แต่แรกเป็นหาดใหญ่ อีกท่าคลองเป็นหิน วังที่ลึกที่สุดคือ วังชุม กับวังเทวดา ตอนนี้งัดหมดแล้ว (มีสาเหตุมาจากอะไร)

ตรงนี้เรียกบ้านวังชุม วังหินแถวบ้านกำนันอยู่ วังเทวดาก็ตรงบ้านโนรากูก (หมู่ที่....) วังซีไถติดเขตบางดีแล้ว แม่น้ำผ่านกลางอยู่ วัดเหรียญเมื่อก่อนใช้เรือพายข้ามฝั่งกัน พระเป็นคนพายเรือรับโยม วัดเหรียญเป็นวัดโบราณแต่ไม่มีพระ เป็นวัดแรกของแถวนี้เลย พระมาอยู่ไม่ได้ ร่างไปเลย ตอนรุ่นพ่อก็ยังร่างอยู่ เพิ่งตั้งมาใหม่ราว ๑๐ ปีได้ ในศาลาการเปรียญจะมีประวัติของวัดตั้งเมื่อไร แต่แรกมีเสาสามสร่าง (เป็นเสาค้างศพ) เสาธงก็มี เสาธงนี้เมื่อก่อนใช้ข้างชักไม้รูดต้องใช้ควายชัก ตอนลุงเล็ก ๆ ยังมีอยู่ เสาเขาทำใหม่ไม้ผูกมัดก็ไม่ได้สร้างใหม่

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.หนองช้างแล่น)

ตำบลหนองช้างแล่น ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอยะยง มีพื้นที่ประมาณ ๔๖.๔๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๙,๐๕๐ ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๒ ตำบล และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลห้วยนางและตำบลหนองปรือ อำเภอยะยง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลเขาขาวและตำบลเขากอบ อำเภอยะยง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลท่าจีว อำเภอยะยง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับแม่น้ำตรัง ฝั่งตรงกันข้ามเป็นตำบลบางดี อำเภอยะยง

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ โดยเป็นที่ราบสูงทางตอนเหนือและลาดต่ำไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีคลองยางยวนไหลผ่านไปลงแม่น้ำตรัง และสายน้ำอื่น ๆ เช่น คลองมวน คลองลำคักดีสิทธิ์ ห้วยนาง ห้วยโขง

หมู่บ้านติดแม่น้ำตรัง ได้แก่ บ้านห้วยชี้แรด หมู่ที่ ๑๑ และบ้านวังชุม หมู่ที่ ๑๒

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๗,๘๘๓ คน มีหลังคาเรือนประมาณ ๑,๔๐๐ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร เช่น ทำสวนยางพารา ไร่ข้าว และอาชีพอื่น ๆ

เส้นทางการคมนาคม มีถนนสำคัญสองสายตัดผ่าน คือ ถนนเพชรเกษมและถนนสายห้วยยอด-รัฐฯ หรือถนนเทศบาล

ศาสนสถาน มีวัดหนองช้างแล่น

เอกสาร ๒ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๖๒, ๑๒๖)

หมู่บ้านที่เก่าแก่มากมี บ้านหนองช้างแล่น บ้านหัวเขา บ้านลำคักดีสิทธิ์ บ้านหัวแรด บ้านควนหลวง เถร บ้านเขาหัวแรด บ้านห้วยนาง บ้านวังหลาม บ้านห้วยชี้แรด

เขตปกครองของตำบลหนองช้างแล่นมี ๖ หมู่บ้าน ประชากร ๔,๘๐๔ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านหนองช้างแล่น บ้านหัวเขา บ้านลำคักดีสิทธิ์ บ้านหัวแรด บ้านคลองมวน บ้านหวางห้วย บ้านควนนกเขา บ้านปายาง บ้านควนหลวงเถร บ้านห้วยโขง บ้านมาจาก บ้านทุ่งต้นตาล บ้านควนดินแดง บ้านห้วยชี้แรด บ้านควนเลียบ บ้านวังชุม บ้านวังเทวดา บ้านห้วยนาง บ้านควนยายม่อม บ้านควนกำจัด บ้านวังหลาม บ้านพรุพี บ้านไสหาน บ้านวังหลัก บ้านช้างหาร บ้านควนเคี่ยม บ้านหน้าปายาง

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช , ๒๕๓๖ : ๘๔)

พ.ศ.๒๕๓๖ ตำบลหนองช้างแล่น มี ๑๒ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๒๕,๖๑๙ ไร่ ประชากร ๗,๑๔๐ คน มี ชื่อบ้านยางยวน บ้านห้วยน้ำเย็น บ้านห้วยโข่ง บ้านควนเลียบ บ้านหนองสองพี่น้อง บ้านช่องเขา บ้าน ห้วยเขา บ้านปายาง บ้านต้นส้มหม่า บ้านควนยาง บ้านวังชุม บ้านลำคักดีสิทธิ์ บ้านหนองช้างแล่น บ้าน ห้วยหว่ง บ้านควนหลวงเถร บ้านควนนกเขา บ้านมาจาก บ้านทุ่งต้นตาล บ้านควนดินแดง บ้านห้วย ขี้แรด บ้านวังทองหนู บ้านห้วยเขาแรด บ้านคลองมวน

เอกสาร ๔ (วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๕-๕๖)

ตำบลหนองช้างแล่น มีช้างเล่นน้ำในหนอง

หมู่ที่ ๑ บ้านยางยวน มีนกจำนวนมากเกาะอยู่บนต้นยาง

หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยน้ำเย็น เปลี่ยนชื่อมาจากหนองวิวาท เพราะชาวบ้านมักทะเลาะกันเป็น ประจำ (ใครเปลี่ยน เมื่อไหร่)

หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยโข่ง เดิมในห้วยมีหอยโข่งอาศัยอยู่มาก (โขง หรือ โข่ง)

หมู่ที่ ๔ บ้านควนเลียบ มีต้นเลียบอยู่บนเนินสูง (หาดต้นเลียบ ศึกษา ถ่ายภาพ)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองสองพี่น้อง มีหนองน้ำขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (เป็นหนองพี่น้องน้อง)

หมู่ที่ ๖ บ้านช่องเขา หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างเขา

หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยเขา หมู่บ้านตั้งอยู่ตอนต้นของภูเขา

หมู่ที่ ๘ บ้านปายาง มีต้นยางขึ้นอยู่มากจนเป็นป่า

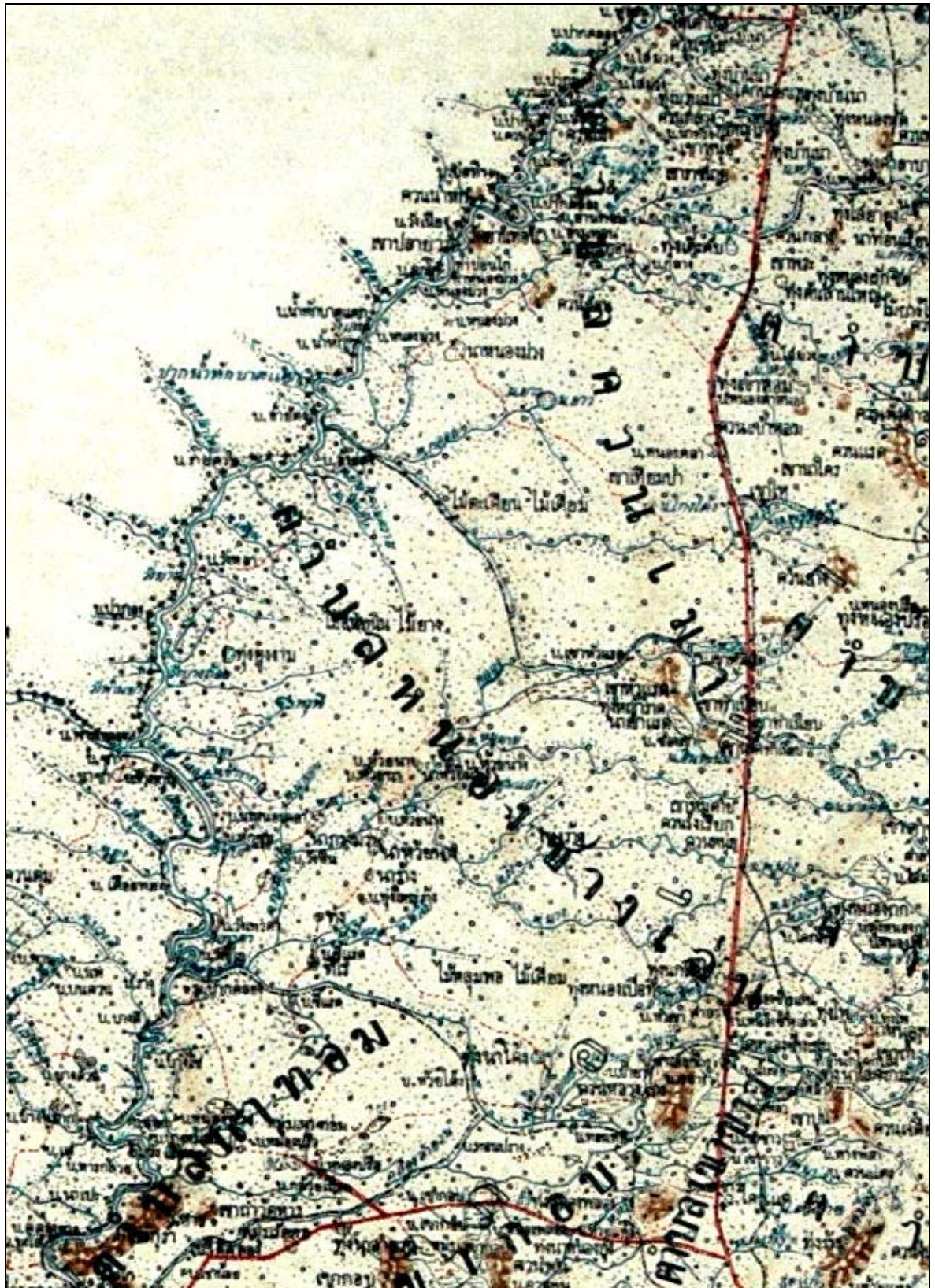
หมู่ที่ ๙ บ้านควนเลียบ ที่มาของชื่อเหมือนชื่อบ้านควนเลียบ หมู่ที่ ๔ (ข้อมูล อบต.ชื่อบ้าน ควนยายม่อม) (แยกมาจากหมู่ที่ ๔ หรือไม่)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านต้นส้มหม่า มีต้นส้มเฒ่าขึ้นอยู่มาก (น่าจะเขียน ส้มเฒ่า)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยขี้แรด ริมหนองน้ำมีต้นขี้แรดขึ้นอยู่ (หาดขี้แรด ศึกษา ถ่ายภาพ)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านวังหิน ในแอ่งน้ำมีก้อนหินอยู่มาก (ข้อมูล อบต.ชื่อวังชุม)

เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งจากแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลบางดี

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

พระแคล้ว เขตตะเคียน

เจ้าอาวาสวัดเหวียง

อายุ ๗๑ ปี

(ดู > สำรวจ ๒)

๒

นายจ่านง มณีศรี

หมู่ที่ ๓ บ้านถ้ำเขาสาย ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ อายุ ๖๒ ปี

(ดู > สำรวจ ๓)

๓

นายมงคล จามเรียบ

๗๖ หมู่ที่ ๖ บ้านซา ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด

อายุ ๕๖ ปี

(ดู > สำรวจ ๔)

๔

นายภาส วรรณบวร

หมู่ ๒ บ้านเดือยพร ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๒ อายุ ๕๔ ปี

(ดู > สำรวจ ๕)

๑.๒ กลุ่ม องค์การ

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล บางดี	๑๕๐ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเขาบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โทรศัพท์
--------------------------------	--

๒

กลุ่มทอผ้าบ้านบ่อหรั่ง	ที่อยู่ : ๒๓/๑ หมู่ ๘ บ้านบ่อหรั่ง ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง นางจวบ ย่องแสง ผู้นำกลุ่ม
------------------------	--

๓

ค่ายลูกเสือไทยเฉลิมพระ เกียรติฯ	หมู่ ๑๐ ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ๙๒๑๓๐
------------------------------------	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

ตำบลบางดี (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑ บ้านป่าหว้าน (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๒ บ้านเดือยพร (ดู เอกสาร ๔ สำนวน ๑)

หมู่ที่ ๓ บ้านพรุจูด (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๔ บ้านบ่อประดู่ (ดู เอกสาร ๔ สำนวน ๓)

หมู่ที่ ๕ บ้านโคกแตกรก (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๖ บ้านชา (ดู เอกสาร ๔ สำนวน ๔)

หมู่ที่ ๗ บ้านควนงาช้าง (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๘ บ้านบ่อหรั่ง (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๙ บ้านควนอารี (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านสะพานไทร (ดู เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านควนตอ (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านหนองหมั่ว (ดู> เอกสาร ๔)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

เขาสาย (ดู> สำนวน ๓)

คลองซา (ดู> สำนวน ๑)

บ้านเดือยพร (ดู> สำนวน ๑, ๔, ๕)

นาโหนด (ดู> สำนวน ๕)

เลซาม (ดู> สำนวน ๓)

วัดไทร (ดู> สำนวน ๓)

วัดเหียง (ดู> สำนวน ๑, ๒, ๔, ๕)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

เขตรัตนา เดชภักดี ทองประดับ (ดู> สำนวน ๕)

ผู้ใหญ่กัน ผู้ใหญ่จัน (ดู> สำนวน ๕)

ศุภศรี วงศ์ชาติรี พรหมขวัญ ดั่งศรี คดีพิศาล หลงละเลิง งามเรียบ (ดู> สำนวน ๓)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ทำไม้ สวนพริกไทย (ดู> สำนวน ๔)

สวนยางพารา ไร่ข้าว (ดู> สำนวน ๔, ๕)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

การเสด็จ (ดู> สำนวน ๓)

น้ำท่วม (ดู> สำนวน ๔)

ฐานข้อมูลตำบลบางดี ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๒ การละเล่น

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๓ ภูมิปัญญา

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๔ ความเชื่อ

เขาสาย (ดู > สำรวจ ๓)

ยายซา (ดู > สำรวจ ๓)

วังซีไถ วังโนรา วังเทวดา (ดู > สำรวจ ๒, ๕)

๕.๕ อื่น ๆ - ตำนาน

ตาทวด (ดู > สำรวจ ๓)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล วิทยา อารณีย์ สุทิน สีสุข ธีธาร์ตน์ ธนानันท์

๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยนัดกับปลัด อบต.บางดีให้เป็นผู้ประสานงานเพื่อลงพื้นที่ เมื่อไปพบปลัดในที่ทำการ อบต. ปลัดให้หนังสือประวัติถ้าเขาสาวยมา ๑ เล่ม และโทรศัพท์นัดหมายผู้ที่จะให้ข้อมูลในพื้นที่ โดยให้ ส.อบต.หมู่ที่ ๖ นำทางให้ ลำดับแรกไปหมู่ที่ ๖ บ้านซา พบคุณมงคล งามเรียบ ซึ่งพาไปดูสะพานข้าม คลองซาที่ไหลลงแม่น้ำตรัง อีกฝั่งของสะพานเป็น เขตอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วชี้ ให้ดูจุดที่เล่าตำนานเรื่องยายซา มีต้นไทรขึ้นเป็น จุดเด่น เสร็จแล้วก็ไปนั่งคุยกันที่ศาลา

ทีมประสานงานที่นี่แนะนำให้เราไปหา ข้อมูลที่อาจารย์ปราโมทย์ ย่องชื่อ มีอายุ ๗๐ กว่า ปีแล้ว บ้านอยู่ใกล้ อบต.บางดี เป็นคนที่ศึกษาและ เก็บข้อมูลไว้มาก

จากนั้นก็แวะทานข้าวเที่ยงแล้วก็เดินทางต่อไปบ้านเดือยพร ได้พูดคุยกับคุณภาส วรรณบวร ที่พูดถึงวัดเหียงว่าเป็นวัดเก่าแก่ของชุมชนที่มีประวัติยาวนาน ทีมวิจัยจึงได้แวะไปที่วัดเหียง พูดคุย กับตาหลวงแคล้ว เจ้าอาวาส และเดินดูรอบ ๆ วัด แต่ไม่พบอะไรที่เป็นของเก่าแก่ โบสถ์ก็กำลังสร้างใหม่ เมื่อคุยกับตาหลวงเสร็จก็เดินทางต่อไปที่ถ้าเขาสาย ซึ่งปลัดแนะนำให้ไปคุยกับนายจ่านง มณีศรี ผู้ใหญ่ หมู่ที่ ๓ ทีมวิจัยจึงแวะไปหาผู้ใหญ่ที่บ้านแต่ขับรถเลยไปจนไปถึงถ้าเขาสาย ได้ไปไหว้พระ เดินดูบริเวณ ถ้า ขับริดเวียนรอบถ้ำรอบหนึ่ง ซึ่งเส้นทางช่วงหลังริมถนนมีพืชขึ้นสูง เป็นอุปสรรคกับการขับริดยนต์ และทำให้ลังเลเล็กน้อยว่าใช่เส้นทางที่จะวนออกจากเขาหรือไม่ เมื่อวนจนครบรอบแล้วตรงไปถึงบ้าน ผู้ใหญ่ คนที่บ้านบอกว่าผู้ใหญ่ไปอยู่ในงานศพที่วัดสวน พร้อมชี้มอเตอร์ไซด์นำไปพบผู้ใหญ่ ได้พูดคุย กับผู้ใหญ่ที่วัดสักพัก แล้วจึงเดินทางกลับบ้าน

สำราจ ๒ สัมภาษณ์ อาจารย์แคล้ว เจ้าอาวาสวัดเหียง

โดย วิทยา อารมณ สุธิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนพันธ์ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตาหลวงเล่าว่าสมัยก่อนวัดเหียงเป็นวัดร้าง เพิ่งมาบูรณะเมื่อไม่นานมานี้ ตอนนี้มีพระอยู่เพียงรูปเดียวคือตัวท่านเอง ตามที่จำได้วัดนี้ก็เป็นวัดอยู่แล้ว ห่างจากคลองประมาณ ๕๐ เมตร

รูปปั้นจะเข้าในวัด ๒ ตัวที่สร้างไว้ เพราะมีคนมาจับลง (เข้าทรง) เชื่อว่าเป็นเทวดา เชื่อมโยงกับเรื่องของวังซีไถ ในวันสำคัญต้องไปตั้ง (เช่นไหว้) ที่วังซีไถโดยคนทรงกับชาวบ้าน ยังปฏิบัติกันอยู่จนปัจจุบัน สมัยก่อนมีตัวเดียวพอตาหลวงมาก็นำมาเพิ่มอีก ๑ ตัว

บ้านเกิดตาหลวงอยู่ที่ห้วยนบ ใกล้ ๆ บ้านซา ในช่วงสงครามอายุ ๔ ขวบ ช่วงนั้นเห็นเครื่องบินบินว่อนเหมือนแมงเม่า

พ่อของตาหลวงเป็นคนเขาเศษ นามสกุลเขตตะเคียน มาบวชอยู่ที่นาวง คนแต่ก่อนต้องบวชเรียนถึงจะรู้หนังสือ สมัยตาหลวงเรียนหนังสือมีครูแค่สองคน นั่งเรียนบนพื้นดิน เขียนบนหัวไม้

ตาหลวงเรียน ป.๑ ที่โรงเรียนห้วยแรด แล้วก็ไปต่อที่โคกโดน หลังจากเขาเปิดโรงเรียน ตาหลวงบอกว่าคนแต่แรกไม่ค่อยรู้หนังสือ ยิ่งผู้หญิงไม่ค่อยได้เรียน แต่คนแต่แรกไวใจกันได้

เดิมตาหลวงเป็นลูกเขยของผู้ใหญ่เงินตระกูลเขตรัตนา มาอยู่ที่นี้ได้ ๔๘ ปี พ่อตาเสียได้ ๕ ปี หลังจากนั้นพ่อของตาหลวงเองตาย ประมาณ ๒ ปีต่อมาตาหลวงก็บวช

บวชเรียนอยู่หลายปีแล้วก็เลยไม่สึก ตอนนั้นบวชเรียนได้ ๑๘ พรรษาแล้ว เคยไปเป็นธรรมทูตที่วัดกะปาง ๓ ปี แล้วมาจำพรรษาอยู่ที่วัดมวน (คลองมวนใช่หรือไม่) พอสมภารที่วัดเหียงตายก็ถูกส่งมาที่นี่ อยู่ได้ ๖ พรรษาแล้ว

สมัยก่อนแถวนี้มีบ้านเรือนอยู่กันประมาณ ๑๐ ครัวเรือน เป็นญาติกัน แต่งงานกันไม่ได้ คนสมัยก่อนเลือกทำเลตั้งถิ่นฐานในที่ที่สามารถเบิกทำนาได้ “บ้านใดที่มีควายและข้าวถือว่ามีฐานะดี ถ้าใครต้องซื้อข้าวกินแสดงว่าลำบากหนัก” เริ่มทำสวนยางตอนอายุ ๒๔ ปี สวนยางก็เป็นปามียางประมาณแค่ ๒๐ ต้น เพื่อไว้ทำขี้ยาง สัตว์ป่าเยอะมากทั้ง เสือ ช้าง ค่าง ลิง ต้นไม้ก็ต้นใหญ่ ๆ

คนสมัยก่อนตั้งบ้านเรือน ตั้งวัด ต้องตั้งใกล้ริมน้ำ เพราะจะได้มีน้ำไว้ใช้ และได้ไปมาสัญจรทางน้ำ คือคลองใหญ่หรือแม่น้ำตรัง พอมีถนนคลองก็รกหมด เหมือนอย่างเช่นการทำนาพอซื้อข้าวกินได้ก็ไม่มีใครทำอีกแล้ว สมัยก่อนล้มต้นไม้ใหญ่ ๆ เพื่อปลูกยาง ตาหลวงจำได้ว่าสมัยก่อนทำไร่ต้องเฝ้าอย่าให้ลิงมากินข้าว เลยเอาลูกยางไปทำลูกธนู ยิงลิง แล้วลูกยางที่เอาไปยิงนี้แหละที่ไต่อกขึ้นมากำหนดให้กรีดยางกัน สมัยก่อนมียางพาราทำแผ่นได้ ๑๕ แผ่นถือว่าเป็นถ้ำแก่ใหญ่แล้ว

ที่นี่มีวังเทวดา วังซีไถ วังเดียดพร วังชุม เชื่อว่าเรือจมลงไปแล้วชุมที่ใส่เทริดโนราก็หายในวังโนรา

การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อย่างเช่นเทวดา เป็นเทวดาจะเข้า ศาลเหนือ ศาลใต้ พระจีน ศาลเทวดา
ยังบูชากันอยู่ ใครเจ็บไข้ไม่สบายมาหาหมอทอดทรง

มีความเชื่อว่าโบสถ์สร้างเสร็จไม่ได้เพราะพอสร้างเสร็จสมภารจะตาย

สมัยก่อนมีเพลงช้าเด็กหลายเพลง เนื้อเพลงเป็นเรื่องพระธาตุเมืองคอนฯ ก็มี คนแก่ ๆ ยังซ้ำ
เพลงได้อยู่ แต่คนหนุ่ม ๆ ว่าไม่เป็นแล้ว

ตาหลวงบอกว่าในเดือนมกราคมปีหน้า จะมีการสร้างเขื่อนที่บริเวณนี้ เหมือนอย่างเช่นที่บางดี
บริเวณที่ลุ่มที่ตาหลวงปลูกยางไว้ก็จะถูกถมหมด แต่ก็ต้องยอมยกให้เขาไป

(ตรวจสอบเรื่องสร้างเขื่อน ว่าเป็นโครงการจากหน่วยงานไหน จะมีประโยชน์อย่างไร)

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นายจ่านง มณีศรี

โดย วิทยา อารมณ์ สุทิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนวัฒน์ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตำบลบางดีมีหมู่บ้านที่ติดแม่น้ำคือ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ บางส่วน
บริเวณนี้มีสถานที่สำคัญคือเขาสาย ซึ่งมีประวัติยาวนาน และเลซาม ซึ่งมีน้ำเป็นสีคราม มีคนทดลอง
เอาเกลือไปโปรยที่ทะเลสองห้องพบว่าเกลือมาออกที่เลซามซึ่งห่างกันเป็น ๑๐ กิโลเมตร แล้วก็ไปออก
แม่น้ำตรัง แสดงว่าต้องมีช่องลอดใต้ดินไหลมาถึงกัน

ที่เขาสายซึ่งมีพระผไทอยู่มาก มีคนเข้าไปเอาจนหมดแล้ว ตอนผู้ใหญ่อายุ ๑๓ ปี เข้าไปพบ
พระผไทจำนวนมาก แต่เอาไปบ้านไม่ได้เพราะพอเอาไปต้องมีอาเพศให้ต้องเอาไปคืน ถือว่าแปลกมาก
สมัยก่อนไม่ค่อยมีใครกล้าเข้าไป เพราะพอพูดถึงเขาสายใคร ๆ ก็กลัวเพราะไม่ว่ากลางคืนหรือกลางวัน
มักได้ยินเสียงคนหรือเด็กร้อง

ตาเดิมเคยเก็บพระไปตั้งไว้ที่บนหิ้งหวนอน รุ่งเช้าขึ้นมาพระกลับไปอยู่ที่เดิมที่เขาสายแล้ว แก
เลยเอากลับมาใหม่อีกครั้งนี้อาสุ่มครอบแล้วเอาครกโม่แป้งทับไว้บน พอมาดูอีกที่พระหายไปอยู่ที่เดิม
อีกแล้ว แกเลยเอากลับมาอีกครั้งนี้อาใส่ที่หว่างปางไม้แล้วเอาสันพร้าวเคาะแล้วหนีบให้ติดไว้ ปรากฏ
ว่าคืนนั้นแกเหมือนโดนปีบหัวเจ็บทั้งคืนจนนอนไม่ได้ คราวนี้ต้องเอาไปคืนเอง (ตาเดิมยังอยู่หรือไม่)

เมื่อถามว่าถ้าจะหาถ่ายรูปได้หรือไม่ ผู้ใหญ่บอกว่าอาจจะพอหาได้แต่คงจะไม่มีใครกล้า

ผู้ใหญ่บอกว่าตัวเองสมัยก่อนก็ไม่เคยเชื่อเรื่องแบบนี้ แต่หลัง ๆ มาประสบกับตนเอง จึงได้เชื่อ
เมื่อ วันก่อนทางกรมศิลปากรมาขอมวลสารเพื่อไปทำจุติคาม ผู้ใหญ่จึงให้ไปขอกับอาจารย์แดง

(ตรวจสอบ) แต่ช่วงนี้อาจารย์ไปจำพรรษาที่จังหวัดระยอง เดือนมกราคมปี ๒๕๕๑ จะมา พอเอาได้
แล้วก็ใส่ซองประมาณครึ่งกิโลกรัมส่งที่กรุงเทพฯ แต่ขณะเก็บพระพิมพ์จะต้องถ่ายวิดีโอไว้ด้วยเพราะต้อง
มีหลักฐานว่าเป็นพระพิมพ์จากเขาสายแท้จริง ปรากฏว่าวันนั้นขณะที่เก็บอยู่ภรรยาที่ตามมาบอกว่าลูก
ชักเจ็บหนักแล้วให้กลับบ้าน เมื่อไปถึงผู้ใหญ่เลยตำลูกว่ามึงอย่าไปเที่ยว เห็นหรือไม่ว่าถูกอาเพศแล้ว จะ

แก้ผ้าโดยไม่รู้ตัวแล้ว เลยจะพาไปหาหมอที่โรงพยาบาล แต่ผู้ใหญ่หนีออกไปเห็นลูกหนีออกมาเอง แกล้งให้พาไปหาอาจารย์แดงที่ถ้ำเขาสาย มาถึงแกเอาไม้เท้าทิ่ม ๆ แล้วให้กินน้ำมนต์ปรากฏว่าหาย กลับไปเล่นฟุตบอลต่อได้ อาจารย์เลยเตือนว่าบอกแล้วว่าอย่าไปยุ่ง เขาทำกับตัวเองไม่ได้เลยไปทำกับลูกแล้ว มีอีกวันนักข่าวของจังหวัดมา เพื่อไปสำรวจถ้ำที่พบใหม่ อาจารย์ก่อนจะไปแก่ได้เตือนว่าอย่าเข้าไปในถ้ำที่พบใหม่เพราะอันตราย และในถ้ำนี้คาดว่ามีสมบัติอยู่ วันนั้นผู้ใหญ่พานักข่าวไปปรากฏว่าหินหล่นใส่จนต้องหามออกมาส่งโรงพยาบาลเย็บ ๘ เข็ม เดียวนี้เลยทำให้ผู้ใหญ่ต้องเชื่อในสิ่งเร้นลับ

ที่ชื่อว่าเขาสายนั้น เล่ากันว่าสมัยที่สร้างพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ผู้เลื่อมใสศรัทธาต่างเดินทางด้วยเรือ ขนเอาสิ่งของมีค่าเพื่อร่วมสร้างพระธาตุ แต่เมื่อมาถึงบริเวณนี้ขบวนที่ไปก่อนหน้านั้น ล่องเรือกลับมาแล้วแจ้งว่าพระธาตุสร้างเสร็จแล้ว ทำให้คนในขบวนบอกว่าจะไปทำไม สายเสียแล้ว จึงได้ตั้งชื่อว่าเขาสาย และขบวนก็แวะที่นี้ สมบัติสิ่งของมีค่าก็ถูกขนไปเก็บไว้ในถ้ำ ที่เขาสายมีถ้ำอยู่หลายถ้ำ ผู้ใหญ่เคยพบสิ่งของในถ้ำ ได้แก่ กะโหลก บาตร จีวร และยังพบพระพิมพ์ดินดิบจำนวนมาก

บริเวณเขาสายแต่ก่อนเป็นป่ารก ผู้ใหญ่ได้บุกเบิกพัฒนาใน พ.ศ.๒๕๓๙ แต่ชาวบ้านบางส่วนก็ไม่ชอบเพราะว่าไม่อยากให้ไปรบกวน ผู้ใหญ่บอกว่าขณะที่ทำการพัฒนาที่ถ้ำก็เกิดเหตุการณ์แปลก ๆ หลายอย่างเป็นสิ่งลึกลับ

มีน้ำคนหนึ่งแกชอบทำอะไรพิเรนทร์ แกล้งเอาพระหลายองค์มากในถ้ำมาขยำบ้างหักคอบ้าง แล้วก็ทิ้งไว้ แกล้งกลับไปเลี้ยงควายสักครึ่งชั่วโมง กลับมาดูอีกก็ปรากฏว่าพระก็พิมพ์เหมือนเดิม กลับไปอยู่เหมือนเดิม (เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อไหร่ คนพิเรนทร์คนนั้นยังอยู่หรือไม่)

ช่วงที่ผู้ใหญ่เจ้ จันทรหอม พ่อแก่ของผู้ใหญ่จำนงเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีเจ้านายเสด็จโดยเดินช้าง ข้ามคลองมาออกที่วัดศิวิหารแล้วมาที่วัดหนูแก่ง ในประวัติบอกว่าจากวัดหนูแก่ง ๑๗ เส้นก็ถึงเขาสาย ชาวบ้านไปรอรับเสด็จเอาพระดินดิบไปถวาย ท่านให้เอาคบทางพร้าวจุดไฟลงจะได้แห้ง (เอกสารที่กล่าวถึงระยะทาง ๑๗ เส้น และสุ่มไฟ เป็นช่วงที่ สมเด็จฯ กรมพระยानริศฯ เสด็จ พ.ศ.๒๔๔๕)

พระอาจารย์แดงมาปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ท่านสอนให้ผู้ใหญ่นั่งกรรมฐาน ก็พบอะไรที่ลึกลับ

สมัยก่อนบ้านเรือนมีน้อย ตระกูลแรก ๆ น่าจะเป็นจันทรหอม เกตุแก้ว แล้วก็มณีสงห์ ผู้ใหญ่คนแรกนายเจ้ จันทรหอม เป็นพ่อแก่ของผู้ใหญ่ พ่อแก่เริ่มเป็นผู้ใหญ่ช่วง ร.๕ แกบอกว่าสมัยก่อนที่ว่าการอำเภอยังสร้างด้วยทางกำ รูนทวดเลื้อนก็เป็นเจ้าบ้านของที่นี่

สมัยที่เขาสายยังเป็นป่ารก มีเสือ ชาวบ้านเริ่มทำอะไร ทำนา สมัยก่อนนามีเยอะ สวนยางเพิ่งมีเมื่อไม่กี่ปี พื้นที่หมู่ ๓ ยาวไปถึงริมคลองที่อีกฝั่งเป็นเขาขาดและวัดหนูแก่ง ตำบลนาวง การทำนาเหลือน้อยแล้ว คนหันมาปลูกยางและปาล์ม ตลาดที่ชาวบ้านไปซื้อของคือตลาดนาวง มียางก็จะไปขายที่นี้

ผู้ใหญ่เล่าว่าสมัยก่อนตอนเด็ก ๆ มีเรือของเจ้าแก่ทกล่องอยู่ในแม่น้ำตรัง ประมาณ ๕๐ ปีแล้ว ถอนลาดยางเพิ่งสร้างเมื่อ ๑๐ กว่าปี

สถานที่สำคัญของที่นี้มีวัดไทร คนสมัยก่อนตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ก็ไปเรียนหนังสือกันที่นี่ แม่ตายเมื่ออายุ ๘๙ ปี (พ.ศ.อะไร หรือเมื่อผู้ใหญ่อายุไหร่) สมัยก่อนโรงเรียนเข้าเวลา ๙.๐๐ น. เพราะบางคนต้องช่วยเก็บยางก่อนไปเรียน นอกจากนี้ยังมีวัดนางว วัดถ้าเขาปิยะก็มาที่หลัง ตอนนั้นพ่อท่านนิมิตร คนเพชรบุรีมาบุกเบิก สมัยก่อนยังไม่เป็นวัดแต่ถ้าอยู่มานานแล้ว เชื่อกันว่าคนโบราณเคยอยู่เพราะพบโครงกระดูก ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ แต่เผาเสียแล้ว (หาคนที่เคยพบ สอบถามเพิ่มเติม)

ประเพณีประจำของหมู่บ้าน มีการอาบน้ำคนแก่ ลอยกระทงในพรุจูด

มีเรื่องเล่าเรื่องตาราทว่า สมัยก่อนมีบ่อประดู่ คนชอบไปกินน้ำในบ่อนี้ เคยเป็นบ่อแช่ยาของนายกราช ลูกศิษย์ตาราท อยู่ที่หมู่ ๔ แต่ทหารคู้ใจของนายกราช ตาขุนสิทธิ์กับตาขุนศรี ลูกศิษย์ตาราท นายกราชแกแข็งข้อกับพระยานคร ช้องสุมพรรคพวกอยู่ พระยาจึงมารบ ทหารมาเท่าใดก็สู้นายกราชไม่ได้ ก็ไปหานายนวนเกลอนายกราช ให้วางยา นายนวนจึงได้หุงข้าวผสมน้ำหั่วกลอย ให้นายกราชกินแล้วเมาหลับกับที่ให้ทหารเอาไปจัดการ พันก็ไม่กิน เลยต้องเอาไม้ยอนโม่ถึงตาย พระยานครว่านายนวนกับเกลอก็ฆ่าได้จึงไม่ควรเก็บไว้จึงให้สำนายนวนเสียด้วย ตาราทก็โดนล้อมจับตัวแต่แกไม่กลัว แกเอาไม้ขว้างไปที่ปลายไม้ยางหักลงจนทหารตกใจหนีออกมา ตาราทก็เลยย้ายครอบครัวออกไปจนทหารตามหาไม่พบ (มีตำนานเรื่องเหมือนกันเล่ากันในที่อื่นเรียกราษฎรนายก)

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายมงคล งามเรียบ

โดย วิทยา อภรณ์ สุทิน สีสุข ธิรัตน์ ธนพันธ์ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ลุงมงคลเล่าว่าตนเองเพิ่งมาอยู่บ้านชาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๓ แต่ยายของลุงมงคลเป็นคนที่นี่ ด้วยความเป็นคนชอบศึกษาข้อมูลในอดีต จึงชอบฟังคนเฒ่าคนแก่เล่าเรื่องราว เป็นผลให้เป็นคนที่มีรู้เรื่องราวหลากหลาย บางคนบอกว่ารู้เรื่องก่อนเกิด

บ้านชาเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลบางดี มีคลองซาไหลลงสู่แม่น้ำตรังที่บริเวณนี้ และเป็นแนวเขตกันเขตแดนกับจังหวัดนครศรีธรรมราช มีสะพานข้ามถึงกัน ฝั่งตรงข้ามคลองซาเป็นบ้านสะพานยาง อำเภอบางขัน

สมัยก่อนยังไม่มีถนนหนทางก็ใช้เส้นทางน้ำในการสัญจร ทั้งคนบางดีเองและคนจากทางด้านใต้ ช่วงทำบุญเดือนสิบ คนบางดีที่จะขึ้นไปทำบุญที่จังหวัดนครศรีฯ ก็ต้องผ่านบ้านชา ซึ่งเป็นครึ่งทางของการสัญจร จึงกลายเป็นจุดพัก จากบริเวณตรงนี้ไปทุ่งสง เรือส่วนใหญ่ใช้เวลา ๑ วันเต็ม ๆ

๓๐ ปีที่แล้วยังมีการเดินทางด้วยเรือ คนจะลงเรือจากที่นี่ เป็นเรือพายรวมกันหลาย ๆ คนแล้วก็ล่องไปที่ท่าเรือโดยสารท่าประดู่ เพื่อต่อไปตลาดห้วยยอด สมัยก่อนการใช้เรือเดินทางค้าขายไปถึงปีนัง

ชื่อบ้านชา มีตำนานหนึ่งที่เรียกว่าแกงยายชา เล่ากันว่าสมัยก่อนมีบ้านอยู่หนึ่งหลังที่ริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าของบ้านชื่อยายชา เป็นที่รู้จักของผู้ที่สัญจรไปมา เพราะยายชาเป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารี

ใครผ่านไปมาขายก็เรียกให้แวะตักน้ำกินข้าว มาถึงค้ำมีดก็จะให้พักค้างคืน บริเวณนั้นมีสัญลักษณ์เป็น ต้นไทรใหญ่เก่าแก่ วันหนึ่งยายซากก็เรียกกลุ่มคนให้แวะกินน้ำกินข้าวเหมือนเช่นเคย แต่คนกลุ่มนี้เป็น โจรเห็นว่าที่บ้านนี้อยู่กันแค่สองตายายน่าจะมีสมบัติ จึงได้ปล้นและฆ่ายายซาตาย ต่อมาเกิดหินก้อน ใหญ่ ๒ ก้อนบริเวณใกล้ริมตลิ่งจมอยู่ในน้ำ เชื่อกันว่าเป็นหม้อข้าวหม้อแกงของยายซาที่วางคว่ำไว้ ช่วง หน้าแล้งจึงจะโผล่ให้เห็น

เรื่องยายซาเป็นที่นับถือ จนมีผู้ทำหลา(ศาล) ไว้บูชา เป็นที่พึ่งพาทางใจของชาวบ้าน ว่ากันว่า เมื่อบนอะไรก็จะรับ ที่หิน ๒ ก้อนนั้นเมื่อถึงฤดูแล้งจะเห็นทองคำเปลวติดอยู่เต็ม สมัยก่อนใช้หมาก ฐูป เทียน และแผ่นทองคำเปลว สำหรับเซ่นไหว้ สักการะ และว่ากันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในร่างงูมีหงอน สมัยก่อนถือว่าที่ตรงนี้มี ความศักดิ์สิทธิ์ มีการรำมนิหารา หน้าตะลุง ลิเกป่า เพื่อเซ่นไหว้ทุกปี ในราที่รำ ก็เป็นโนราพื้นเมือง รำอยู่ใต้ต้นไทร เคยมีงูขึ้นมาตอนโนรารำ มายุคหลังความเชื่อก็ค่อย ๆ ลดลงจนเลิก ไป เรื่องเล่านี้เล่ากันมาเป็นร้อยปีแล้ว พื้นที่ตรงนั้นปัจจุบันในฤดูฝนจะรกร้างเข้าไปลำบาก

ละแวกบ้านชานี้ ฝั่งบางดีปัจจุบันมี ๑๒ ครัวเรือน ที่ฝั่งสะพานยาง มี ๘ ครัวเรือน สมัยก่อนเรียก เป็นบ้านเดียวกัน ไม่ได้แบ่งแยกคนละจังหวัด เมื่อ ๗๐-๘๐ ปีที่แล้วผู้ใหญ่เล่าว่าด้านสะพานยางมี ๓ ตระกูลใหญ่ ที่เป็นคนจีนตระกูล **ศุภศรี** แล้วเปลี่ยนเป็น **สว่าง** คนไทยวงศ์ **ชาติศรี** ส่วนฝั่งบ้านชามี ๓-๔ ตระกูลหลัก คือ **พรมขวัญ** ซึ่งเป็นตระกูลดั้งเดิม เป็นตระกูลใหญ่ มีสมาชิกครึ่งหนึ่งของทั้งหมด ตระกูล **ด้วงศรี** หมู่ ๑๒ ตระกูล **คิตพิศาล** และตระกูล **หลงละเลิง** อดีตเป็นผู้ใหญ่บ้าน ที่มาจากบางหมาก ซึ่ง กังของลุงมงคเองเป็นต้นตระกูล ปัจจุบันคนแก่ ๆ ละแวกบ้านซาตายเกือบหมดแล้ว

ในสมัยเด็ก ๆ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ลงเล่นน้ำพบภาชนะดินเผา และถ้วยเคลือบใน แม่น้ำซึ่งไม่ได้สมบูรณ์ แต่ด้วยความไม่รู้จึงไม่ได้เก็บรักษากันไว้ ปัจจุบันไม่มีเหลือให้เห็นอีก

สมัยก่อนบริเวณนี้มีป่าอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านทำไร่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ และตัดหวาย ไม้ไผ่ ไป ขาย หลังจากพระยารัษฎานุประดิษฐ์นำ **พารา** เข้ามา เป็นช่วงรุ่งเรืองของลุงมงค ก็มี การปลูกกัน แพร่หลาย โดยนายก่อ่ง ศุภศรี เป็นคนจีนที่ย้ายจากเมืองมาบุกเบิกที่ทำกิน ในตอนแรกได้ปลูกพริก (พริกไทย) ไทยส่งขายก่อน แล้วก็เป็นคนแรกที่ปลูกยางพาราในบริเวณนี้

ต่อจากนั้นปี พ.ศ. ๒๕๐๓ (**ตรวจสอบ**) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางก็ส่งเสริม การปลูกยางพันธุ์ ส่วนพื้นที่ทำนาลดลงเรื่อย ๆ จนปัจจุบันเกือบไม่มีแล้ว เหลือเพียงประมาณ ๑ เฮกตาร์ หรือพูดได้ว่าหมดแล้ว

ในช่วงก่อน พ.ศ. ๒๕๑๒ แถบนี้ทำไม้ โดยเฉพาะไม้ยาง ทำที่บริเวณเขาหน้าแดง ส่ง **โรงเลื่อย** แก้วเก่าทก ริมแม่น้ำตรัง มีตาแวน คิตพิศาล พ่อผู้ใหญ่เรียง เป็นนายหัวใหญ่ กังลุงมงคเป็นผู้พาเข้า มาเมื่อตอนหนุ่ม ๆ ก่อนสงครามโลก หลังปี ๒๕๑๒ ทางราชการเริ่มเคร่งครัดไม่ให้สัมปทานไม้ กิจการ โรงเลื่อยจึงได้หยุดไป

คนจีนจะหาที่หนีความเจริญเข้ามาในป่า ตอนง่มากับเตี้ย ยังไม่มีลูกเมีย ก่ตายปี ๒๕๐๑ ตอนตายอายุ ๖๔ ปี เล่ากันว่าในสมัยทวดคนจีนเข้ามาทำสวนพริก (พริกไทย) กันทั้งหมด นำไปขายที่ป็นง คนสมัยก่อนปลูกผัก ปลูกข้าว หาปลาไว้กินเอง ผักก็ทอใช้เอง ยังมีที่ตั้งอยู่แต่ไม่มีใครทอแล้ว

นามสกุลของลุงมงคล เปลี่ยนจากแซ่ โดยได้รับการแต่งตั้งในปี ๒๕๖๗ เนื่องจากต้นตระกูลเป็นสมุห์บัญชี บันทึกรื้อข้อมูลและมีลายมือที่เรียบร้อย จึงเป็น**งามเรียบ** ได้รับแต่งตั้งพร้อมกับตระกูลไทรงาม (ตรวจสอบหลักฐานสกุล)

ประเพณีและการละเล่น มีการทำบุญเดือนสิบ มีหนังตะลุง ลิเกป่า มโนห์รา ในช่วงเดือนสามหรือเดือนสี่ ปัจจุบันมีมโนห์ราเฟื่อง

วัดสำคัญในอดีตคือ**วัดเหียง** ชื่อเดิม**วัดท่าไทร** ต่อมา**มีวัดบางดี**สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗ เป็นวัดประจำชุมชนบ้านชา และวัดที่สำคัญอีกฝั่งแม่น้ำคือ**วัดย่านเกลือ** (ตำบลเขากอบ) เก่าแก่เช่นกัน

น้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ.๒๕๑๘ สูงถึงหน้าต่างชั้น ๒ ที่นี้น้ำท่วมบ่อย กรมทรัพยากรให้เขียนโครงการขอทุนแก้ไขปัญหา และในปี ๒๕๓๑ น้ำก็ท่วมสูงถึงหน้าต่างชั้นบน ปีหลัง ๆ ก็ไม่หนักมาก

แหล่งน้ำสำคัญ มี**ห้วยช้างแล่น** เล่าว่าสมัยก่อนมีช้างร้องเสียงแล่น แล้วก็มีการที่ใกล้บ้านครูโหมทย์ (ปราโมทย์ ย่องชื่อ) แต่จำชื่อหานไม่ได้

ชุมชนสำคัญ ๆ มี**บ้านเดือยพร**ที่มีประวัติมาพร้อม ๆ กับบ้านชา บางดี และปากสุหร

การที่คนสมัยก่อนเลือกตั้งถิ่นฐานที่นี้เพราะว่าบริเวณนี้ดินดี ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ดินแม่น้ำ การเดินทางสัญจรสะดวก ฐานะคนที่นี่สมัยก่อนถือว่ายากจน แต่ก่งของลุงมงคล มีฐานะดีกว่าคนอื่น รุ่นหลังมาก็ไม่ได้มีฐานะดีขึ้น

สำรวจ ๕ สัมภาษณ์ นายภาส วรรณบวร

โดย วิทยา อารมณ์ สุทิน สีสุข ธิธาร์ตน์ ธนพันธ์ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

นายภาสมีชื่อเล่นว่าน้ำแถม เล่าว่าเป็นคนจากเขากอบมาอยู่ที่เดือยพรได้ ๔๐ ปีแล้ว หมู่บ้านแถบนี้ที่ได้ชื่อ**เดือยพร**น่าจะเพราะมีต้นเดือย(มะเดื่อ) ขึ้นอยู่มิมน้ำที่บริเวณวังน้ำ จุดที่แม่น้ำมีความลึกมากกว่าบริเวณใกล้เคียง สมัยก่อนคนเดินทางทางน้ำ ตรงไหนน้ำลึกก็จะตั้งชื่อวัง มีชื่อวังอีกหลายวัง เช่น **วังขี้ไถ** เชื่อว่ามีจระเข้อยู่ **วังโนรา** ตรงบริเวณนี้เชื่อว่าหากมโนห์ราผ่านมาจะต้องหยุดรำถวาย หากไม่รำจะไปไม่ได้หรือไม่ก็จะปวดท้อง **วังเทวดา** เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ คนนับถือบนบานศาลกล่าว ใครไปใครมาจะต้องหยุดสักการะ เชื่อว่ามีจระเข้อยู่ ถ้าใครอยากเห็นจระเข้กับบนบานก็จะได้เห็น

แต่ก่อนแม่น้ำลึกมาก ปัจจุบันดินขึ้นมากขึ้น น้ำแล้งลงไปเดินได้ ยกเว้นในวังที่น้ำยังลึกอยู่

ที่หมู่ ๒ กลุ่มบ้านมี ๓ กลุ่มที่ติดกับแม่น้ำตรงคือ**บ้านเดือยพร วัดเหียง วังขี้ไถ** บ้านเดือยพรน่าจะมาตั้งก่อน ช่วง พ.ศ.๒๕๑๐ บ้านเดือยพรมี ๖ ครัว วังขี้ไถ ๖ ครัว วัดเหียง ๓ ครัว

ตระกูลเดิมมี ๓ ตระกูลคือ **เขตรัตนา** ซึ่งเป็นนามสกุลของผู้ใหญ่นวน ผู้ใหญ่เงิน ซึ่งดำรงตำแหน่ง เมื่อ ๔๐ ปีก่อน เป็นตระกูลดั้งเดิมที่ใหญ่ที่สุด **เดชภักดี**ของกลุ่มคนวังซีไถ และ**ทองประดับ** เป็นตระกูลของตาหลวงแคล้ว ซึ่งเป็นแพทย์ประจำตำบล และปัจจุบันเป็นเจ้าของอาวาสวัดเหียง คนแก่ ๆ เหลือน้อย ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านมีลำดับดังนี้ คนแรก**ผู้ใหญ่กัน**ตระกูลเขตรัตนา **ผู้ใหญ่จัน** ตระกูลชูเมือง ตอนนั้นบ้านเมืองวุ่นวายมีการปล้นการฆ่ากันมาก ผู้ใหญ่จันอยู่หมู่ที่ ๕ ก็ได้รับแต่งตั้งให้มาดูแลหมู่ ๒ ด้วยเพราะเป็นตระกูลดัง มาดูแลทำให้เหตุการณ์สงบลง ประมาณปี ๒๕๑๙ เป็นช่วงที่มีคอมมิวนิสต์มาก ลงมาถึงที่นี่ด้วย ตอนนั้นน้ำแถมก็เป็นผู้ช่วยฯ ที่บางดีก็เป็นก็มีเหตุการณ์ด้วย ตระกูลเขตรัตนาพ่อแม่ผู้ใหญ่เงินก็เป็นคนที่นี่

ชุมชนเก่าในตระกูล**เขตรัตนา** ปลูกบ้านอยุธยาแม่น้ำ

สมัยก่อนวัดที่เป็นที่บำเพ็ญกิจกรรมทางศาสนาคือ**วัดเหียง** อดีตเรียกวัดท่าไทร อายุน่าจะร้อยปีขึ้นไป ในอดีตมีต้นจำจายอยู่กลางวัดเป็นสัญลักษณ์ เคยเป็นวัดร้างเพิ่งมาฟื้นฟูเมื่อประมาณ ๔๐ ปีที่แล้ว บุรณะโดยหลวงพ่อดำ

วัดเหียงเคยเป็นที่เรียนหนังสือของเด็ก ๆ ตอนนีพื้นที่โรงเรียนยกให้วัดหมดแล้ว ไปเปิดโรงเรียนบางดีและวัดบางดี ช่วงที่วัดเหียงร้างชาวบ้านก็ไปวัดบางดี ทั้งสองวัดนี้เป็นวัดหลักของชุมชน

สมัยก่อนบริเวณนี้เป็นป่า จะไปไหนส่วนใหญ่ก็ไปทางน้ำโดยเรือหางยาว ถ้าไปขายยางบางคนใช้รถจักรยานบรรทุกไป ช่วงหลังมีมอเตอร์ไซค์ใช้

ตอนที่น้ำแถมมาอยู่ แถว ๆ นี้เป็น**สวนยางพารา** เดี่ยวพรก็เป็นสวนยางพารา แต่แถว**นาโหนด (อยู่ตรงไหน)** เป็นปารกร้าง ตอนแรกพอตาให้ที่ดินไม่มากก็ได้ทำสวนยางพารา ตอนมาอยู่บริเวณนี้มียางที่ปลูกเป็นยางพาราเก่า เพิ่งมาปลูกยางพันธุ์ใหม่เมื่อไม่นาน

ยางที่ได้นำไปขายที่ตลาดห้วยยอด ร้านโกป๊อก มีเรือของผู้ใหญ่เงินบรรทุกกลับบ้านไปขึ้นที่ท่าโด**(ท่าโดอยู่ที่ไหน)** แล้วต่อรถไปตลาดห้วยยอด ถ้ามีคนเรือของผู้ใหญ่ก็เล่นทุกวัน

สมัยก่อนทำไร่ ทำนา เป็นหลัก โดยการออกปากคนในชุมชนไปช่วยกันไถช่วยกันดำ ช่วยกันน้ำไร่ (ปลูกข้าวหรือพืชอื่นโดยใช้ไม้ปลายแหลมปักดินให้เป็นรู แล้วหยอดเมล็ดลงไปในรู) ไม่ต้องจ้าง พื้นที่นาไม่มากนัก ใกล้เคียงกับบ้านชา ประมาณ ๔๐ ไร่

ชาวบ้านปลูกผักทั้งถั่ว แตงไว้กินเอง ส่วนของที่ต้องซื้อคือ พวกเคย เปลือก เนื้อหมู การทำไร่ข้าวหยุดไปหลายปีแล้ว เพราะถางป่าทำสวน พอป่าหมดก็หยุด วิธีการใช้พื้นที่สมัยก่อนพอแผ้วถางป่า ก็ทำไร่ แล้วก็ทำ**สวนยางพารา** ตอนนีพื้นที่นาเปลี่ยนมาทำสวนยางพาราเกือบหมดแล้ว แถววังซีไถไม่เหลือแล้ว ตอนนีซื้อข้าวกินกัน ๑๐๐% แล้ว

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.บางดี)

ตำบลบางดี อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอยะยอ ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอยะยอไปตามถนนเพชรเกษม ประมาณ ๑๗ กิโลเมตร อาณาเขตตำบลบางดีมีดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับแม่น้ำตรัง ฝั่งตรงกันข้ามเป็นตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลเขาอบ อำเภอยะยอ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลห้วยนาง อำเภอยะยอ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลวังคีรี อำเภอยะยอ

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขาทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตำบล เป็นที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำตรัง มีแหล่งน้ำสำคัญคือทะเลสองห้อง มีคลองซาไหลผ่านทางทิศเหนือ ส่วนคลองบางกุ่มผ่านทางทิศตะวันตกและทิศใต้ และยังมีสายน้ำเล็ก ๆ เช่น คลองบางลา คลองอีโตะ คลองบางด้วน

หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำตรัง ได้แก่ บ้านปাহวัน หมู่ที่ ๑ บ้านเดือยพร หมู่ที่ ๒ บ้านพรุจ หมู่ที่ ๓ บ้านโคกแตรด หมู่ที่ ๕ บ้านชา หมู่ที่ ๖ และบ้านควนงาช้าง หมู่ที่ ๗

จำนวนประชากรในเขต อบต. ๗,๘๐๖ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๑,๖๙๘ หลังคาเรือน (ข้อมูลเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๐)

อาชีพหลักของคนในตำบลคือ การทำสวนยางพารา อาชีพเสริมคือการทำนาและสวนผลไม้
เส้นทางการคมนาคม มีทางแยกจากถนนเพชรเกษม เลี้ยวซ้ายเข้าหมู่ที่ ๔ บ้านบ่อหรั่ง ตำบลบางดี ไปตามถนน รพช.ระยะทาง ๔ กิโลเมตรซึ่งเป็นถนนลาดยาง ก็จะเข้าเขตตำบลบางดี
ชื่อถนนลาดลาดยางและถนนคอนกรีต

ถนนลาดยาง	ถนนคอนกรีต
ถนนแพรก-บางขัน	สายพรุจ-บางลีลา
ถนนบางดี-ตันโพธิ์	สายบ่อหรั่ง
ถนนบางดี-ทะเลสองห้อง	สายนาควน
ถนนยางงาม-วังคีรี (ตอนที่ ๑)	สายลำเอน
ถนนตลาดคู้-บ้านชา	สายโรงเรียนวัดบางดี
ถนนบ้านชา-ห้วยนาง	สายโรงเรียนบ้านทุ่งยางงาม
ถนนวัดเหียง-หนองช้างแล่น	สายโรงเรียนบ้านชา

ถนนลาดยาง	ถนนคอนกรีต
ถนนวังขี้ไถ-เขากอบ	สายโรงเรียนควนอารี
ถนนสายหนองปราง-ห้วยเจ	สายศูนย์พัฒนาเด็ก
ถนนสายบ้านหนองหม้า	สายบ้านนาควน-พรุจูด
	สายหนองแค ช่วงที่ ๑
	สายบ้านทุ่งกลางนา
	สายหนองแค ช่วงที่ ๒
	สายหมู่ที่ ๙

เอกสาร ๒ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๖๘, ๑๓๑)

เขตปกครองของตำบลบางดีมี ๖ หมู่บ้าน ประชากร ๑,๘๔๑ คน บ้านควนเป็นหมู่บ้านเก่าในตำบลนี้ และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านบางดี บ้านบางด้วน บ้านชา บ้านเขาสาย บ้านแก่นายทอง บ้านบ่อประดู่ บ้านหนองพน บ้านหนองปราง บ้านบ่อรัง (น่าจะเป็นบ่อหรั่งปัจจุบัน) บ้านบางลิลา บ้านสะพานกุ บ้านกล้วย บ้านคลองแหล บ้านควนนายช้าง บ้านท่ามะพร้าว

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช . ๒๕๓๖ : ๙๙)

ตำบลบางดี มี ๑๒ หมู่บ้าน พื้นที่ ๔๓,๙๕๑ ไร่ ประกอบด้วย บ้านบางดี บ้านบางด้วน บ้านเขาสาย บ้านชา บ้านแก่นายทอง บ้านบ่อประดู่ บ้านหนองพน บ้านหนองปราง บ้านบ่อรัง บ้านบางลา บ้านสะพานโก บ้านยางงาม บ้านกล้วย บ้านคลองแหล บ้านควนงาช้าง บ้านป่าหว่าน บ้านสะพานไทร บ้านทะเลสองห้อง บ้านไสนบ บ้านวังขี้ไถ บ้านทัพยา บ้านควนอารี บ้านโคกแวง บ้านโคกสอม บ้านพรุพี

เอกสาร ๔ (วรรณ นาวิกรมุล, ๒๕๔๗ : ๕๘)

ตำบลบางดี พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี

หมู่ที่ ๑ **บ้านป่าหว่าน (หรือป่าว่วน)** มีต้นว่านแสงตะวันขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๒ **บ้านเดือยพร** มาจากที่มีต้นเดือยหรือมะเดื่ออุทุมพรขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๓ **บ้านพรุจูด** ในป่าพรุมีต้นจูด หรือกระจูดขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๔ **บ้านบ่อประดู่** ช้างบ่อน้ำมีต้นประดู่ (บ่อน้ำอยู่ตรงไหน ต้นประดู่ยังมีหรือไม่)

หมู่ที่ ๕ **บ้านโคกแดรก** มีต้นแดรกอยู่บนโคก (แดรก หรือแดร์)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านหนองหมั่ว มีต้นส้มเฒ่าขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลห้วยนาง

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

 นางเขียน รักษาศรี	หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๗๙ ปี นามสกุลเดิมหมวดทอง (ดู ▶ สำรวจ ๖)
--	--

๒

 นายคุต ทองน้ำ	หมู่ ๕ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๖๗ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๑๑)
--	---

๓

 นายชาลี ขุนเดช	หมู่ที่ ๖ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด กำนันตำบลห้วยนาง อายุ ๕๐ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๕)
---	--

๔

 นายปก พัดสี	หมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๗๖ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๑๓)
--	--

๕

 นางฟุ้ง หมวดเผือ	หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๖๓ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๗)
---	---

๖

 นางพัฑ ชัยวิเศษ	หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๘๓ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๙)
--	---

๗

 นางพิน สมทอง	หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๗๐ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๘)
---	---

๘

 นายพิน สุขรักษา	๒๓๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๗๖ ปี (ดู ▶ สำรวจ ๑๐)
--	--

๙

 นายพิศ สุขรักษา	หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ บ้านวังหลาม (ดู > สำรวจ ๔)
--	---

๑๐

 นายเสียน แก้วทอง	หมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อายุ ๘๐ ปี (ดู > สำรวจ ๑๒)
---	---

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยนาง	๑๖๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด โทรศัพท์
--	---

๒

กลุ่มแกะสลักหนังตะลุง	๒๒๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด นายจริน ชูแก้ว เป็นผู้นำ
------------------------------	---

๓

ศูนย์ส่งเสริมแกะสลักรูป หนังตะลุง	๙๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด อาจารย์สุวิทย์ ชูศรี เป็นผู้นำ
--	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

- หมู่ที่ ๑ บ้านวังหลาม (ดู> เอกสาร ๒ สํารวจ ๔,๙)
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยนาง (ดู> เอกสาร ๒ สํารวจ ๕,๖)
หมู่ที่ ๓ บ้านหนองราโพ (ดู> เอกสาร ๒)
หมู่ที่ ๔ บ้านห้วยนางใต้ (ดู> เอกสาร ๒)
หมู่ที่ ๕ บ้านพรุพิ (ดู> เอกสาร ๒ สํารวจ ๕)
หมู่ที่ ๖ บ้านวัดห้วยนาง (ดู> เอกสาร ๒)
หมู่ที่ ๗ บ้านควนไสบุก (ดู> เอกสาร ๒)
หมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร (ดู> เอกสาร ๒ สํารวจ ๑,๑๓)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

- ควนเคี่ยม ปากบางสูง วังหลัก
วังหลัก (ดู> สํารวจ ๕)
วังหิน (ดู> สํารวจ ๑)

ฐานข้อมูลตำบลห้วยนาง ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

- ขุนเดช หมื่นอาจ (ดู> สํารวจ ๕,๖)
บัวเพชร แก้วทอง สังข์สุวรรณ (ดู> สํารวจ ๕)
หมวดทอง (ดู> สํารวจ ๖,๙)
ศรีสวัสดิ์ แก้วกาญจน์ (ดู> สํารวจ ๑๒)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

การค้าขาย (ดู> สำรวจ ๙)

การเดินทาง ปลา (ดู> สำรวจ ๕)

คลอง (ดู> สำรวจ ๔)

ยางพารา (ดู> สำรวจ ๑๐)

โรงเลื่อยท่าโต (ดู> สำรวจ ๑๒)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู> สำรวจ ๑๐)

ฐานข้อมูลตำบลห้วยนาง ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ส้อม (ดู> สำรวจ ๑๓)

๕.๒ การละเล่น

หนัง สะบ้า (ดู> สำรวจ ๑๒)

๕.๓ ภูมิปัญญา

ซั้ง (ดู> สำรวจ ๑)

๕.๔ ความเชื่อ

หม้อแกงยายซา หินยายซา (ดู> สำรวจ ๑๐, ๑๓)

แม่หนู้ย (ดู> สำรวจ ๑๓)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทิน สีสุข ธีธาร์ตน์ ธนวัฒน์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยนัดกับนายสุวัตร วจิรวัดน์ ปลัด อบต.ห้วยนาง เพื่อลงเก็บข้อมูลในชุมชน เริ่มแรกไปกันที่บ้านผู้ใหญ่พิศ สุขรักษา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ดูแผนที่เพื่อวางแผนการเดินทาง และสอบถามสถานที่สำคัญในตำบล ผู้ใหญ่บอกว่าหมู่บ้านที่ติดแม่น้ำมีหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๕ คุยกับผู้ใหญ่ได้สักครู่ กำนันชาลี ขุนเดช ก็เดินทางมาสมทบอีก ๑ คน หลังจากทักทายกันแล้ว เราก็ไปที่วังหิน ระหว่างทางกำนันเล่าว่าเมื่อก่อนมีการทำไม้ซุง ล่องไปทางน้ำ และทำไม้พินเป็นเชื้อเพลิงรถไฟ มีเรือข้ามฟากไปอำเภอบางขัน เขตจังหวัดนครศรี เพื่อไปทำไร่เลื่อนลอย ทำให้มีชาวกินไม่ต้องซื้อ ชื่อพันธุ์ข้าวที่ปลูกมีข้าวปริง ข้าวเบาดอกยอม ที่ตอนหุงกลิ่นหอมมาก ๆ

เมื่อถึงสะพาน กำนันชี้ให้ดูบริเวณที่เมื่อก่อนเป็นช่องแคบ เป็นที่เรือข้ามฟาก พอสร้างสะพานก็ได้ขุดลอกให้กว้างขึ้น ที่ตรงนี้มีหินอยู่ในน้ำจึงเรียกวังหิน เป็นหินรูปช้างเหมือนช้างชุม (ช้างย่องตัวหรือหมอบ บางแห่งใช้โขม) เราเห็นมีซั้งดักปลาอยู่ด้วย (ที่ล่อปลาตามชายน้ำ ทำเป็นไม้ปักและผูกกิ่งไม้ไว้)

สำรวจ ๒

เรานั่งรถกลับไปบ้านผู้ใหญ่พิศอีกครั้ง ผู้ใหญ่พิศนัดคนแก่ ๕ คนจากหมู่ที่ ๑ มาร่วมพูดคุยกันที่บ้านคือ ยายเขียน รักษาศรี ยายพัด ชัยวิเศษ ป้าผ่อง หมวดเผื่อ ยายพิน สมทอง และตาพิน สุขรักษา เมื่อคุยกันแล้ว จึงเดินไปที่บ้านตาพินซึ่งบอกว่ามีหนังสือโบราณเก็บไว้

ไปถึงเราได้เห็นสมุดข่อยบันทึกตำรายา ต่าง ๆ บทสวด และพระเก่า ๆ รวมถึงของขลังอีกหลายชิ้น นอกจากนี้ตาบอกว่ามีขวานหินซึ่งได้มาจากพ่อแต่วันนี้หาไม่พบ ตานำของที่มีออกมาให้ดูทั้งหมด ตาเป็นหมอทำเคราะห์บ้านและหมอยาด้วย ได้วิชามาจากตาหลวงผึ่ง วัดไสกล้วย ที่มรณะไปเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วเมื่ออายุได้ ๘๒ ปี ตำรายา ต่าง ๆ รวมทั้งบทสวด ตาหลวงผึ่ง เป็นคนเขียนแล้วให้มา แต่ก็ไม่รู้อายุนานเท่าไร เราสงสัยว่าคน

ในพื้นที่หรือผู้ใหญ่บ้านเองซึ่งเป็นลูกเคยเห็นทุกชั้นหรือไม่ เพราะดูหลายคนก็ตื่นตาตื่นใจกันมากที่ได้เห็นของเหล่านี้

จากนั้นเราพักกินข้าวเที่ยง ดูแล้ววันนี้เรามีผู้ช่วยนักวิจัยเพิ่มขึ้น ๑ คน คือกำนันชาติ พอเราบอกกำนันว่ามาเก็บข้อมูลอะไรแบบไหนเพื่ออะไร กำนันก็ช่วยเราสอบถามลูกบ้านเอง และยังใช้คำถามที่ชาวบ้านเข้าใจได้ง่าย ๆ แม้บางคำถามอาจจะเป็นคำถามซ้ำนอยุ่บ้าง เพราะกำนันรู้ข้อมูลอยู่ก่อนแล้ว ตอนมาแปลกับผู้ใหญ่พิศ พาไปที่หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร ส่วนกำนันติดธุระจึงขอตัวกลับก่อน

สำรวจ ๓

โดย สุทิน สีสุข ธิติรัตน์ ธนารักษ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

บ้านช้างหารติดกับแม่น้ำตรัง ผู้ใหญ่พิศพาไปบ้าน ลุงคุด ทองคำ เมื่อไปถึงลุงยังไม่กลับจากหาปลาในแม่น้ำ เราจึงนั่งรอ ไม่นานลุงก็กลับมาทั้งตัวเปียก ๆ ประเดี๋ยวหนึ่งลุงก็มานั่งร่วมวงคุยกับพวกเรา ภายในบ้านไม้ชั้นเดียว เราเห็นขวดยาววางอยู่หลายขวดก็ขอลุง ลุงบอกว่าเป็นยาแก้ปวดเมื่อย ได้ตัวยาสมนไพรมาจากพวกชาไกที่อำเภอปะเหลียน เพราะลูกชายไปอยู่ใกล้กับชุมชนของชาไก จึงได้สูตรและขอซื้อสมุนไพรมานำมาให้ลุงต้มและทำขาย ลุงให้เราชิมยากันคนละอีกสองอีกกินแล้วรู้สึกร้อนดี

หลังพูดคุยเสร็จ เราเดินลงไปดูแม่น้ำซึ่งที่ริมฝั่งปลูกยางจนถึงริมตลิ่งแล้ว ผู้ใหญ่ชี้ให้ดูด้านที่เป็นบ้านชา จากนั้นเราก็เดินทางไปอีกบ้านหลังหนึ่ง ในหมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร คุยกับตาเสียน และตาปก ที่บ้านของตาเสียน เมื่อคุยกับตาเสร็จแล้วเราก็แวะไป อบต. ห้วยนาง เพื่อพูดคุยกับปลัดเรื่องเขาน้ำพราย และนัดวันลงพื้นที่ตำบลปากคม ปลัดบ่นถึงทำว่าเรื่องนี้น่าจะศึกษาก่อนหน้านี้สัก ๑๐ ปี เพราะตอนนี้คนแก่ ๆ เสียชีวิตกันเกือบหมดแล้ว

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายพิศ สุขรักษา

โดย สุทิน สีสุข ธิติรัตน์ ธนารักษ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

หมู่ที่ ๑ บ้านวังหลามเป็นชุมชนเก่าแก่ เดิมทีที่นี่ ทั้งหมู่ ๑ หมู่ ๕ และหมู่ ๘ ยังรวมกันอยู่ในหมู่ ๕ ของตำบลหนองช้างแล่นเรียกรวมว่าบ้านพรุพี ตอนหลังได้แยกเป็นตำบลห้วยนาง มีเรื่องเล่าต่อกันว่ามีปลาฉลาม ๑ ตัว ขึ้นมาเกยตื้นตายที่วังน้ำตรงสะพานข้ามแม่น้ำตรังระหว่างตำบลห้วยนางกับบ้านนิคม จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้เรียกชื่อว่า**วังฉลาม** แล้วกลายเป็น**วังหลาม** ในที่สุด (ที่ตำบลลำภูรามมีผู้กล่าวถึงปลาฉลามที่พบในแม่น้ำตรังเรียก **ฉลามหนาม**)

สายคลองเดี๋ยวนี้อันเปลี่ยนแปลงไปมาก พอชาวบ้านขอทุนสงเคราะห์สวนยางได้ เวลาต้นไม้จะออก จะดันต้นไม้ที่ติดคลองออกหมด บางทีก็ดันต้นไม้ลงคลอง ทำให้คลองตื้นเขิน ผลกระทบต่อมาทำให้ตลิ่งพังมากขึ้น เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อ ๕ ปีที่ผ่านมา ก่อนนั้นยังเป็นป่าสมบูรณ์ ส่วนมากเป็นไม้อินทนิล ไม้หยีน้ำ แต่พอชาวบ้านต้องการได้พื้นที่มากก็ดันไปถึงแม่น้ำ

ผู้ใหญ่บอกว่าถ้ามาช่วงหน้าแล้งจะได้เห็นสภาพแม่น้ำละเอียดชัดเจนมากกว่าช่วงนี้ เพราะในน้ำมีหินรูปช้าง วัง นานหลาย ๆ แห่ง

สำราจ ๕ สัมภาษณ์นายชาติ ชุนเดช

โดย สุทิน สีสุข ธีธาร์ตน์ ธนพันธ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ขณะที่สำราจพื้นที่ก้านันบอกว่า เมื่อก่อนหาปลาได้มากจนไม่รู้จะเอาไปไหน พ่อของก้านันทำเหล (เครื่องมือจับปลา) ไว้แถวนี้ดักเอาแค่ครึ่งคลองก็พอแล้ว ไม่ใ้ที่เอามาทำเครื่องมือจับปลาก็หาได้ง่าย ก้านันเล่าเพิ่มเติมว่าที่บริเวณคลองแถวหน้าวัดห้วยนางเมื่อก่อนน้ำใส ปลาสวย มีหินสวย ๆ เขาล่ากันว่ามีนางสนมมาเล่นน้ำแล้วก็ตายที่นั่น เลยได้ชื่อว่าห้วยนาง

ก้านันชวนทีมวิจัยมาลองเรือช่วงเดือนมกราคม จากตำบลห้วยนางสามารถลงไปได้ถึงตำบลบางดี ที่ก้านันเคยลองเรือตั้งแต่ ๘ โมงเช้า ถึงบางดีใช้เวลา ๑ วัน ครั้งนั้นเพื่อสำรวจแม่น้ำ เพราะมีโครงการขุดลอกคลอง แต่ก้านันคิดว่าไม่อยากให้ขุดลอกแต่อยากให้เก็บเอาไม้ที่เป็นซังติดอยู่ออกไป แค่นั้นก็จะทำให้น้ำไหลคล่องขึ้น เมื่อน้ำไหลคล่องน้ำก็จะดันตะกอนออกไปเอง ก้านันบอกว่าตัวอย่างที่นาหมื่นศรีคลองที่ไหลลงคลองน้ำเจ็ดพอขุดแล้วสภาพธรรมชาติก็หมดไป อย่างน้อย ๆ ริมน้ำที่มีต้นไม้คนยังหาดแดงได้ ๑ วันได้เงินเป็น ๑,๐๐๐ บาท ก้านันบอกว่าตอนนี้มีโครงการปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำ เพราะจะช่วยกันริมตลิ่งไม่ให้โดนบุกรุก และกันดินพัง ก้านันเล่าเรื่องการรณรงค์การจับปลาอย่างถูกวิธี ไม่ให้มีการซื้อปลาด้วยไฟฟ้า หรือดักกัดขวางคลอง ปลาที่ได้มีปลาตะเพียน ปลาลำปำ ปลาช่อน และอีกหลายชนิด ที่นี้มีการวางกฎระเบียบการจับปลาอย่างเข้มงวด ทุกคนต้องยึดปฏิบัติ เพราะถ้าใครฝ่าฝืนและโดนจับได้จะลงโทษอย่างหนัก ที่นี้ยังไม่มีปัญหาน้ำเสีย

คนแก่ ๆ มีตาเผี้ยน และพ่อของก้านัน (ชื่ออะไร) เองอายุ ๘๐ กว่าปีแล้ว

ตระกูลสำคัญของหมู่ ๑ คือ สังข์สุวรรณ ของผู้ใหญ่จอม (สืบนามสกุลเพิ่มเติม)

มีก้านันปกครองตำบลตามลำดับ ได้แก่ ชุนเดช เป็นก้านันของตำบลหนองช้างแล่น หมื่นอาจ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ชุนเดชเป็นคนกันพื้นที่วัดกับโรงเรียนห้วยนางปัจจุบันไว้ให้ หลังชุนเดช ก้านันคนต่อมาคือพันดำ ซึ่งมาสายเดียวกับชุนเดช หลังจากนั้นก็เป็นก้านันบุญฤทธิ์ ซึ่งเป็นลูกเขยพันดำ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ แยกมาเป็นตำบลห้วยนาง มี ๔ หมู่บ้าน และในปีต่อ ๆ มาขยายจนเป็น ๘ หมู่บ้าน (ตรวจสอบกับเอกสารราชการ)

มีคนเล่าให้ฟังกันว่าโกเก่าขายหมูอยู่ที่กะปาง ถ้าเอาหางหมูของแกต่อกันจากกะปางยาวไปถึง เชียงใหม่ แกขายหมูเยอะมาก กลยุทธ์การขายแบบคนจีนของแกคือ ถ้าใครมาซื้อแกก็บอกว่า “มึงเอาไป ก่อน โสสองโล ไม่ปรี๊ดติดไว้ก่อน พอมากเบี่ยเข้าก็ให้มาทำสัญญาไว้ แล้วก็คึดดอก” อยู่ ๆ มาโกเก่าก็ซื้อที่ดินแถวตลาดกะปางจนเบา (เบาหมายถึง เกือบหมด) โกเก่า นามสกุลโพธิ์วิจิตร

การเดินทางในสมัยก่อน ถ้าไปรถไฟก็ขึ้นที่คลองมวน ทางเรือไปลงเรือที่คลองกะปาง หรือไม่ก็ไปเกวียน หาบผักหาบของไปขายที่ทุ่งสง หรือตลาดคลองมวน พ่อของกำนันชาลีเล่าว่าประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว แกดักจันจับเสือได้ที่โรงเรียนท่าโพธิ์แล้วก็ให้ควายลากไป ระหว่างลากไปพอเสือโหดที่หนึ่งควายก็วิ่งหนีทีหนึ่ง เสือตัวนั้นขายได้ ๔๐๐ บาท

คนสมัยก่อนถ้าจะเดินทางไปไหนก็จะแวะที่กันตัง เพราะกันตังถือว่าเป็นแหล่งเจริญ เป็นศูนย์กลางการคมนาคม เป็นตลาดที่มีความเจริญ เพราะมีรถไฟ และท่าเรือด้วย คนจีนที่ตลาดกะปางก็ไปซื้อของที่กันตังแล้วบรรทุกเรือมาขาย

แม่น้ำ เมื่อก่อนน้ำลึก ไม่ใช่ตื้นเขินเหมือนเดี๋ยวนี้ สมัยพ่อกำนันยังเห็นอยู่ว่าลึกมาก หน้าแล้งก็ไม่แห้ง ท้องคลองน้ำใส ดำลงไปยิงปลาได้ ที่แม่น้ำตื้นเขินเพราะว่าคนโค่นไม้ริมคลอง ทำให้ดินถล่มลงไป หินทรายที่ไหลก็มากองอยู่ทำให้น้ำตื้น อีกส่วนคือที่ตื้นน้ำจากน้ำตกโยง น้ำตกทุ่งสง ที่ตำบลน้ำตก และตอนล่างคลองมวนที่มีน้ำน้อยลง และอีกอย่างที่มีผลคือเมื่อก่อนมีการทำเหมืองแร่ที่ในเตา แล้วก็ล้างแร่ปล่อยน้ำลงมาคลองมวน ออกที่ห้วยชีแรด ทำให้คลองตื้นเขิน

ชื่อบ้านพรุพิ นั้นเมื่อก่อนมีป่าสมบูรณ์พื้นที่เป็นพรุและมีต้นหลุมพีขึ้นมาก แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว ดูร่องรอยของพรุแล้วมีพื้นที่เกือบ ๑๐๐ ไร่

บ้านวังหลัก เพราะที่วังมีหลักปักอยู่ในน้ำ

ตระกูลที่เก่าแก่ยังมีอีก คือ **บัวเพชร แก้วทอง**

กำนันบอกว่าสมัยขุนเดชเป็นกำนัน พี่ของปู่เป็นผู้ใหญ่ชื่อใหญ่แถม แกหนีคดีมา แต่รุ่นทวดนั้นไม่ทันและจำไม่ได้

เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้วมีฝรั่งมาลองเรือเที่ยว ติดอยู่ที่บริเวณสะพาน ไปต่อไม่ได้เพราะน้ำแห้ง เลยจ้างช่างมาลาก (น่าจะเป็นเรือของทริสตัน โจนส์)

สำรวจ ๖ ข้อมูล นางเขียน รักษาศรี (นามสกุลเดิมหมวดทอง) จากวงสนทนา

โดย สุทิน สีสุข ธิดาร์ตน์ ธนพันธ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยายเขียนเล่าว่าเกิดที่นี่ เมื่อก่อนพ่อมาอยู่ที่กลางนา แกร่นังนี้ไม่มีใคร บ้านอยู่ข้างบ้านพ่อหมื่น อาจเป็นบ้านเดียวกับพ่อเฒ่าช่วง **หมื่นอาจ**เป็นพ่อตาพ่อเฒ่าช่วง เป็นปู่ของแม่จิตร หลังจากหมื่นอาจก็ได้ผู้ใหญ่หนุ่ม (**สืบเรื่องสายตระกูลเพิ่มเติม**)

นามสกุล **หมวดทอง** เพราะว่าปู่ได้เป็นนายกองคุมคนดักช้าง เมื่อเขาให้ตั้งนามสกุลก็เลยตั้งเป็นหมวดทอง

เมื่อก่อนแถวนี้เสือ ช้าง ร้องเสียงอื้อ ตอนนั้นยายแต่งงานแล้ว แต่งงานตอนอายุ ๑๘ ปี เย็น ๆ ได้ยินเสียงลูกช้างร้องแว้ง ๆ ๆ ส่วนข้างคุณ ขุดพรวนก็เสียงดังครูด ๆ ๆ (เข้าใจว่ายายหมายถึงนกคุนหรือ นกกระจู๋) สารพันสัตว์ พวกผู้ชายต้องชวนกัน ๕ คนถึงจะกล้าเข้ามา

เมื่อก่อนทำไร่ ทำนา เพื่อไว้กิน นานอยู่ที่ทุ่งหลังโรงเรียน (**โรงเรียนอะไร**)

ยายว่า**ห้วยนาง** ชื่อมาจากว่ามีผู้หญิงไปซื้อปลา โดนเสือทูด (ไล่) เอา ตกใจแล้วทิ้งนางไว้ในห้วย คนสมัยก่อนถ้ามีอะไรอยู่ที่นั่นก็จะเอามาตั้งเป็นชื่อบ้าน

เพลงชาติไทยสมัยยาย ร้องว่า “แผ่นดินสยามนามประเทืองเมืองทอง.....เทพไทยดึกดำบรรพ์” ยังมีต่อทั้งหมด ๔ ตอน แต่ยายก็ร้องไม่ได้แล้ว แต่ก็ว่าเพลงกล่อมเด็กให้ฟัง ๒ บท

เอ้อ..เอ้อ..เอ้อ อีไปเอ้อ	ฝากช้างวังไพรไว้ในป่า
ไม่ได้จับหนอยุคนนา	ไม่ได้ทอดหญ้าให้ช้างเลย
จะกินหญ้าอ่อนนอนหน้าไทร	ลืมไพรเสียแล้วหรือพังเคย
ไม่ได้ทอดหญ้าให้ช้างเลย	นึกเอ๋ยเรามีกรรม ว่ามีกรรม
.....	
เกิดมาชาตินี้ว่าปู่ว่าปลาน้องอย่าทำ	ไปขอพบพี่ชายกายภาคหน้า
ชาตินี้้องหลงเกิด	ไปขอเมียอื่นเกิดเป็นเลิศกว่า
ไปขอพบพี่ชายกายภาคหน้า	ไปตะน้องช่วยพา ขวัญเอ๋ย

สำรวจ ๗ ข้อมูล นางผ่อง หมวดเผื่อ จากวงสนทนา

โดย สุทิน สีสุข ธิดารัตน์ ธนानันท์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

มาอยู่ที่นี่กับพ่อพร้อมกับโนราฟุ่ม โนราฟุ่มตายเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว (**สืบเรื่องโนราฟุ่มเพิ่มเติม**)

สำรวจ ๘ ข้อมูล นางพิน สมทอง จากวงสนทนา

โดย สุทิน สีสุข ธิดารัตน์ ธนानันท์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยายพินท่องเที่ยว “สากเบื้อยายคำ หล้าแล้วตั้งไว้ สากเบื้อทองคำ หล้าแล้วพาพัน” แล้วอธิบายว่า หล้า หมายถึง เขามือล้วงไป สากเบื้อยายคำหล้าแล้วตั้งไว้ เปรียบความว่าชาวบ้านได้ทรัพย์หรือได้ทองมาแล้วก็เก็บไว้ดังเดิม แต่พวกฝรั่งมาพบเข้า ก็หล้าแล้วพาพัน คือเก็บเอาไปหมด เป็นถ้อยคำที่เป็นอุทาหรณ์

สำราจ ๙ ข้อมูล นางพัด ชัยวิเศษ จากวงสนทนา

โดย สุทิน สีสุข ธีธรัตน์ ธนารักษ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยายพัฒนามสกุลเดิม **หมวดทอง** เล่าเรื่องที่บ้าน

ควนเคี่ยม ก็เพราะไม้เคี่ยมมาก **ปากบางสูง** เพราะมีตลิ่งสูง **วังหลัก** มีเรือมาจม หลักของเรือจมอยู่ในน้ำ **วังหลาม** เป็นเรื่องเล่ามาว่ามีฉลามมาตายที่วังน้ำ ไม่มีใครคอยได้เห็นฉลาม แต่แม่ของยายเล่าว่าได้เห็นปลาฉลาม

อีกเรื่องหนึ่งเล่ากันว่ามียางเงือกมาติดที่เหล ร่องอยู่ วัว ๆ นางเงือกตัวเป็นคนหางเป็นปลา พอได้ยินเสียงร้องนั้น คนก็เลิกดักเหล

เรื่องทองคำที่เล่ากัน ยายพัดว่าทองนั้นเป็นของสองตายาย จะเอาไปช่วยสร้างพระธาตุ แต่พอรู้ข่าวว่าพระธาตุสร้างเสร็จแล้ว จึงเอาทองซ่อนไว้ที่ใต้หินและก็เฝ้าทองอยู่ที่นั่น

การค้าขาย แต่ก่อนเป็นทางเรือ เพราะบ้านคนส่วนใหญ่อยู่ริมคลอง ถนนยังไม่มี โกนาย อยู่บางดี เป็นคนทำ ขายเป็นอยู่หลาย ๆ วันพอหมดก็ลงไปเอาที่กันตั้งขึ้นมาขายต่ออีก

สำราจ ๑๐ ข้อมูล นายพิน สุขรักษา จากวงสนทนา

โดย สุทิน สีสุข ธีธรัตน์ ธนารักษ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยางพารา เข้ามาในช่วงที่ตาหลวงผึ่ง เจ้าอาวาสวัดไสลกล้วย ตำบลวังหิน ของอำเภอทุ่งสง ไปเอามาปลูก ๑ มัดจากภูเก็ต ประมาณมากกว่า ๕๐ ปีแล้ว เมื่อก่อนเป็นปายาง ไม่ได้ปลูกเป็นแถว ตรงไหนยางขึ้นก็ปล่อยให้ขึ้นไป พอยางพันธุ์เข้ามาเขาก็เปลี่ยนมาปลูกยางพันธุ์

ก่อนหน้านั้นนามีมาก ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ การเบิกนาใช้คนขุดเอา แต่เดี๋ยวนี้ที่นาเปลี่ยนเป็นสวนยางหมดแล้ว ข้าวที่ปลูกเมื่อก่อนมีข้าวเบาดอกยอ ข้าวปรัง และข้าวสีก

เมื่อก่อน**แม่น้ำ**ไม่กว้างมาก ใช้ไม้ทอดข้ามไปได้

มีการเอาไม้ไผ่ทำเป็นแพถ่อล่องกันไปขายที่ท่าโด และที่กันตัง ไปกันที่ละหลายคืน คำไหนก็นอนนั่น ส่วนไม้บ้องหรือไม้ท่อนทำไม่มาก (**เลิกไปเมื่อไหร่ ยังมีคนที่เคยล่องแพไปขายหรือไม่**)

ที่หม้อแกงยายเขามีทองอยู่ข้างใน เคยมีพวกฝรั่งมาเลื่อย แต่ว่าเลื่อยไม่ได้ เจ็บหัวก็เลิกไป ยังมีรอยเลื่อยเหลืออยู่ ที่บริเวณหม้อข้าวหม้อแกงยายเขา ไม่ได้มีการสร้างศาลหรือทำประเพณีอะไร

ตาบอกว่ายังมีบทปริศนา ที่คนแต่แรกท่องไว้เกี่ยวกับเขาหลัก ว่า “**เขาหลัก มีหยัก ๒ ลวด มีทอง ๒ ขวด อยู่ใต้ลวดหยัก**” แต่ฝรั่งมาเปิดเอาทองไปเสียแล้ว อีกบทหนึ่งว่า “**เขาหลักมีผ้าเหลือง ๆ มีต้นเหียง ๓ ต้น เขาเฉียงเอาทองที่ปางเหียง**”

ตาว่าเคยเห็นนางเงือกด้วย เพราะว่าปลาหลงมาติดเหล นางเงือกลงมากินปลาแล้วก็ติดอยู่ออกไม่ได้

สำรวจ ๑๑ สัมภาษณ์ นายคุต ทองฉ่ำ

โดย สุทิน สีสุข ธีธรัตน์ ธนนันท์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ลุงคุตเล่าว่าเมื่อก่อนที่บริเวณนี้มีบ้าน ๑๐ กว่าครัวเรือน ปู่ของลุงมาจากบ้านซา พ่อของลุงตายเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วตอนอายุได้ ๙๐ ปี

น้ำท่วมในปี ๒๕๑๘ ท่วมใหญ่สูงถึงชื่อหลังคา ในปี ๒๕๔๘ ท่วมบันได ๓ ชั้น บ้านของลุงหลังนี้ย้ายขึ้นมาปลูกใหม่เป็นหลังที่ ๓ แล้ว บ้านหลังแรกติดแม่น้ำ

คนรุ่นแรกที่เข้ามาบุกเบิกป่าแก่เพื่อทำไร่ แล้วไปบุกเบิกนาที่หนองหว่า ห่างจากที่นี่ ๓ กิโลเมตร แต่ปัจจุบันเป็นสวนหมดแล้ว สวนยางเพิ่งทำเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว

เมื่อก่อนป่ามีต้นไม้ใหญ่ ๆ มาก เป็นพวกต้นยาง ต้นยาง ลุงว่าบางต้นสูงถึง ๒๐๐ เมตร แต่พอเริ่มทำไร่ทำสวน ก็ตัดไม้เผาหมด (เสียงผู้ใหญ่ว้าวเราะสงสัยคงเสียชีวิตไหม)

เมื่อก่อนปลาชุกชุม “เอาไปไหนไม่ตริก เมื่อก่อนใช้วนหรือฟากดักจับปลาขายโลละ ๔ บาทกินกันไม่หมด” แต่เดี๋ยวนี้ปลาน้อยลง วันนี้ไปดักก็ได้ปลาขี้ม ปลาที่สูญหายไป มีปลาหมูกกรวดหรือปากหนาม หัวแข็งหรือชะโด ปลาหนาด ปลาหางเข้ ป้า (ภรรยาลุงคุต) ช่วยเสริมว่าปลาหางเข้เมื่อรุ่นพ่อตกได้คืนละ ๓ ตัว ปลาตุหนาปัจจุบันก็ยังได้

มีเรือโดยสารของเจ้าแก้มคลองในแม่น้ำแควนี้ไปส่งที่ท่าโด (เขากอบหรือปากคม) และมีเรือล่องซุง ลุงเองก็ได้ทำไม้ซุงเมื่อ ๔๐ ปีที่ผ่านมา (**ศึกษาเพิ่มเติมเรื่องทำไม้**)

เดี๋ยวนี้อคลองกว้างออกเรื่อย ๆ น้ำก็ตื้นขึ้น เมื่อก่อนลึก ๑๑ เมตร ช่วงนี้ทรายเต็ม ลุงว่า “น้ำกลัวจะหมดน้ำแล้ว”

วัดที่ทำบุญมีที่**สำนักสงฆ์หนองหว่า วัดห้วยนาง** เรียนหนังสือกันที่โรงเรียนวังหลาม เดินไปประมาณ ๔ กิโลเมตร

เมื่อก่อนไปตลาดคลองมวน และตลาดห้วยยอด จุดคบลงเดินกันไปตั้งแต่ตี ๔

สำรวจ ๑๒ สัมภาษณ์ นายเสียน แก้วทอง

โดย สุทิน สีสุข ธีธรัตน์ ธนนันท์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตาเสียนเล่าว่ามาอยู่ที่นี่เมื่ออายุ ๒๓ ปีแต่งงานก็เข้ามาอยู่บ้านพ่อตาแม่ยาย พ่อตานามสกุล **ศรีสวัสดิ์** แม่ยายนามสกุล **แก้วกาญจน์** เมื่อก่อนแถวนี้มีบ้านเพียง ๓ หลัง

เดินไปเรียนกันที่โรงเรียนห้วยหว่า (**สถานที่ตั้ง**)

ในคลองก็ลงไปหาปลาตลอด เพิ่งหยุดไปเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว ตรงบ้านนี้น้ำไม่ท่วมเพราะเป็นที่สูง ในปี ๒๕๑๘ ก็ไม่จม คนหนีมาอยู่กันบนนี้ ตรงนี้ก็เรียกบ้านข้างหาร ห้วยข้างหารไหลลงแม่น้ำตรัง

เมื่อก่อนเดินไปตลาดห้วยยอดทางห้วยชี้แรด หาบยางกันไปขาย ทำยางพาราต้นใหญ่ ๆ เพิ่ง
โคนมาปลูกยางพันธุ์ได้ไม่นาน (**ประมาณกี่ปี**)

เมื่อก่อนแถวนี้มีการทำไม้ส่งโรงเลื่อยทำโดยของเจ้าแกตก บ้านของเจ้าแกตกอยู่ที่ทับเที่ยง
ปัจจุบันบ้านแกอยู่ที่ตลาดเข้าห้วยยอด เสาบ้านทำด้วยไม้ต้นใหญ่ๆ (**ศึกษาเรื่องทำไม**)

ตาบอกว่า ๔๐ ปีที่แล้วยังมีจะเข้อยู่ในแม่น้ำ

เมื่อก่อนมีหนังตะลุงชื่อ หนังออก ตายเสียแล้ว มีประเพณีเดือนสิบ วันว่าง และเล่นลูกสะบ้า

สำรวจ ๑๓ สัมภาษณ์ นายปก พัดสี

โดย สุทิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนพันธ์ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตาปกเล่าว่าตนเองมาจากบ้านซา แต่งงานเมื่ออายุ ๒๗ ปี แล้วก็ย้ายมาอยู่ที่นี้ ดูแล้วไม่มีคนจีน
มาตั้งถิ่นฐานที่นี่

หินยายซา มีมานานแล้ว เกิดมาก็เห็นว่ามีอยู่แล้ว เขาก็เรียกหม้อแกงยายซา ในรุ่นพ่อเห็นมีหนึ่ง
กับโนรารำอยู่

ตาปกบอกว่าเมื่อก่อนวิธีการไปขอผู้หญิงแต่งงานเขา**สุมกัน** (**อธิบายเพิ่มเติม**) โดยพ่อแม่ฝ่าย
ชายจะไปพูดขอลูกสาวกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง ตาปกไปถึง ๗ บ้าน กว่าฝ่ายหญิงจะตอบรับ ส่วนตาเสีย
แค่ครั้งเดียวก็ได้แต่งงานแล้ว เมื่อก่อนสินสอดใช้แค่ เหล้า ๑ เท หนู ๑ ตัว แล้วก็กวน**ยาหมวกินกัน** (ขนม
ชนิดหนึ่งมีสีน้ำตาลเข้มคล้ายกับกะละแม วิธีทำคือเคี้ยวน้ำกะทิจนแตกมันแล้วใส่แป้งข้าวเจ้ากวนต่อ
จนเหนียว ต่างกับกะละมาซึ่งใช้แป้งข้าวเหนียว)

เมื่อก่อนสภาพพื้นแถวนี้เป็นป่า มีสัตว์ป่า มีเสือ แต่สภาพป่าหายไป ๕๐ ปีได้แล้ว ไม้ที่มีมาก ๆ
คือไม้ยาง ไม้เคี่ยมต้นใหญ่ ๆ

มีคนจับจะเข้ได้ เรียกชื่อกันว่า **แดง-เข้กล้อง**

ห้วยช้างหาร มีช้างปามาตายในห้วยจึงเรียก ห้วยช้างหาร

ที่นี่มี**หมอบเปรียน** บัวศรี (**ตรวจสอบตัวสะกดชื่อ**) สืบทอดจากอาจารย์ออก (**คนเดียวกันกับ
หนังออกหรือไม่**) เป็นหมองู ทำขวัญ-เคราะห์บ้าน แกมีภูมิปัญญาหลายอย่าง ทำขวัญเด็ก สะเดา
เคราะห์ ก็ได้

ตาปกกับผู้ใหญ่พิศก็พูดกันถึงเรื่องการนับถือ**แม่หนูย** ผู้ใหญ่บอกว่า ไม่ได้ช่วยอะไร บนบาน
ไม่ได้ ถ้าทำผิดจะมีโทษ พูดวิจารณ์กันว่าอ่อย ว่าหวาน ก็ไม่ได้ เมื่อก่อนหมอดำแยจะเช่นไหว้แม่หนูย
ตั้งของเช่นกันในครัว เพราะเมื่อก่อนเขาเกิดลูกกันในบ้าน

แม่น้ำที่มีวังใหญ่ ๆ เช่น วังท่าไร่ วังซา วังหยี วังชีไถ วังเคียน มีต้นตะเคียน วังสองห้อง มีสอง
วังติดกัน ตรงกลางเป็นหาด **วังชุม** โนรา นั่งเรือมาจมนที่วังนี้ (ชุม หมายถึงภาชนะใส่เทริดโนรา)

(**ศึกษาเพิ่มเติมเรื่องที่มาของชื่อและตำแหน่งของวังต่าง ๆ**)

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.ห้วยนาง)

ตำบลห้วยนาง เป็นชื่อหมู่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลนี้อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอห้วยยอดไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๔ กิโลเมตร แบ่งเป็น ๘ หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลควนเมา อำเภอธำรง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันออกติดต่อกับ ตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันตกติดต่อกับแม่น้ำตรัง อีกฝั่งหนึ่งเป็นตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัด

นครศรีธรรมราช

ตำบลห้วยนางมีพื้นที่ทั้งหมด ๓๑.๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๙,๘๑๓ ไร่ สภาพพื้นที่แบ่งเป็นที่ราบและที่ราบลุ่ม ซึ่งที่ราบลุ่มจะอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบล แหล่งน้ำธรรมชาติมี ๒ แห่ง คือ แม่น้ำตรัง และคลองมวน ซึ่งแหล่งน้ำทั้งสองแห่งมีน้ำไหลตลอดปี หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำ ได้แก่ บ้านวังหลาม หมู่ที่ ๑ และบ้านวังหลัก หมู่ที่ ๘

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๕,๗๑๕ คน ๑,๕๔๘ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง นอกจากนี้มีอาชีพทำสวนปาล์ม ทำสวนผลไม้ และ ค้าขาย

เส้นทางคมนาคม มีถนนเพชรเกษมเป็นสายหลัก ถนนภายในตำบล ๒๒ สาย

ศาสนสถาน มี วัดห้วยนาง และวัดวังหลาม

เอกสาร ๒ (วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๖๐)

ตำบลห้วยนาง มีขุนนางเมืองนครฯ เดินทางผ่านมาหยุดเล่นน้ำแล้วป่วยตาย นาง มาจากคำว่า ขุนนาง

หมู่ที่ ๑ บ้านวังหลาม มีปลาชุกรวมอยู่ในแอ่งน้ำ

หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยนาง ที่มาของชื่อเหมือนกับชื่อตำบล

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองราโพ ริมหนองน้ำมีต้นราโพ (สง) ขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๔ บ้านห้วยนางใต้ อยู่ทางใต้ของบ้านห้วยนาง

หมู่ที่ ๕ บ้านพรุพี ในป่าพรุมีต้นหลุมพีขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๖ บ้านวัดห้วยนาง หมู่บ้านอยู่ติดกับวัดห้วยนาง

หมู่ที่ ๗ บ้านควนไสบุก พื้นที่ป่ามีต้นบุก อีกสำนวนหนึ่งว่า พื้นที่ป่ามีคนบุกรุกเข้าไปถางป่า

หมู่ที่ ๘ บ้านช้างหาร มีช้างลงมาเล่นน้ำที่หนองแห่งนี้

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช, ๒๕๓๖ : ๘๙ – ๙๒)

แต่เดิมตำบลห้วยนางเป็นส่วนหนึ่งของตำบลหนองช้างแล่น เนื่องจากหนองช้างแล่นมีบริเวณกว้างขวาง เมื่อประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทางราชการจึงแยกออกเป็นตำบลห้วยนางเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๘ โดยมีนายเปี่ยม แก้วทอง เป็นกำนันคนแรก พื้นที่ประกอบด้วย บ้านห้วยนางเหนือ บ้านห้วยนางใต้ บ้านวังหลาม บ้านพุพื บ้านไสหาร บ้านวังหลัก บ้านช้างหาญ บ้านควนเคี่ยม บ้านควนกำจัด บ้านคลองมวน บ้านควนไสบุก บ้านห้วยเล็ก บ้านหนองราโพ บ้านหัวควนเกรก บ้านหนองหว่า บ้านยูงงาม บ้านทุ่งผักไห่ ทั้งหมดนี้แยกเป็น ๘ หมู่บ้าน พื้นที่ ๑๘,๗๐๗ ไร่ ประชากรสำรวจเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๖ มีจำนวน ๕,๑๙๖ คน

เอกสาร ๔ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

หมายเหตุ ตำบลห้วยนางเดิมเป็นหมู่บ้านในตำบลหนองช้างแล่น เมื่อแยกตำบลใหม่ใช้ชื่อบ้านห้วยนางเป็นชื่อตำบล

ฐานข้อมูลตำบลควนเมา

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

 นายพรหม พักตร์จันทร์	๙๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา อำเภอรษฎา ที่ทำการกลุ่มเกษตรทำสวนควนเมา (ดู > สำรวจ ๑, ๒)
--	---

๒

 นายพิศิษฐ์ ทองอ่อน	หมู่ที่ ๒ ตำบลควนเมา อำเภอรษฎา โทร. ๐๘๖-๒๗๔-๙๗๘๑ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา อายุ ๕๔ ปี (ดู > สำรวจ ๑, ๓)
---	---

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา	๔๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลควนเมา อำเภอรษฎา โทรศัพท์
------------------------------------	--

๒

กลุ่มเกษตรทำสวนตำบลควนเมา	๙๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา อำเภอรษฎา โทรศัพท์
----------------------------------	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

- หมู่ที่ ๑ บ้านควนเมา (ดู> สำรวจ ๓ เอกสาร ๒)
หมู่ที่ ๒ บ้านกลาง (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๓ บ้านไร่ใหญ่ (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งสมอ (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๕ บ้านไสแด (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๖ บ้านต้นกุน (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๖ บ้านปากปาง (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๗ บ้านกลางเหนือ (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๘ บ้านอ้ายเต็ง (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๙ บ้านควนลั่น (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๐ บ้านไสหรก (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๑ บ้านควนเทียม (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๒ บ้านหน้าวัดควนเมา (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๓ บ้านควนจำปา (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๔ บ้านนาขาม (ดู> สำรวจ ๑, ๓)
หมู่ที่ ๑๕ บ้านคลองขามเหนือ (ดู> สำรวจ ๑, ๓)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

วัดเขาพระ วัดควนเมา วัดเตาโกงใต้ วัดย่านท่อน (ดู> สำรวจ ๒)

ฐานข้อมูลตำบลควนเมา ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

พัคตร์จันทร์ (ดู> [สำรวจ ๑, ๒](#))

พันธ์ ท่องอ่อน (ดู> [สำรวจ ๓](#))

ภิญโญ สาร (ดู> [สำรวจ ๒](#))

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ปลาแม่น้ำตรัง (ดู> [สำรวจ ๒](#))

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู> [สำรวจ ๒](#))

ฐานข้อมูลตำบลควนเมา ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๒ การละเล่น

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๓ ภูมิปัญญา

ทาจะห้อย (ดู> [สำรวจ ๒](#))

หมอสมนไพร (ดู> [สำรวจ ๒](#))

๕.๔ ความเชื่อ

ศาสดรา (ดู> [สำรวจ ๒](#))

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล อุษามาศ เฉลิมวรรณ กุลยา ศรภักดี ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

สำรวจ ๑

การเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลควนเมาเป็นการลงพื้นที่ในช่วงปลายของงานวิจัย เนื่องจากในระยะแรกเกิดความผิดพลาดเรื่องการดูแลพื้นที่ ทำให้ทีมวิจัยเข้าใจผิดคิดว่าตำบลควนเมาไม่ติดแม่น้ำ แต่เมื่อทำข้อมูลลึกลงไปก็พบว่าตำบลที่ติดแม่น้ำ จึงจำเป็นต้องลงพื้นที่เพื่อซ่อมข้อมูลที่ขาดไป

ปกติแล้วการลงพื้นที่ในอำเภอธวัชบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของธิดารัตน์ และสุทิน แต่ด้วยภารกิจที่มากมายจึงลงพื้นที่ไม่ได้ อ.กุลยาและฉันจึงขอลงเก็บข้อมูลเอง อีกอย่างจะได้เปลี่ยนบรรยากาศ มารู้จักพื้นที่ทางเหนือของจังหวัดบ้าง การมาครั้งนี้ไม่ผิดหวัง และจะต้องเสียใจมากหากไม่ได้ลงมาเติมเต็มข้อมูลให้ครบ ประการ

แรกผู้คนในตำบลควนเมาให้ความสนใจเรื่องบ้านของตัวเองและสามารถสื่อสารเรื่องราวในบ้านตัวเองได้อย่างน่าภูมิใจ ประการที่สองพื้นที่ที่อยู่ติดริมแม่น้ำมีมากถึง ๔ หมู่บ้าน และปัจจุบันยังคงความสำคัญอยู่ ประการสุดท้ายมีเรื่องราวที่ถูกบันทึกโดยคนในพื้นที่แล้ว รอเพียงการตรวจสอบอีกครั้งเพื่อการเผยแพร่ที่เหมาะสมต่อไป

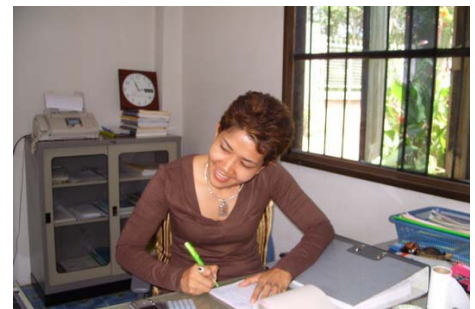
ประการแรกที่อ้างถึงเป็นความประทับใจที่เริ่มจากคนใน อบต.ควนเมา ทุกคน ที่ต้อนรับคนแปลกหน้าอย่างพวกเราเป็นอย่างดี ที่สำคัญ **นายพิศิษฐ์ ทองอ่อน** นายก อบต. คนใหม่ ซึ่งจะต้องแถลงนโยบายต่อที่ประชุมในช่วงปลายวันนั้น ยังสละเวลาเพื่อบอกเล่าเรื่องในตำบลอย่างเต็มที่ **นายสมชาย แก้วเพ็ง** ปลัด อบต. ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ทำให้ความสนใจของคนแปลกหน้าอย่างพวกเราและขอเข้ามาร่วมฟังเรื่องของโครงการ ร่วมให้ความเห็นต่อโครงการว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรทำแต่ต้องใช้เวลาไม่รีบร้อน พวกเราในฐานะนักวิจัยที่ผ่านการลงพื้นที่มาหลายครั้งให้ความเห็นกลับไปว่า อบต.ควนเมาน่าจะมีศักยภาพในการทำเรื่องชุมชนตัวเองสูงเพราะมีปลัดเป็นคนพื้นที่โดยตรง

ประการที่สองในเรื่องของพื้นที่นั้น แม้ว่าวันลงพื้นที่ที่จะไม่สามารถไปได้ทั้งหมด ๔ หมู่บ้าน แต่ผู้นำทาง คือ **นายวัชรินทร์ พักตร์จันทร์** สมาชิก อบต.หมู่ที่ ๖ ก็พาพวกเราไปดูริมน้ำที่สามารถไปได้ ซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านของนายวัชรินทร์ ตรงบริเวณนั้นเราพบกับพี่ชายของนายวัชรินทร์กำลังหาปลาอยู่

กลางแดดร้อนเปรี้ยง ความประทับใจคือการที่เขานำปลาที่จับได้มาให้พวกเรา มีปลาหลายชนิด วัดขนาดแล้วความยาวต่อตัวเท่า ๆ กับปากกาหนึ่งด้าม นายวัชรินทร์ ให้พวกเราเอาปลากลับมาลองทำกับข้าวดู แต่เนื่องจากระยะทางไกลเป็นชั่วโมง เราจึงต้องปฏิเสธ เพราะกลัวว่าปลาร่อย ๆ จากแม่น้ำต้งจะเสียรสชาติ เมื่อต้องอบอยู่ในรถนานกว่าจะถึงตัวเมือง

เรื่องที่สามที่ทำให้เราลืมไม่ได้คือการได้พบกับ **นายพรหม พักตร์จันทร์** ผู้บุกเบิกสหกรณ์การเกษตรยุคแรก ๆ ของจังหวัดตรัง ปัจจุบันยังเป็นประธานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนควนเมา และยังถ่ายทอดเรื่องราวในตระกูลรวมถึงประวัติศาสตร์ที่ถูกบอกเล่าและรับรู้มาด้วยตัวเองให้ลูกสาวฟังอยู่เป็นประจำด้วย ปัจจุบัน**นางสาวดุษฎิ พักตร์จันทร์** เป็นคนที่สามารถแลกเปลี่ยนเรื่องที่พ่อเล่าได้ชัดเจนเกือบจะใกล้เคียงกัน และยังทำหน้าที่เป็นผู้จัดการสหกรณ์ สืบทอดกิจการของครอบครัวต่อจากพ่อด้วย โดยก่อนที่จะกลับมาดูแลกิจการนั้น นายพรหมให้ลูกสาวเลือกทางเดินเองว่าจะทำงานรับจ้างนอกบ้านหรือกลับมารับจ้างในกิจการของครอบครัวตัวเอง สุดท้ายนางสาวดุษฎิก็เลือกที่จะทำงานอยู่ที่บ้านเช่นเดียวกับลูกสาวคนอื่น ๆ ที่อยู่ดูแลกิจการที่บ้านเช่นกัน วันนั้นพวกเรายังได้พบกับลูกสาวอีกคนหนึ่ง หน้าตาสะสวย รูปร่างสูงเพียว ชื่อว่า วิหคงาม ซึ่งเป็นคนที่มีอัธยาศัยดี ข่างพูดช่างคุยเหมือนกับพ่อเช่นกัน

พวกเราพูดคุยกับนายพรหมนานเกือบสองชั่วโมง โดยที่นายพรหมแนะนำว่าไม่ต้องจดและไม่ต้องบันทึกเสียงเพราะสิ่งที่พูดไปอยู่ในเอกสารซึ่งให้พวกเราถือกลับมาด้วย นายพรหมยังบอกด้วยว่า ถ้าให้ไปพูดบนเวทีไหนจะไม่ไป แต่ถ้าพูดคุยกันวงเล็ก ๆ จะไปร่วมด้วย

สำรวจ ๒

สถานที่ที่เราลงไปสำรวจวันนี้ล้นแล้วแต่น่าสนใจโดยเราได้ไปดูรอยต่อเขตแดนระหว่างจังหวัด ตังกับจังหวัดนครศรีธรรมราช นายวัชรินทร์บอกว่าที่คลองปางก็มีรอยต่อเช่นนี้ แต่สภาพต่างกันเพราะ บริเวณตำบลควนเมาเป็นคลองใหญ่มากกว่า

นอกจากนี้สภาพน้ำหักเพราะความแรงของน้ำที่มีหลายทิศทางก็ทำให้เราเห็นถึงความยิ่งใหญ่ของน้ำ คาดว่าอีกหลายสิบปี ถ้าได้มาสำรวจอีกครั้งคงไม่เหลือร่องรอยสภาพแบบเดิมนี้อยู่อีกแล้ว

วันนี้แม้ว่าต้องเดินเข้าสวนยางพาราผ่านทางรกร้างในยามเที่ยงตรง แร่นกวิจยก็ไม่บ่น ผู้ ประสานงานก็เต็มใจและเต็มที่ ถือเป็นความโชคดีมาก ๆ การลงพื้นที่ครั้งนี้แม้ดูคล้าย ๆ ว่าจะไม่มี อุปสรรคเลย แต่พวกเขาก็พบกับปัญหาสำคัญเมื่อแยกทางกับผู้นำทาง เพราะสิ่งที่เรายังไม่ได้จากการ พุดคุยเลยคืออายุและที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลทุกคน โชคดีที่ก่อนมาฉันถามเส้นทางคร่าว ๆ จากเพื่อนร่วมรุ่น ซึ่งทำงานในโรงพยาบาลรัฐฯ งานนี้จึงจำเป็นต้องให้เพื่อนช่วยเพื่อนให้จบกระบวนการความ

ฉันชวน อ.กุลยา ไปหาเพื่อน อีกนัยหนึ่งคือไปขอความช่วยเหลือ เมื่อบอกจุดประสงค์เรียบร้อย แล้วว่า การอ้างอิงข้อมูลบุคคลจำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ สร้างประโยชน์ต่อเนื่อกับ คนที่จะมาใช้ข้อมูลได้ นอกจากนี้ความคุ้นเคยของเราทำให้เพื่อนรู้ดีว่า การขอความช่วยเหลือครั้งนี้จะไม่ สร้างความเดือดร้อนให้ใครอย่างแน่นอน เขาใช้เวลาค้นหาข้อมูลให้โดยไม่เสียเวลามากนักเพราะเป็นคน ที่ทำหน้าที่ดูแลระบบฐานข้อมูลโดยตรงอยู่แล้ว ยิ่งไปกว่านั้น คนที่ทำงานในห้้องนั้นยังให้ความร่วมมือ ด้วยดีและยังแนะนำว่าหากต้องการลงพื้นที่อีกก็สามารถมาถามข้อมูลอื่น ๆ ได้ เพราะทุกคนก็สามารถ แลกเปลี่ยนเรื่องบ้านของตัวเองได้ในมุมที่ต่าง ๆ กันไป

วันนี้กลับจากการลงพื้นที่ด้วยใบหน้าเบิกบาน และตั้งใจไว้ว่าหากมีโอกาสเราจะเลือกตำบล ควนเมาเป็นตำบลที่ต้องลงสำรวจอย่างเข้มข้นต่อไป

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นายพรหม พักตร์จันทร์

โดย กุลยา ศรศักดิ์ อุษามาศ เฉลิมวรรณ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

นายพรหม เล่าว่าแม่น้ำตรังสุดเขตที่ตำบลควนเมา เหนือจากนั้นขึ้นไปคนจะเรียกชื่อว่า คลองใหญ่ เหนือถ้ำพระพุทธรูปขึ้นไป เป็นเขตแดนระหว่างตรังและนคร

บรรพบุรุษตระกูล**พักตร์จันทร์**ของนายพรหมเป็นนักรบของพระยานคร พ่อของนายวัชรินทร์ เป็นคนที่ ๕ นายพรหมเป็นรุ่นที่ ๖ ในหมู่ที่ ๖ ของตำบลควนเอาจึงคนรุ่นที่ ๕ และ ๖ อยู่มากที่สุด

“คนในตำบลควนเมาเป็นพี่น้องกันทั้งหมด อย่างใน อบต.สมาชิกก็เป็นพี่น้องกันทั้งนั้น แต่เวลาหาเสียงเหมือนจะฆ่ากันตาย ทั้ง ๆ ที่มาจากตระกูลเดียวกัน”

นายพรหม เล่าว่า บรรพบุรุษแม่ของวัชรินทร์ เป็นคนนาทามใต้ ที่นั่นมีน้ำขึ้น น้ำลง ต้องใช้หวายเส้นแดงต่อและชิงข้ามคลอง แล้วเก็บภาษีไปพลาง ๆ บางครั้งก็เก็บหมูเป็นตัว เก็บข้าวเป็นเลียง ส่วนพวกที่หลีกเลี่ยงภาษีจะทำข้าวแบบไร่เลื่อนลอย เก็บไว้ในขนา แต่ครั้งหนึ่งมีช้างมากิน ทำให้ต้องอดข้าวไป ๑ ปี

สมัยก่อนถ้าพูดถึงตลาด หมายถึง กันตัง ท่าจีน และทุ่งสง เมื่อร้อยละปีก่อนบริเวณที่มีตลาดจะต้องมีคลองด้วย เป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ไม่ถึงขนาดซื้อขายเท่าทุกวันนี้

ไหลก หมายถึง ตลิ่ง (**ตลิ่งธรรมชาติ หรือตลิ่งสูง**) เมื่อก่อนมีมาก แต่ก่อนน่าจะเกิน ๔๐๐ เมตร แต่ตอนนี้สามช่วงตัวก็พัน

ปลาแม่น้ำตรังในตำบลควนเมา ส่วนใหญ่ ได้แก่ ปลาหางเข้ มีหนากอยู่ข้างหน้า ปลาแก้มขี้ เป็นปลาเกล็ด ปลาสิ้น ๆ ก็เช่นปลาตูลูนา ปลาดุก ปลากดขมัน มีสีเหลือง จะขึ้นมาตามน้ำ แต่ถ้าเป็นปลากดดำ เป็นของที่ชะรอด ในแม่น้ำเชียรใหญ่

แต่ก่อนการขุดเปิดหาปลา จะต้องดูน้ำ น้ำจะเริ่มขึ้นและเริ่มหากันได้ถ้าพระพุทธรูปก่อน ถัดมาเป็นหนองบัว คลองปาง เมื่อน้ำถึงคลองปางแล้วคนควนเมาต้องเตรียมตัวว่าจะมีน้ำขึ้นที่ควนเมาแล้ว โดยช่วงที่น้ำมากมี เขียดโหม ร้องเต็มไปหมด ช่วงนี้ชาวบ้านจะเริ่มเก็บน้ำไว้กินเผื่อหน้าแล้งได้ดีที่สุด

หว่ามอยู่สองชนิด หว่าบกินได้ หว่าน้ำใช้เป็นยาได้ เวลาออกลูกจะมีใบสามแฉก มีลูกอยู่ตรงกลาง

นายพรหมพูดถึงเรื่อง คนทำงานหนัก เหงื่อออกมาก ก็ต้องมีวิธีการเก็บน้ำไว้ใช้ เรียกกันว่า **ทาจะห้อย** แบบเดียวกับการตัดไม้แบบโบราณ เช่น ตัดต้นชะเมาโดยก็ให้น้ำในทา (**หาคำอธิบายเพิ่มเติม**) อย่างบนถนนข้างสหกรณ์ก็มีต้นชะเมาเต็มสันควนไปหมด คงจะใช้วิธีนี้

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๔ **น้ำท่วม**มาก ถือเป็นน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่สุด คนที่ขึ้นต้นฤดูกาลจะดูไม้ไผ่ ถ้าออกหน่อสั้นกว่ากอเดิม น้ำจะน้อย แต่ถ้าริมคลองเห็นหอยโข่งไข่งสูง หรือปูปล้องทองอยู่ในที่สูง แสดงว่าปีนั้นน้ำจะมาก ต้องระวัง

วัดควนเมาสร้างมาได้ประมาณ ๘๐ กว่าปี

วัดเขาพระสร้างเกิน ๑๐๐ ปี อยู่บนที่สูง มีสมบัติอยู่ในวัดไม่มาก ท่านภิญโญ สาคร เป็นคน
ศรัทธากามานุภวณะ (ศึกษาเพิ่มเติม)

เรื่องเล่าสมัยท่านภิญโญ ซึ่งเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญคาถาอาคม มีอยู่ว่า ท่านมีลูกศิษย์อยู่หลายคน แต่ครั้งหนึ่งพ่อท่านผึ่ง เป็นสมภารคนแรกของวังหิน และพ่อท่านอินทร์ วัดย่านซื่อ ทั้งสองเรียนวิชาดีดตะปูกจากท่านภิญโญ พ่อท่านอินทร์ดีดตะปูก ๔ นิ้วจมพื้น ส่วนพ่อท่านผึ่งก็ดีดตะปูกกลับขึ้นมา

วัดเตาโกงได้สร้างเกิน ๑๐๐ ปี

วัดย่านทอนมีอายุน่าจะเกิน ๒๐๐ ปีแล้ว เคยมีร่องรอยอยู่ ก่อสร้างโดยใช้ไม้ ครั้งสุดท้ายมีคนเห็นเป็นเสาอยู่ นายพรหมบอกว่าอยู่มา ๖๗ ปีนี้ยังไม่เคยเห็น

นายพรหมเล่าเหตุผลของการที่เล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ลูกฟังว่า “ลูกต้องรู้เรื่องบรรพบุรุษ ของเรา ไม่ใช่ข้างจึงผิดกับเมืองเพชร เราเป็นประมงขนาดเล็ก มียอ ไม้ฟากปิดล้อมปลา เครื่องมือใส่ปลา”

ตระกูลของนายพรหมยังสืบทอดเรื่องหมอสมนไพรกันมา คนเป็นหมอถ้าไม่รู้จักต้นไม้ชนิดใด ก็จะเก็บไปสำรวจ รุนปู่เคยให้ไว้กับพ่อของวัชรินทร์ และลูกอีกคนหนึ่ง แต่ตอนนี้ห่อผ้าสีหุ ไปถวาย พิพิธภัณฑที่พระธาตุเมืองนครแล้ว เป็นตำรายา ปัจจุบันไม่ทราบหายไปที่ไหนแล้ว

ที่บ้านยังมีหนังสือเสียงทายโชคชะตา เรียกว่า ศาสตรา เป็นสมุดที่อธิษฐานแล้วเสียงทาย ดูได้หลายอย่าง ตัวสอดใส่เขาควายขาว ทำเป็นปลายหอก ดูว่ายุคไหนให้ดูที่ภาษาและตัวเสียง

ทวดทองและทวดเสม เป็นสายหนึ่ง ทวดทิดหอม เป็นอีกสายหนึ่ง เป็นต้นตระกูลในฝ่ายบุ้น มี ๒ คณะช่วยกันดูฤกษ์ ดูยาม ดูทิศทาง

บรรพบุรุษของนายพรหมยังสอนให้ลูกหลานเรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนา “มีปัญญาเหมือน พระมโหสถ ให้ถืออดเหมือนเตมีย์ ให้มีเหมือนศรีสฤษดิ์ ให้ใจใหญ่....”

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายพิศิษฐ์ ทองอ่อน

โดย กุลยา ศรีภักดี อุษามาศ เฉลิมวรรณ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

ตำบลควนเมาไม้ชะเมาเป็นไม้ยืนต้นอยู่บนควนเต็มไปหมด เป็นไม้เนื้อไม้แข็งและไม่อ่อนมาก ใช้สร้างบ้านได้ ปัจจุบันมีต้นที่ใหญ่มากต้นหนึ่งอยู่หลังโรงเรียนบ้านโพธิ์น้อยติดเขตตำบลคลองปาง

คำว่า ควนเมา น่าจะมาจากการที่สมัยก่อนคนพูดกันว่า “ไปพบกันบนควนต้นเมา” หมายถึง บริเวณที่ใกล้ ๆ กับที่ตั้งของ อบต.ควนเมาในปัจจุบัน ซึ่งมีต้นชะเมาอยู่เต็มควน เรียกกันไปเรียกกันมา เหลือคำสั้น ๆ ว่า ควนเมา บางท้องถิ่นเรียกว่า ต้นหว่าโถ

นายพิศิษฐ์ เล่าว่า “ปู่ของผมชื่อ พันรื่น ทองอ่อน เป็นกำนันคนแรกของตำบลควนเมา รัชกาลที่ ๕ ให้ตำแหน่งนี้ พันรื่นมาอยู่ที่ควนเมาเมื่อไหร่จำปี พ.ศ.ไม่ได้ จนกระทั่งปี ๒๔๖๐ เริ่มบุกเบิกตำบลควนเมา สร้างวัด สร้างโรงเรียน”

พันรื่น ดั้งเดิมเป็นคนพัทลุง เสียชีวิตขณะที่อายุ ๙๗ ปี สมัยก่อนเป็นคนเกเร หนีมาอยู่ที่ควนเมาเลี้ยงช้าง ส่วนย่าเป็นคนดั้งเดิมอยู่ที่ตำบลควนเมา

พันรื่นเป็นคนบุกเบิกทาง แต่ก่อนมีช้างและเสืออยู่มาก เคยสร้างคอกช้าง มีช้างประมาณ ๔-๕ เชือก ล่ามช้างไว้กับต้นมะ ที่เลี้ยงช้างเพราะต้องการเอาช้างไปช่วยโค่นไม้ส่งโรงเลื่อยที่ทำโค นาวง ก่อนถึงวัดหนูแกง ตอนนั้นที่คลองปางก็มีโรงเลื่อยอยู่อีกโรงหนึ่ง

สมัยนั้นการทำธุรกิจไม่มีกันหลายตำบล ได้แก่ตำบลควนเมา หนองบัว บ้านล่องน้ำ อ่าวตง ไม้ บ้องทุกรถไฟ แล้วใช้ช้างชักลากขึ้นรถต่อ

กลุ่มตระกูลดั้งเดิมที่มีอยู่มาก ๓ ตระกูล คือ **วีระสุข ทองอ่อน จันทรมาศ** ส่วนที่รองลงมาคือ **แก้วรักษ์ และ ธรรมกิจ** คนที่ตำบลควนเมาเป็นผู้หญิงมาก ผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นเขยเข้ามา

ในตระกูลของนายพิศิษฐ์ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายการเป็นผู้นำหลายคน อาเป็นผู้ใหญ่บ้าน ลูกของอาอีกคนเป็นกำนัน กำนันคนปัจจุบันชื่อ วันชัย คงรอด อายุ ๓๐ กว่า ๆ เป็นลูกของพี่สาว ส่วนพี่ถัดจากนายพิศิษฐ์ก็เป็นผู้ใหญ่บ้านรักษาความสงบหรือ ผรส.”

อาเขยเป็นเจ้าของวัดควนเมา อาผู้หญิงเป็นลูกคนเล็กได้บ้านเก่าที่ย่าเคยอยู่ ปัจจุบันบ้านหลังนั้นยังคงสภาพเดิมคือสร้างด้วยไม้ทั้งต้น แต่เส้นทางที่จะเข้าไปที่บ้านค่อนข้างลำบาก

สุดท้ายนายภฯ เล่าเกร็ดเล็ก ๆ เกี่ยวกับความเป็นผู้นำให้ฟังว่า

“คนเป็นกำนันจะต้องมีคุณสมบัติ ๓ อย่างคือ ๑.ต้องมีอิทธิพล ๒.มีพรรคพวกมาก ๓.ตรงไปตรงมา หมายถึง มีคุณธรรม ถ้ามีเรื่องราวเกิดขึ้นในบ้านในชุมชนก็ต้องยอมรับการตัดสินใจของกำนัน

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.ควนเมา)

ตำบลควนเมา ตั้งอยู่ทางทิศใต้และทิศตะวันตกของอำเภอธวัชบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอธวัชบุรี ประมาณ ๓ กิโลเมตร มีหมู่บ้านจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคลองปาง อำเภอธวัชบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองช้างแล่น และตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหนองปรือ และตำบลคลองปาง อำเภอธวัชบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับแม่น้ำตรัง ฝั่งตรงกันข้ามเป็นตำบลวังหิน อำเภอบางขัน และตำบลเขาไร่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศ ทางทิศตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ลาดต่ำ ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีลักษณะเป็นลูกคลื่นและเป็นเนิน พื้นที่ติดแม่น้ำตรัง ได้แก่บ้านต้นพิกุล หมู่ที่ ๖ บ้านอ้ายเต็ง หมู่ที่ ๘ บ้านหน้าวัดควนเมา หมู่ที่ ๑๒ บ้านนาขาม และบางส่วนของบ้านควนเมา หมู่ที่ ๑ กับบ้านกลาง หมู่ที่ ๓

แหล่งน้ำของตำบลนอกจากแม่น้ำตรังแล้ว ยังมี ลำคลอง ๓ สาย ลำห้วย ๕ สาย และหนอง บึง อีก ๔ แห่ง

ประชากรรวมทั้งสิ้น ๖,๕๔๑ คน ๒,๒๔๔ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ นอกจากนี้ประชากรบางส่วนประกอบอาชีพมากกว่า ๑ ควบคู่กัน คือ รับจ้าง และค้าขาย

เส้นทางคมนาคม มีทางหลวงแผ่นดิน สาย ๔๐๓ ตัดผ่านจากทุ่งสงถึงห้วยยอด ทางหลวงชนบท อีก ๓ สาย ได้แก่ ถนนเทศบาลธวัชบุรี ถนนสายบ้านกลางนา และถนนสายหน้าวัดควนเมา-บ้านทอนเหรียญ และยังมีถนนระหว่างหมู่บ้านอีกหลายสาย

ศาสนสถาน ได้แก่ วัดควนเมา วัดเขาพระ ส่วนวัดย่านท่อนเป็นวัดร้าง

เอกสาร ๒ (วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๘๙-๙๐)

ตำบลควนเมา บนควนมีต้นเมาะอยู่

หมู่ที่ ๑ บ้านควนเมา ที่มาของชื่อเหมือนชื่อตำบล

หมู่ที่ ๒ บ้านกลาง หมู่บ้านตั้งอยู่ตรงกลาง ระหว่างบ้านกลางเหนือและบ้านกลางใต้

หมู่ที่ ๓ บ้านไร่ใหญ่ มีการทำไร่ขนาดใหญ่

- หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งสมอ มีต้นสมอขึ้นอยู่มาก (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นสมอ)
- หมู่ที่ ๕ บ้านไสแด เป็นป่าไส มีต้นไสขึ้นอยู่มาก (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นไส)
- หมู่ที่ ๖ บ้านตันกุน มีต้นพิกุลใหญ่ขึ้นอยู่ในบริเวณนั้น (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นพิกุล)
- หมู่ที่ ๖ บ้านปากปาง บริเวณที่คลองปางไหลลงแม่น้ำตรัง
- หมู่ที่ ๗ บ้านกลางเหนือ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของบ้านกลาง
- หมู่ที่ ๘ บ้านอ้ายเต็ง มีคนชื่ออ้ายเต็งอาศัยอยู่ริมห้วย
- หมู่ที่ ๙ บ้านควนลั่น บนเนินสูงไม่มีต้นไม้
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านไสหรก ในป่ามีต้นหรกขึ้นอยู่มาก (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นหรก)
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านควนเทียม บนควนมีต้นทั้งใหญ่ขึ้นอยู่ (ต้นทั้งเกี่ยวข้องกับอย่างไร)
- หมู่ที่ ๑๒ บ้านหน้าวัดควนเมา ตั้งอยู่หน้าวัด
- หมู่ที่ ๑๓ บ้านควนจำปา มีต้นจำปาใหญ่อยู่บนเนินสูง (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นจำปา)
- หมู่ที่ ๑๔ บ้านนาขาม ในนามีต้นมะขามขึ้นอยู่ (ตรวจสอบสถานที่ ที่มีต้นมะขาม)
- หมู่ที่ ๑๕ บ้านคลองขามเหนือ มีคลองอยู่ทางทิศเหนือของบ้านนาขาม

เอกสาร ๓ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๕๙, ๑๒๗)

ชื่อของตำบลนี้ได้มาจากชื่อเขาลูกหนึ่ง อนึ่งตำบลนี้เคยยุบขึ้นกับตำบลคลองปางมาครั้งหนึ่ง ภายหลังก็ได้แยกออกมาดังเดิม

เขตปกครองของตำบลควนเมา มี ๕ หมู่บ้าน ประชากร ๒,๑๑๗ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านควนเมา บ้านปากปาง บ้านไสม่วง บ้านน้ำหัก บ้านกลาง บ้านคลองไฟ บ้านย่านท่อน บ้านหนองม่วง บ้านเขาปลายวาด บ้านเขาอ้ายเต็ง บ้านไร่ใหญ่ บ้านควนจำปา บ้านไสแด บ้านหนองคล้า บ้านควนนลาย บ้านไสหรก

เอกสาร ๔ (สนิท พลดเดช, ๒๕๓๖ : ๑๖๗)

พ.ศ.๒๕๓๖ ตำบลควนเามี ๑๔ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๔๐,๖๘๘ ไร่ มีหมู่บ้านเดิมตามที่ ม.ล.อัมพร รวบรวมไว้ และมีหมู่บ้านอื่นๆ ได้แก่ บ้านทุ่งหมอ บ้านตันกุน บ้านควนลั่น บ้านพุกซึกรา บ้านซางสูง บ้านต้นเลียบ และก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ บ้านย่านท่อนเคยเป็นท่าเรือที่ขนถ่ายสินแร่ ที่ทำในบริเวณบ้านเขาสูงและอื่นๆ นำมาลงเรือลำเลียงไปส่งที่ท่าเรือกันตัง

เอกสาร ๔ (ส่วนหนึ่งของ แผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลคลองปาง

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

นายจรัส วีระสุข

๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา อำเภอรักขะ
อายุ ๖๕ ปี อดีตผู้ใหญ่บ้าน
(ดู ▶ สำรวจ ๔)

๒

นายชม ทองด้วง

๗๐ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลควนเมา อำเภอรักขะ
เกิด พ.ศ. ๒๕๔๒
(ดู ▶ สำรวจ ๘)

๓

นายเพ็ม นมจันทร์

๖๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองปาง อำเภอรักขะ
เกิด พ.ศ.....
(ดู ▶ สำรวจ ๙)

๔

นายสมชาย จิตเพชร

หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองปาง อำเภอรักขะ
นายก อบต.คลองปาง เกิด พ.ศ. ๒๕๐๕
(ดู ▶ สำรวจ ๗)

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล คลองปาง	๑๓๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองปาง อำเภอร้งษา จังหวัดตรัง โทรศัพท์
----------------------------------	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

- หมู่ที่ ๑ บ้านคลองโกง (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๒ บ้านคลองปาง (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๓ บ้านโพธิ์น้อย (ดู> เอกสาร ๔ สํารวจ ๙.๒)
หมู่ที่ ๔ บ้านหนองหัด (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๕ บ้านหนองยนต์ (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๖ บ้านหนองกก (ดู> เอกสาร ๔ สํารวจ ๙)
หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยเนียง (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๘ บ้านต้นปราง (ดู> เอกสาร ๔)
หมู่ที่ ๙ บ้านด่านสาย (ดู> เอกสาร ๔)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

- เขานายนวล เขารามภูร้นายก (ดู> สํารวจ ๘.๑)
เขาพระ (ดู> สํารวจ ๖) (ดู> สํารวจ ๙)
คลองปาง คลองไฟ คลองโกง คลองเตียว (ดู> สํารวจ ๗)
ตลาดกะปาง สะพานดาน (ดู> สํารวจ ๗, ๘.๑)
เตาโกง เต่าโกง (ดู> สํารวจ ๒, ๙)
ถนนเทศบาล บ่อลำเพ็ง บ้านเหนือ (ดู> สํารวจ ๘.๑)
บ้านลุ่ม (ดู> สํารวจ ๙)

ปากปาง หูหนาน (ดู ▶ สำรวจ ๓, ๔, ๘.๑, ๙)

มอthon วังรำน้า (ดู ▶ สำรวจ ๙)

ลำคักดีสิทธิ (ดู ▶ สำรวจ ๘.๑)

วัดถ้ำพระ ถ้ำพระพุทธร (ดู ▶ สำรวจ ๘, ๘.๑, ๙)

บ้านไสม่วง ควนเจ้าเส้ง หนองกก (ดู ▶ สำรวจ ๙)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

ขุนเกียน ขุนปทุม (ดู ▶ สำรวจ ๘.๑)

คนจีน (ดู ▶ สำรวจ ๙)

วีระสุข (ดู ▶ สำรวจ ๙)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ชีค่างคาว (ดู ▶ สำรวจ ๙.๑)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู ▶ สำรวจ ๙)

สงครามญี่ปุ่น (ดู ▶ สำรวจ ๙)

ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ชักพระดอน (ดู ▶ สำรวจ ๘.๒)

บวชนาค (ดู ▶ สำรวจ ๙)

๕.๓ ภูมิปัญญา

เรือแข่ง (ดู ▶ สำรวจ ๙)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล ธิติรัตน์ ธนนันท์ อูษามาศ เฉลิมวรรณ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๐

สำรวจ ๑

จากความพยายามของทีมวิจัยในการติดต่อประสานงานกับ อบต.คลองปางอยู่หลายครั้ง เพื่อลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ ในที่สุดความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จก็อยู่ที่นั่น ทีมวิจัยสามารถนัดเวลากับนายสมชาย จิตเพชร นายกฯ คลองปางได้ในวันที่ ๑๒ ธันวาคม เวลา ๑๐.๐๐ น. โดยทีมวิจัยทั้งสองคนวางแผนว่าจะร่วมเดินทางไปด้วยกัน แต่เนื่องจากนักวิจัยคนหนึ่งติดภารกิจส่วนตัวบางประการ และอาจจะไม่เหมาะหากจะต้องโทรไปเลื่อนเวลานัด อย่างน้อย ๆ ก็ส่งคนใดคนหนึ่งไปปรับหน้าไว้ก่อนจะดีกว่า ดังนั้นนักวิจัยทั้งสองจึงต้องแยกกันเดินทางเพื่อไปพบกันที่ อบต. คลองปาง เมื่อไปถึงก่อนเวลานัดเล็กน้อย นายกฯ กำลังประชุมกับทีมงานของ อบต. จึงเชิญนักวิจัยให้ดื่มกาแฟไปพลาง ๆ ก่อน เมื่อนายกฯ เสร็จจากภารกิจก็เชิญนักวิจัย เข้าไปพูดคุยกันในห้อง โดยขอทบทวนความเข้าใจกับนักวิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลเพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ตรงจุด

จากการพูดคุยทางโทรศัพท์ในตอนต้น นายกฯ ได้บอกไว้ว่าจะให้ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นผู้นำนักวิจัยลงในพื้นที่ คือผู้ใหญ่วิโรจน์ วีระสุข ซึ่งมารอพร้อมอยู่แล้ว ในระหว่างที่รอนักวิจัยอีกคนมาสมทบ นายกฯ ได้เล่าสภาพภูมิศาสตร์การเมืองการปกครอง เส้นทางทเลของแม่น้ำ และลำคลองสายต่าง ๆ ที่ไหลผ่านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ในระหว่างที่กำลังพูดคุยกันอยู่นายอำเภอ รัชฎาก็แวะมาเยี่ยม อบต. เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ อบต. เชิญชาวบ้านไปเข้าร่วมฟังการเปิดเวทีปราศรัยของผู้สมัคร สส. ที่เวทีหน้าอำเภอด้วย เมื่อทีมวิจัยพร้อมที่จะลงพื้นที่ที่นายกฯ ก็สร้างความแปลกใจให้ทีมวิจัยโดยร่วมลงพื้นที่ไปช่วยนักวิจัยด้วยตัวเอง จุดหมายแรกก็คือบ้านนายชม ทองด้วง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจาก อบต.เท่าไรนัก นอกจากนี้ในระหว่างที่ทีมวิจัยสัมภาษณ์แหล่งข้อมูล นายกฯ ยังให้ความสนใจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็น และช่วยทีมวิจัยในการตั้งคำถามอีกด้วย

หลังจากการสัมภาษณ์นายชม ทองด้วงไปกว่าหนึ่งชั่วโมง นายกฯ ก็เสนอความเห็นว่าจะรับประทานอาหารกลางวันกันก่อน ระหว่างที่รับประทานอาหารนั้นก็คุยกัน เห็นได้ว่า นายกฯ นอกจาก

จะสนใจสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นนักพัฒนาที่สนใจเรื่องของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย จากคำบอกเล่าว่ามีโครงการจัดการเรื่องการเผาขยะของแต่ละครอบครัว โดยเปลี่ยนมาวางถังขยะหน้าบ้าน ให้ อบต.เป็นผู้รับผิดชอบนำไปกำจัด แล้วเก็บค่าบริการจากประชาชน เมื่อถามถึงเรื่องของการให้ความร่วมมือ นายกฯ ก็บอกว่าส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือดี แต่หากครอบครัวใดไม่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการก็ไม่ใช่ไรไม่มีการบังคับฝืนใจกัน

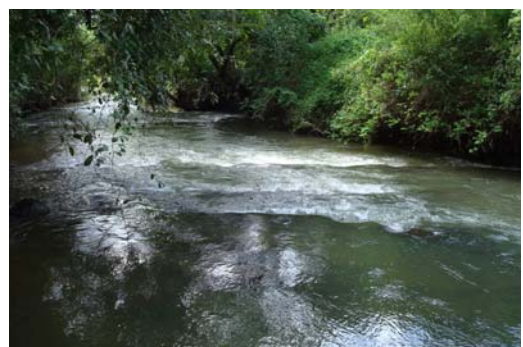
สำรวจ ๒

ช่วงบ่ายที่มิววิจัยพร้อมกับนายกฯ ได้เดินทางมาที่บ้านของผู้ใหญ่วิโรจน์ วีระสุข พุดคุยกันในเรื่องราวของการเมืองท้องถิ่นกันพอสมควร ในประเด็นของการคัดสรรผู้ยากไร้ที่สมควรจะได้รับความช่วยเหลือ ก่อนที่จะเข้าสู่การพุดคุยเรื่อง **หุหนาน** ที่มิววิจัยมีความสนใจจะไปสืบค้นเรื่องราวที่มาของชื่อดังกล่าว ซึ่งทางผู้ใหญ่ก็ให้ความร่วมมือในการไปถ่ายเอกสารประวัติโรงเรียนบ้านโพธิ์น้อยมาให้หนึ่งชุด ในเอกสารนี้เขียนชื่อวัด เป็น **เต่าโก่ง** รายละเอียดดังกล่าวคือ

“เมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๓ มีวัดและโรงเรียนตั้งอยู่ที่บ้านคลองเตยวนี่ ชื่อวัดเต่าโก่งและโรงเรียนวัดเต่าโก่ง ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๐ ทั้งวัดและโรงเรียนได้ย้ายไปอยู่ที่วัดคลองปางและโรงเรียนวัดโคกเลียบในปัจจุบัน หลังจากพื้นที่รกร้างว่างเปล่ามาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี พระเวช เบละโล ได้บูรณะวัดเต่าโก่งขึ้นมาใหม่ในปี พ.ศ.๒๕๐๑ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็นวัดโพธิ์น้อย เพราะมีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่หน้าวัดต้นหนึ่ง ดังนั้นหมู่บ้านในละแวกนี้ก็ได้เปลี่ยนเป็นชื่อบ้านโพธิ์น้อยตามไปด้วย”

สำรวจ ๓

จากความอนุเคราะห์รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของ อบต. พร้อมด้วยนายช่างโยธา ทั้งหมดก็ออกเดินทางไปยังเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้คือ จุดแรกที่สะพานคลองปาง ซึ่งเป็นจุดที่คลองปางกับคลองโก่งไหลมาบรรจบกัน ลักษณะของลำคลองสองสายที่ไหลมารวมกันเป็น **ปากปาง** ตามชื่อเรียกอย่างชัดเจน จุดที่สองที่เราเข้าไปดู คือ **หุหนาน** ทางเดินลงค่อนข้างชัน

เป็นลักษณะของแผ่นหินเป็นชั้น ๆ ไหลระดับกันลงไปใต้มัน้ำ ทำให้ดูคล้ายกับน้ำตก แต่ความแตกต่างของแต่ละชั้นไม่มากนักเพียงแค่ ๑๐-๑๕ เซนติเมตร เมื่อลงไปสำรวจก็พบสะเก็ดของตะกุนวีระสุขที่อาศัยอยู่ในบ้านติตริมหุหนานกำลังอาบน้ำอยู่ พร้อมกับนำผ้ามาซักด้วย นักวิจัยเลยสอบถามว่าน้ำมีกลิ่นสาบหรือมีสีผิดปกติบ้างหรือไม่ ก็ได้รับคำตอบว่าไม่เคยมี

บ้านเลขที่ ๔๑/๑ หมู่ที่ ๓ คือบ้านที่อยู่ติดกับหุหนานมากที่สุดที่ทางทีมวิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับนางพุ่ม วีระสุข อายุ ๗๗ ปี โดยพยายามสืบค้นถึงที่มาของชื่อหุหนาน นางพุ่ม ก็อธิบายว่าสมัยก่อนน้ำในแม่น้ำลึกกว่านี้ทำให้เกิดเสียงดังซ่า ๆ ดังไปไกล เมื่อพูดคุยกันสักพักก็ได้คำตอบของชื่อคนและสถานที่จากนางพุ่มมาหนึ่งบท คือ “**หมู่บ้านลุ่ม (น้ำนองสุดท้อง) พุ่มหุหนาน คานท้ายทอน**” นางพุ่มเองเป็นลูกสะใภ้ของนายพุ่มหุหนาน พี่คนโต

สำรวจ ๔

จุดสุดท้ายที่ นายกฯ นำไปคือ ไปทางหมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา ถึงบริเวณที่คลองปางไหลมาลงแม่น้ำตรัง เรียกว่า**ปากปาง** ฝั่งตรงข้ามคลองปางเป็นหมู่ที่ ๓ ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง ส่วนที่ตรงข้ามกับแม่น้ำตรังเป็นหมู่ที่ ๖ ตำบลเขาโร อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีฯ ผู้บอกข้อมูลคือนายจรัส วีระสุข อายุ ๖๕ ปี เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ อยู่บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา อำเภอระฆา

ออกจากบ้านนายจรัส วีระสุข ประมาณบ่ายสองโมงกว่า ๆ นายกฯ และทีมงาน ขอตัวไปปฏิบัติภารกิจของทาง อบต. โดยแวะส่งทีมวิจัยที่บ้านผู้ใหญ่วิโรจน์ หลังจากกล่าวขอบคุณท่านนายกฯ แล้ว ทีมวิจัยก็ปรึกษากันว่าอยากจะแวะไปดูวัดโพธิ์น้อยที่อยู่ปากทางเข้าบ้านผู้ใหญ่ และอยากจะไปพูดคุยกับนายเพ็ญ นมจันทร์ ด้วย จากการสังเกตจะเห็นว่าผู้ใหญ่วิโรจน์ค่อนข้างสนใจกับการเก็บข้อมูลในลักษณะนี้ ทีมวิจัยจึงขอให้ผู้ใหญ่บ้านกับปลัด อบต.คลองปาง พุดคุยธุระก่อนสักพักหนึ่ง ทีมวิจัยตกลงกันว่าถึงแม้ผู้ใหญ่บ้านจะไม่ว่างหรือไม่สะดวกจะร่วมเดินทางไปด้วย ทีมวิจัยก็จะพยายามไปพบนายเพ็ญให้จงได้ และเป็นอย่าง que ทีมวิจัยประเมิน ผู้ใหญ่ยินดีที่จะไปกับทีมวิจัยด้วย

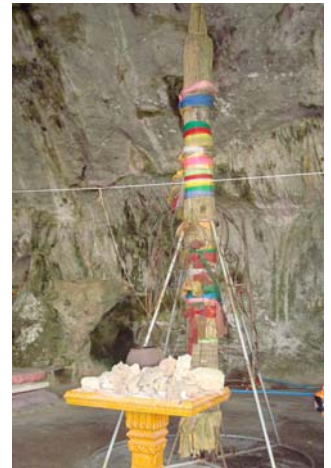
สำรวจ ๕

บ้านเลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลควนเมา เป็นบ้านไม้สองชั้นยกพื้นสูง บริเวณบ้านกว้างขวาง สะอาดสะอาด เมื่อถึงชานเรือนบ้านก็ได้รับการเชื้อเชิญจากเจ้าของบ้านให้ขึ้นไปบนบ้าน บริเวณที่รับแขกเป็นเก้าอี้ไม้ ส่วนที่ใกล้ ๆ กันเป็นโต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูป หนังสือ ตำราทางโหราศาสตร์ และเครื่องรางของขลังอยู่บนชั้น ผู้ใหญ่บ้านได้เกริ่นแนะนำทีมวิจัยและจุดมุ่งหมายให้นายเพ็ญทราบ ก่อนจะนำไปสู่การเล่าเรื่องราวในอดีตที่ยังคงอยู่ในความทรงจำอันแม่นยำของนายเพ็ญ ในช่วงท้ายของการสัมภาษณ์นายเพ็ญได้นำกริช พรำไธ และดาบที่แขวนอยู่ข้างฝามาให้ดู พร้อมกับดูดวงให้ทีมวิจัยสาวทั้งสองด้วย

สำรวจ ๖

หลังจากแวะส่งผู้ใหญ่น้ำบ้านเรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยก็ได้แวะไปเก็บภาพของวัดโพธิ์น้อย ต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ที่ยืนเด่นเป็นสง่าอยู่บริเวณลานวัดคือสิ่งที่อธิบายที่มาของชื่อวัดได้อย่างชัดเจน

นั้นทีมวิจัยได้เคลื่อนขบวนไปยังวัดเขาพระ ซึ่งอยู่ในเขตตำบลควนเมา ในเวลาบ่ายคล้อยแล้ว ได้สัมผัสบรรยากาศอันเงียบสงบภายในบริเวณวัด ตรงด้านข้างบันไดทางเดินขึ้นเขามีศาลพระภูมิอยู่ ขนาดความสูงประมาณเมตรครึ่ง สร้างด้วยปูน เมื่อขึ้นไปด้านบนพบพระพุทธรูปขนาดสูงประมาณ ๓ เมตร จำนวน ๗ องค์ และได้พบกับพระประจำบ ปญญาวโร ซึ่งท่านได้ชี้ให้ดูไม้แกนกลางของพระพุทธรูปที่ถูกทำลายเพื่อหาสมบัติภายในพระพุทธรูป ส่วนอีกองค์หนึ่งเหลือแต่พระพักตร์ให้เห็นซึ่งงดงามมาก เมื่อถามถึงสิ่งที่พบภายในพระพุทธรูปดังกล่าว ก็มีเศษอิฐ ปูน ของเศียรพระ เศษดินที่เข้าใจว่าเป็นเศษของพระพิมพ์ดินดิบ เป็นต้น

ทีมวิจัยกลับมาที่จุดนัดหมายแรกอีกครั้งในเวลาเกือบหกโมงเย็น แล้วก็พบกับข้อความของนายกฯ ติดอยู่นั้รว่าเมื่อมาถึงแล้วให้โทรศัพท์ตามเบอร์ที่ให้ไว้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก นายกฯ เป็นห่วงสวัสดิภาพของทีมวิจัย ว่าเย็นค่ำแล้วยังไม่กลับ

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์ นายสมชาย จิตเพชร

โดย ธีรรัตน์ ธนันทน์ อุษามาศ เฉลิมวรรณ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๐

ลำคลองในเขตพื้นที่ตำบลคลองปางมีจำนวน ๔ สายหลัก คือ

๑. **คลองปาง** ไหลลงแม่น้ำตรังที่หมู่ ๖ ตำบลควนเมา เรียกตรงนั้นว่าบ้านปากปาง

๒. **คลองไฟ** ต้นน้ำมาจากตำบลเขาไพร เทือกเขาบรรทัด ไหลผ่านหนองปรือ คลองปาง ไปลงที่หมู่ ๑๒ ตำบลควนเมา

๓. **คลองโกง**

๔. **คลองเตียว** เป็นคลองสายสั้น ๆ ไหลผ่านหมู่ที่ ๖ ต้นน้ำมาจากทุ่งน้ำผุด ตำบลควนเมา

ชุมชนดั้งเดิมที่น่าจะลงสำรวจในพื้นที่วันนี้ ประกอบด้วย ชุมชนบ้านปากปาง ตลาดคลองปาง ซึ่งชาวบ้านเรียกตลาดกะปาง และบ้านกลาง ซึ่งมีนายเฟื่อง นมจันทร์ เป็นผู้สูงอายุและมีความรู้ อยู่ในหมู่ที่ ๖ และยังมีนายชม ทองด้วง ปราชญ์หมู่บ้านเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่น่าจะให้อธิบายได้อย่างแม่นยำพอสมควร ตลาดปัจจุบันแต่ก่อนเรียกกันว่าตลาดกะปาง เป็นตลาดที่คนนำสินค้าจำพวก กุ้ง กะปิ มาแลกข้าวสาร เรียกชื่อตามชื่อตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ห่างกันเพียงคนละฟากคลอง ส่วนการปกครอง เมื่อก่อนพื้นที่อำเภอวิภาเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอห้วยยอด

สำรวจ ๘ สัมภาษณ์ นายชม ทองด้วง

โดย ธีรรัตน์ ธนนันท์ อุษามาศ เฉลิมวรรณ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๐

นายชมเกิดที่ควนเมา เติบโตในคลองปาง เรียนที่โรงเรียนคลองปาง พ่อเป็นคนควนเมาส่วนแม่เกิดที่คลองปาง เท่าที่จำความได้ปัจจุบันเป็นรุ่นที่ ๔ แล้ว ที่เล่ากันมากเป็นรุ่นของพระยารัษฎาฯ ที่มีการปลูกยางพาราตลอดริมถนนสายในหรือถนนเทศบาลฯ คนไทยที่เข้ามาตั้งรกรากที่นี่ ส่วนใหญ่หนีคดีอาญาจากพัทลุง สภาพพื้นที่เดิมเป็นป่ากร้างเป็นป่าลึกเหมือนกับในเตา ตลาดกะปางเกิดจากคนจีนที่เป็นพ่อค้าล่องเรือขึ้นมาจากกันตังแล้วเห็นว่าพื้นที่ตรงควนเมา ห้วยเนียง วังหิน ตลาดกะปางมีความเหมาะสม หลักฐานที่สามารถสังเกตได้คือมีต้นมะพร้าวอยู่ข้างคลอง

สกุลที่มาอยู่แรก ๆ คือ สกุล**ทองด้วง** มาจากควนขนุน **วีระสุข** เป็นสกุลดั้งเดิม **จันทร์มาศ** แล้วก็**จิตเพชร** เป็นคนจากพัทลุง

คนแถวนี้เพิ่งอพยพมาอยู่ใหม่ แต่ที่ตำบลน้ำตก **ถ้าพระพุทธ** อยู่มาก่อนนานแล้ว ลงมาตามสายแม่น้ำตลอดไปออกกันตัง ชุมชนที่อยู่บนควน (**ควนอะไร**) มาอยู่ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ช่วงปลายสงครามนี้จำได้แล้ว สงครามจบ ๘๘ เห็นรถญี่ปุ่นวิ่งถนนสายรัชฎา กว้างไม่เกิน ๕ เมตร รถวิ่งทางเดียว

คนจีนที่เข้ามาในยุคแรกมี จิกสามอย่าง จิกเจ (จิก มาจากคำว่าเจ็ก) เชื้อสายของจิกสามอย่างปัจจุบันถึงรุ่นเหลนแล้ว ตอนแรกเขา เคย เกลือ มาขาย ขากลับเอาหวายทำเป็นมัด ๆ และกล้วยแก่ จิกสามอย่างเปลี่ยนนามสกุลเป็นเจียวก๊ก (**สืบความเพิ่มเติมเกี่ยวกับบุคคลที่อ้าง**)

เมื่อก่อนคนทำไร่มากกว่าทำนา ปัจจุบันไม่มีการทำนาเลย หมดไปประมาณไม่เกิน ๒๐ ปี เนื่องจากความเจริญเข้ามาถึง คนที่ทำนาก็เลยขายที่หรือเปลี่ยนเป็นยางพารา เพราะมีราคาดีกว่า

สำรวจ ๘.๑ สัมภาษณ์ นายชม ทองด้วง

ควนเมาเป็นตำบลที่แยกมาจากคลองปางตั้งแต่สมัย**ขุนเกียน** ที่หนองบัวเป็น**ขุนปทุม** ที่เรียกว่าควนเมาเนื่องจากมีต้นชะเมาต้นใหญ่ อยู่บนควน มีการตั้งบ้านเรือนบนควน เรียกควนเจ้าเส้ง มาจากชื่อของคนที่ย้ายไปอยู่บนควนเป็นคนแรก ประกอบอาชีพปลูกมะพร้าว ปลูกหมาก หลายปีหลังจากนั้นจึงปลูกยาง ขนหมาก มะพร้าวลงเรือไปเกาะหมากหรือปีนัง (**สืบความเพิ่มเติมเรื่องขุนเกียน ขุนปทุม เจ้าเส้ง**)

สมัยขุนเกียนเดินไปประชุมที่ห้วยยอด เมื่อก่อนยังเรียกอำเภอเขาขาวอยู่ พักกินข้าวห่อที่**ลำคักดีสิทธิ์** ห้วยยอดเพิ่งแยกออกจากตำบลเขาขาวเมื่อไม่นานนี้เอง

ความเป็นมาของตลาดคลองปาง เนื่องจากเมื่อมีรถไฟที่ตำบลกะปาง จังหวัดนครฯ แต่สถานีรถไฟตั้งในเขตคลองปาง จังหวัดตรัง คนส่วนมากจะเรียกกะปาง แล้วคนที่ให้ข้อมูลความจริงต้องบอกว่าถ้าอยู่ในอำเภอรัฐาต้องบอกว่าเป็นคลองปาง ส่วนตลาดนี้เมื่อก่อนเรียก**พานดาน** เพราะมีสะพานอยู่ พ่อท่านคล้ายทอดสะพานไม้แก่นข้ามคลองปางระหว่างตรังกับนครฯ ปัจจุบันยังมีไม้แก่นสร้างเป็นศาลไว้ คนพูดจะบอกว่าไปตลาดพานดานกัน พอมีรถไฟก็เปลี่ยนเป็นเรียกตลาดกะปาง

สินค้ามีหมาก มะพร้าวแห้ง หวายทำเป็นมัด มัดละ ๑๐๐ ราคาไม่กี่สตางค์ หมากแห้งยังทำขายอยู่บ้างแต่ไม่มาก พลุแต่ก่อนจะมาจาก**บ้านเหนือ**ติดตำบลน้ำตก มีที่เดียวไม่มีบ้านอื่น สินค้าเหล่านี้ยังมีอยู่แต่มีไม่มากเหมือนเมื่อก่อน การเดินเรือเป็นช่วงปี ๒๔๕๐-๒๔๖๐ แล้วหยุดลงเรือหลังจากมีรถไฟ

ตลาดกะปางเมื่อก่อนเป็นชุมชนใหญ่ ถ้าจะซื้อ เกลือ เคย ต้องไปที่นี้ ที่อื่นไม่มี นัด ๒ วันครั้งแรกเริ่มมีไม้เกิน ๑๐ หลังคาเรือน สินค้ามาจากกันตังก็มาขึ้นตรงนี้ เกลือ เคย ปลาเค็ม เป็นของคนจีนทั้งหมด คนไทยไม่มี ที่เป็นไทยทุกวันนี้เป็นลูกหลานจีนทั้งนั้น คนอยู่ถ้าพระ ไก่ขันต้องมาแล้ว เขาสร้างขนำมุงจาก ทำแบบง่าย ๆ

หุนหาน อยู่ที่บ้านลุ่ม หมู่ ๓ ให้ผู้ใหญ่โจนเป็นคนเล่าให้ฟัง มีหนานหินในคลองปาง หินผุดขึ้นมาอยู่ขวางคลอง

บ่อลำเพ็ง อยู่บริเวณโรงเรียนควนเมา ที่เรียกควนเมาเพราะมีต้นเมาะอยู่ต้นหนึ่ง บ่อลำเพ็งเป็นบ่อน้ำลึกไม่ถึง ๒ เมตร แต่น้ำไม่แห้ง คลองปางเป็นคลองคนละฝั่งกับแม่น้ำเป็นปาง ลำคลอง ๒ สายไหลจากทางเหนือมารวมกันที่ถ้ำพิชัยสงคราม สายหนึ่งไหลมาจากถ้ำพระพุทธ อีกสายมาจากบ้านน้ำตก มารวมกันเป็นคลองปาง

เขานายนวลกับเขาราชภรรยา มาจากเรื่องเล่าว่านายนวลอยู่ฝั่งคลองปาง ส่วนราชภรรยานายก เป็นโจรอยู่ฝั่งติดควนเมา นายนวลอยู่บนโคกบนเขาเรียกเขานายนวล ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำซับที่เป็นต้นกำเนิดคลองเดียว ราชภรรยานายกปัจจุบันก็ยังเรียกเหมือนเดิม

ถนนเทศารัษฎา พระยารัษฎา เป็นคนตัดแล้วเอายางพารามาปลูกตลอด เขาเล่าว่าแกะไปหาอินโดนีเซีย ได้แล้วเอามาปลูกตามเขตทำถนน

วัดถ้ำพระเป็นวัดแรกของอำเภอรัฐา อยู่ที่ตำบลหนองบัว ตอนนี้อยู่ที่**วัดถ้ำพระพุทธ** มีพระพุทธรูปไสยาสน์ เขาเล่าว่าเจ้าเมืองไปหล่อพระธาตุ พอมาถึงตรงนั้นเขาทำเสร็จแล้ว แล้วเจ้าเมืองตายที่นั่น คนแต่แรกเดินตาม**ช่องเขาขาด (อยู่ตรงไหน)** เขาเล่าว่าพระนางมาสร้างไว้

ที่ควนเามีวัดเขาพระ ส่วน**วัดเตาโกง** เรียกอีกชื่อว่าวัดโพธิ์น้อย วัดและโรงเรียนชื่อเดียวกันเป็นวัดโบราณ เมื่อก่อนถ้าไม่ใช่ถ้ำพระพุทธรูปก็ต้องเป็นเตาโกง ตอนหลังก้านคล้ายย้ายโรงเรียนไปอยู่วัดโคกเลียบ แล้วสร้างอาคารขึ้นมาหลังหนึ่งเรียกชื่อโรงเรียนคลองปาง ตอนนี้อยู่กลับมาเรียกเป็นโรงเรียนโคกเลียบ มีแค่ ป.สี่ นักเรียนส่วนมากเป็นผู้ชาย ผู้หญิงน้อยมาก ๑๐๐ คน ได้เรียนสัก ๑๐ คน

สำรวจ ๘.๒ สัมภาษณ์ นายชม ทองด้วง

หนังสือ อยู่หมู่ ๔ คลองปาง มาจากอำเภอธนบุรี ตำบลสามตำบล (ชื่อตำบล) หนังสือ ลูกหลานไม่หัด โนราแดง เป็นคนบ้านเหนือ อยู่หมู่ ๙ คลองปาง เป็นคนเดิมมาจากถ้ำพระพุทธ (สืบเพิ่มเติมเรื่องโนราแดง)

ประเพณีความเชื่อมีการถือผี ไหว้ปลวก พิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไหว้ลุ่มน้ำ บวงสรวงพระอิศวร ยังเชื่อว่าสิ่งที่ไม่เห็นก็มีความเชื่ออยู่ ชาวบ้านทำเองเป็นกลุ่มเล็ก ๆ วัฒนธรรมอื่น ๆ ก็ทำเหมือนกับที่อื่น เมื่อก่อนมีการ**ชักพระดอน** เป็นเรือใช้เชือกหวาย ลากไปวัดเตาโกง พานदानเป็นที่ชุมนุม ไม่มีเรื่องเล่าหรือบทกลอน คนที่สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กได้มีอยู่ ๒ คน คือ นางสุภา วงศ์ทอง อายุไม่เกิน ๖๕ ปีกับ นางอำพัน ชูบุญศรี อายุประมาณ ๖๐ ปี ลูกโนราแดง คนเก่าคนแก่เหลือน้อยแล้ว

การเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำลำคลอง มีความตื่นขึ้น ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ลงมาจากตลาด คลองปางแล้วไม่เหมือนเมื่อก่อนที่สะอาดใส ใช้อาบ กิน เมื่อก่อนจะไปอาบน้ำที่หัวพานदान ปัจจุบันเป็นมลภาวะ การใช้น้ำในลำคลองปัจจุบันนำมาใช้น้ำประปาของเทศบาลคลองปาง มีการทำเขื่อนในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค คนส่วนใหญ่เลิกอาบน้ำในคลองเมื่อมีระบบประปาเข้ามาเมื่อประมาณ ๓๐ ปีที่แล้ว

สำรวจ ๙ สัมภาษณ์ นายเฟื่อง นมจันทร์

โดย ธิติรัตน์ ธนันทน์ อุษามาศ เฉลิวรรณ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๐

ตำบลคลองปางมีพื้นที่ติดแม่น้ำตรังเพียงเล็กน้อย ฝั่งตรงข้ามมีตำบลกะปาง ตำบลเขาโร เขตอำเภอทุ่งสง คลองใหญ่เป็นคำเรียกแม่น้ำ มีสาขาคลองปาง คลองเดียว ตามประวัติที่คนแก่เล่ามา แต่เดิมมีคนอยู่ที่บ้านปากคลองเดียว แล้วก็บ้านปากปาง ๓-๔ เรือน บ้านไผ่ม่วงมีอยู่ ๒-๓ เรือน ตั้งแต่สมัยที่ยังไม่มีนามสกุล นับไปได้ประมาณ ๑๕๐-๑๖๐ ปี

ต้นตระกูล**วีระสุข**ที่มาอยู่เป็นรุ่นทวด หนีภัยมาจากควนขนุน คนที่มาสร้างบ้านอยู่ที่**วัดโพธิ์น้อย** คนน้องมาสร้างที่**บ้านลุ่ม** มีลูกซึ่งเป็นพ่อเฒ่าหรือตาของนายเฟื่อง พ่อเฒ่ามีลูก ๖-๗ คน คนโตชื่อแดงเป็นเศรษฐีที่นา คนน้องสุดท้องเป็นแม่นายเฟื่อง ลุงแดงมีที่นากว่า ๗๐๐ ไร่ มากกว่าใครในจังหวัดตรังก็ว่าได้ ที่ดินมีตั้งแต่หลังโรงพยาบาลรักษามาถึงบนควน ลุงแดงเบิกมาด้วยตนเอง เหยียบนากับควาย ไถนากับวัวควาย ต่อเมื่อลุงแดงแบ่งที่ดินให้ลูก ๆ จะตัดแบ่งที่ดินเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ามาตามแนวคลอง ระหว่างเขตแดนเป็นทางพลีไม่ต้องกลัวเรื่องทางเดิน ลุงแดงตายเมื่ออายุ ๑๐๒ ปี (เกิดประมาณ พ.ศ.๒๔๒๐-) พร้อมกับได้หลานเวลาเดียวกันเลย ตอนนั้นหลานอายุประมาณ ๓๐ กว่าปี

คนที่มาตั้งบ้านเรือนแถวนี้ (หมู่ที่ ๖) มีอีกกลุ่ม ทวดสุขเป็นต้นตระกูล มีเมียชื่อทวดหนัก ตอนนั้นยังไม่มีนามสกุล มีลูกชื่อ นุ่น ฝ่าย แก้ว หนูหรือไข่มุ และฉิมน้องสุดท้อง ไข่มุมีลูกหลานเป็นพวกยายช้อย อีกพวกหนึ่งคือสาวไฉ่ สาวเขียวอยู่โคกยางเป็นลูกหลานทวดนุ่น ส่วนทวดแก้วได้กับจิกเป็นพ่อเฒ่าของคนชื่อนาน มีลูกหลานใช้นามสกุลต่างด้าวต้องเสียค่าต่างด้าว จึงใช้นามสกุลวีระสุขของทวดแก้วผู้เป็นย่า ฝ่ายทวดฉิมน้องเพื่อน(คนสุดท้อง) มีลูกชื่อตาไข่มุอยู่บางดี

เมื่อมีการตั้งนามสกุลในราวปี ๒๔๕๘ หลวงแดงเล่าให้ฟังว่าในการขอนามสกุล มีกำหนดมาประชุมพวกอำเภอมาตั้งให้ ฝ่ายของทวดสุขชนหลวงแดงตั้งนามสกุลเดียวกันเพราะเป็นญาติพี่น้องกัน ตั้งว่า

วีระสุข ตอนหลังเขียนเขียนเป็น**วีระสุข**

คนจีนที่มาอยู่คนแรกที่ตลาดกะปาง คือจิกสามยางเป็นพ่อโกกิม แล้วก็จิกเขียว โกเล้าอึ้ง พ่อปู่โกเก๊า ราว ๗ คู่ สามีภรรยาเป็นชาวจีนทั้งคู่ มาทำงานสี ยกไม้เท่า ๆ ขา มุงจาก ตีไม้ไผ่ ทำเหมือนคอกไก่ นายเพื่องเกิดทันเห็นจีนห้าเสน ซึ่งมาขอแม่ไปทำลูกบุญธรรม

พวกจีนที่มาอยู่แถวที่ปลูกมันเทศ ถางออกไปเรื่อย ๆ ปลูกได้มากแล้วขาย จิกสามยางต้มหัวมันกินจนตาย รวยแล้วยังต้มเปียกใส่หัวมัน (ข้าวต้ม) ตอนหลังพวกจีนปลูกร้านปูไม้ไผ่ขายสินค้าอื่น ๆ ด้วย ขายเคย เกลือ ปลาเค็ม ซึ่งเป็นช่วงที่มีรถไฟแล้ว ไปซื้อของมาจากกันตัง พอมาถึงสถานีรถไฟ ตามู่ บ่าวเลื้อนซึ่งมีล้อหรือเกวียนเทียมวัวกับบรรทุกของมาเก็บไว้ก่อน พอถึงวันนัดก็เดินทางไปทั่วสารทิศ ตั้งแต่ถ้าพระพุทธ ล่องน้ำ มีโกไปขาย เคียวมันพร้าวไปขาย

คนไทยเอาไปขายคนจีน ของที่ขายได้แก่น้ำมันยาง บรรจุในกระบอกไม้ไผ่ยาวประมาณหนึ่งศอก แต่คนจีนทำเป็น ๒ ขา น้ำมันยางได้มาจากป่าแถววังหิน เพราะมีป่าไม้ยางมาก ขายแล้วคนไทยซื้อของกลับมาเป็นพวกปลาเค็ม ของแห้ง

การค้าขายทางเรือ มีเรือจอดตรงวังที่เรียกว่า**วังรำน้า** เป็นวังกว้างน้ำลึก มีตอไม้ใหญ่ใช้ลำนเรือได้ **วังรำน้าอยู่ที่ถ้ำแพ (ตรงไหน ในแม่น้ำตรัง หรือในคลองอะไร)**

ซื้อคางคกไปเอาที่**ราษฎร์นายก** เอามาจุ่มต้นกล้าทำปุ๋ย พอที่ราษฎร์นายกหมด ก็ไปเอามาจากถ้ำใหญ่ที่ทุ่งสงด้วย ที่ตำบลน้ำตกก็มี

พูดถึงเรือแซง คำว่าแซง คือกระแซง ใช้ใบเตยเย็บเป็นผืนคลุมเป็นหลังคาเรือ กินนอนอยู่ในนั้นได้ ปากเรือประมาณ ๒ เมตร นั่งได้ประมาณ ๑๐ คน แกว่งถ่อบ้าง ไม้ถ่อทำจากไม้ไผ่ น้ำมากแกว่ง น้ำตื้นถ่อ คำไหนนอนนั้น ขายไปเรื่อย ขายหมดกลับไปกันตัง ซื้อของกลับไปด้วย เป็นกล้วย มะพร้าว ไปขายที่กันตัง ใช้เวลาครึ่งเดือนหรืออาจจะมากกว่า

สมัยที่พระยารัษฎาฯ มาปลูกมะพร้าวทุกบ้าน ได้ตั้งที่**บ้านมอthon** ทัพมุงจาก มานั่งพักที่นั่นเพียงชั่วครู่ (**มอthon อยู่ที่ไหน**)

เตาโกงเหนือเรียก**บ้านหนองกก** หมู่ ๖ ตำบลคลองปาง เตาโกงใต้ปัจจุบันคือโพธิ์น้อย

วัดแรกของคลองปางคือ**วัดเตาโกง** (โพธิ์น้อย) พ่อท่านชาวมุสลิมสร้าง ส่วนเตาโกงเหนือพ่อท่าน ภิญญู สาคร มาสร้าง สร้างแล้วไปหาพระ พ่อท่านชาว เป็นชาวบ้านจากนครศรีฯ ปัจจุบันเป็นตำบล จุฬาภรณ์ มาบวชที่วัดเตาโกงเดิม ตอนนั้นเป็นป่าดงพงไพรมี ช้าง เสือ หมี เลี้ยยาลงมาที่เตาโกงได้ ใช้ชื่อวัดเตาโกงเหมือนเดิม ชื่อนี้มาจากการที่ต้นไม้โตโกงไปหาคลอง พอติดกับตรงนั้นมีต้นโพอยู่ต้นหนึ่ง เมื่อมีการตั้งชื่อเป็นทางการจึงใช้ชื่อใหม่ว่า**วัดโพธิ์น้อย** เอกสารของโรงเรียนที่เรียกชื่อว่า **เตาโกง** เป็น คนรุ่นหลังที่มาทำจึงแตกต่างกัน

ลำดับของวัด เตาโกง เขาพระ ควนเมาหรือย่านทอน

วัดเขาพระ สมภารเพ็งสร้าง มาทำเสาประตูวัด ทำเสาธงหงส์ก่อน แล้วร้างไป เนื่องจากป่วย ตอนหลังพ่อท่านเบรียวจากวัดควนเฒามาส่งเสริมขึ้น เป็นป่าดงพงไพร ห่างจากบ้านคนประมาณครึ่ง กิโลเมตร หลังจากนั้นพ่อท่านเอียดองค์ที่หนึ่งอยู่ในโลง ไม่น้อยกว่า ๖๐ ปีแล้ว

ประวัติ**ถ้ำพระ** หรือถ้ำพระพุทธรูป ตามที่เล่ากันมา นางเลือดขาวมาจากฝรั่ง จะมาทำพระธาตุที่ นคร พอรู่ว่าทำวโกษาปานทำเสร็จแล้ว ก็จอดเรือไปทำพระบรมมหารั้วที่ถ้ำพระ มาเรือกำปั่น ของสำคัญ ใส่ไว้ในพระ แล้วนางกลับเมืองไป

การบวชนาคแต่ก่อนทำพิธีที่ศาลากลางน้ำ ทำศาลาโดยเอาเสา ๙ เสา เรียง ๓ แถวปักลงในน้ำ ปลูกไม้กระดาน และทอดสะพานให้พระอุปัชฌาย์ พระคู่สวด เจ้านาคเดินไป เมื่อถึงศาลาก็เอาสะพาน ออก ไม่ให้ใครเข้าออกในพิธีกรรมของสงฆ์ ตอนนั้นวัดยังไม่มีโบสถ์ หลังคามุงจากฝาไม้หนามากฝาไม้ไผ่ เมื่อมีโบสถ์ก็หยุดพิธีบวชที่ศาลากลางน้ำไปประมาณปี ๒๕๐๔ (**ศึกษาเรื่องการบวชกลางน้ำ**)

การตั้งชื่อบ้านส่วนมากตั้งตามสิ่งแวดล้อม เช่น **บ้านไผ่ม่วง** มีม่วงใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง **บ้านต้นกุน** มีต้นพิบูลย์อยู่บนปลวก **ปากปาง**คือปากคลองปาง บนควนมีไม้เฒ่าต้นใหญ่อยู่เรียก**ควนเมา** ที่เป็นชื่อ คนมี**ควนเจ้าแสง** เป็นพ่อค้าแต่แรก

โรงเรียนแรกอยู่ที่วัดโพธิ์น้อย คนแต่ก่อนไปเรียนที่โรงเรียนวัดโพธิ์น้อยทั้งนั้น มีครู ชื่อครูคล้าย ครูทอง ตอนหลังมีครูจำ ครูคลึงก็เรียนที่วัดโพธิ์น้อยมาก่อนแล้วได้เป็นครู การแต่งกายไม่บังคับ จะนุ่งผ้า ซุบ ผ่าถุง ก็ไปเรียนได้ เขียนด้วยดินสอหิน บนกระดานหินใส่กรอบไม้ ลบกับไม้เอียงเป็นน้ำลบได้

โรงเรียนควนเมาเปิด พ.ศ.๒๔๘๐ อาคารสร้างเป็นเรือนไม้มุงกระเบื้องก่อนโรงเรียนอื่น ๆ นาย เพ็ญเรียนที่นี่ โรงเรียนที่สร้างต่อมาเป็นโคกเลียบ หนองบัว เขาพระ

พ.ศ.๒๕๑๘ **น้ำท่วมหนัก** จนหัวเรือเข้าทางหน้าต่างบ้านชั้นสองได้

พ.ศ.๒๕๔๔ **สงครามญี่ปุ่น** เขาสั่งให้ทำหลุมหลบภัยทุกบ้าน ช้างบ้าน หรือใต้ถุน ซุดเป็นตัวที่ แบบคดก็มี ลึกแค่ลงไปนั่งยองแล้วแคหัว ประมาณ ๖๐ เซนติเมตร

ตลาดคลองปาง เพิ่งใหญ่โตขึ้นเมื่อประมาณ ๕๐ กว่าปี ตอนนั้นมีโรงเลื่อย คนส่วนใหญ่จึงสร้าง บ้านไม้ ชั้นเดียวก็มี สองชั้นก็มี พอถนนสี่เลนมาได้เงินเวนคืน บ้านไม้สลายไป

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.คลองปาง)

ตำบลคลองปาง มี ๙ หมู่บ้าน เป็นเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลคลองปางรวมกัน ในเขตเทศบาลเป็นพื้นที่ หมู่ที่ ๑ บ้านคลองโก้งเพียงบางส่วน และหมู่ที่ ๒ บ้านคลองปาง มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเขตเทศบาลตำบลคลองปาง อำเภอวังวิภา จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองปรือ และ ตำบลควนเมา อำเภอวังวิภา จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาไพร อำเภอวังวิภา จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลควนเมา อำเภอวังวิภา จังหวัดตรัง และตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มผสมกับที่ดอน มีทุ่งนา สวนยางพาราและสวนผลไม้ พื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ส่วนมากมีน้ำท่วมถึงเกือบทุกปีในฤดูน้ำหลาก

หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำตรังได้แก่ บ้านโพธิ์น้อย หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยเนียง หมู่ที่ ๗ ส่วนบ้านคลองโก้ง หมู่ที่ ๑ อยู่ติดคลองโก้ง บ้านคลองปาง หมู่ที่ ๒ อยู่ติดคลองปาง

ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๔๑ คน จำนวนครัวเรือน ๙๙๖ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙) ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณสองข้างทางถนนสายหลัก โดยเฉพาะบริเวณสี่แยกบ้านต้นปรางข้างอำเภอวังวิภา และกระจายบางเบาในพื้นที่ทำการเกษตรและสองข้างถนนในพื้นที่

อาชีพหลักของคนในตำบล คือ ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ประชากรบางส่วนประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพคู่กัน คือ การเลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และค้าขาย

เส้นทางคมนาคม มีทางหลวงแผ่นดิน สาย ๔๐๓ (ตอนทุ่งสง-ห้วยยอด) ตรัง-ทุ่งสง และสาย ๙๒๖๙ (เทศาภิบาล) ผ่านหน้าที่ว่าการอำเภอวังวิภา และยังมีทางหลวงชนบท สายสี่แยกควนเมา-บ้านทอนเหรียญ และถนนภายในตำบลอีกหลายสาย

ศาสนสถาน มี ๒ วัด ได้แก่ วัดโพธิ์น้อย และวัดโคกเลียบ

เอกสาร ๒ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๕๙-๖๑. ๑๒๗)

ครั้งอดีต มีผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่เฉพาะที่บ้านห้วยเนียง บ้านวังประดู่ บ้านนา บ้านหลา และบ้านหนองหาดเท่านั้น และแต่ก่อนมีแขวงตั้งอยู่ เรียกว่าแขวงบ้านนา นายแขวงชื่อหมื่นศักดิ์สิทธิ์ เมื่อมีถนนจากห้วยยอดไปทุ่งสงทำให้ท้องที่นี้เจริญขึ้น ทั้งมีชาวจีนมาตั้งร้านค้าที่ริมเขตเมืองตรังกับนครศรีฯ

ภายหลังกำหนดได้ตั้งเป็นตลาดนัดขึ้น ซึ่งเวลานี้กลายเป็นตลาดคลองปาง ตลาดนัดที่ตั้งครั้งนั้นชาวบ้านเรียกว่าตลาดสะพานดาน

เขตปกครองตำบลคลองปาง มี ๔ หมู่บ้าน ประชากร ๑,๙๓๑ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านคลองต่อโกง บ้านห้วยเนียง บ้านควนพะยอม บ้านวังประคู้ บ้านลุ่มริมคลองปาง บ้านริมวัดโพธิ์น้อย บ้านนา บ้านหลา บ้านควนปริง บ้านหนองปัญญา บ้านหนองหัด บ้านดานสาย

เอกสาร ๓ (สนธิ พงเดช, ๒๕๓๖ : ๑๘๒)

ชื่อคลองกะปาง เนื่องจากมีพื้นดินสูงอยู่แห่งหนึ่ง มีลักษณะคล้ายกับปางไม้ เมื่อเกิดน้ำท่วมจะท่วมไม่ถึง เหลือที่เป็นเหมือนเกาะกลางน้ำ ชาวบ้านเรียกเกาะปาง ต่อมาเพี้ยนเป็นกะปาง

เอกสาร ๔ (วรรณ นาวิมูล, ๒๕๔๗ : ๘๙)

ตำบลคลองปาง ริมคลองมีต้นกะปางขึ้นอยู่ (ตรวจสอบต้นกะปางลักษณะเป็นอย่างไร)

หมู่ที่ ๑ บ้านคลองโกง เดิมมีต้นไม้ใหญ่ซึ่งลำต้นโค้งลงมาหาคลอง

หมู่ที่ ๒ บ้านคลองปาง ที่มาของชื่อเหมือนกับชื่อตำบล

หมู่ที่ ๓ บ้านโพธิ์น้อย มีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่ เดิมเรียกบ้านควนกอ (ต้นโพธิ์อยู่บริเวณไหน ควนกออยู่ตรงไหน เคยเรียกบ้านริมวัดโพธิ์น้อยหรือไม่)

หมู่ที่ ๔ บ้านหนองหัด ชาวบ้านที่อยู่ริมหนองน้ำเคยมีอาชีพคั้นน้ำอ้อย หัด เป็นชื่อเรียกเครื่องมือหีบน้ำอ้อย (ในข้อมูล อบต.เรียกบ้านเขาพระ)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองยนต์ ริมหนองน้ำมีดินและหญ้าที่บดถมอยู่ ยน แปลว่า ดินและหญ้าที่ล่อยที่บดถมเหนือก้อนตม (ควรเขียน หนองย่น) (ในข้อมูลตำบลเรียก บ้านหนองหัด)

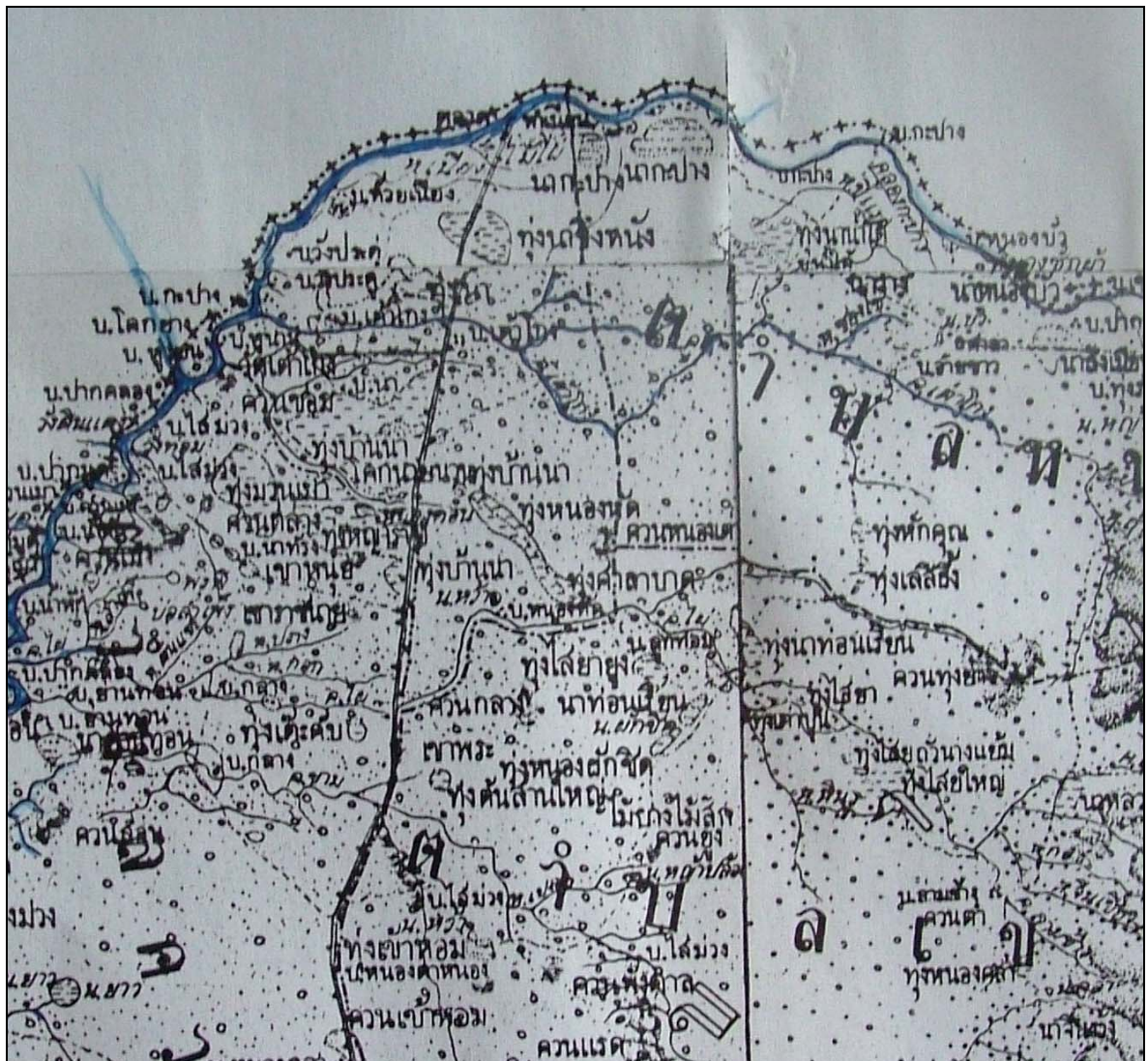
หมู่ที่ ๖ บ้านหนองกก ริมหนองน้ำมีต้นกกขึ้นอยู่ (ริมหนองหรือในหนอง)

หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยเนียง เคยมีชาวบ้านพบเนียงซึ่งเป็นภาชนะใส่ข้าว อยู่ในห้วย

หมู่ที่ ๘ บ้านต้นปราง มีต้นมะปรางที่สีแยก

หมู่ที่ ๙ บ้านด่านสาย เดิมเคยเป็นด่านช้าง และช้าง ๆ ด่านมีต้นสายขึ้นอยู่

เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖, ๑๗, ๒๔, ๒๕)

หมายเหตุ เดิมตำบลคลองปางเป็นส่วนหนึ่งของตำบลหนองบัว

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลหนองบัว

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

 นางปลิว รอดวงศ์	๒๒ หมู่ที่ ๖ บ้านน้ำตก ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุ ๖๔ ปี (ดู ▶ <u>สำรวจ ๖</u>)
--	---

๒

 นางมาลัย คงเพ็ง	หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำวังพระยาพิชัย ตำบลหนองบัว อำเภอรัชฎา อายุ ๖๖ ปี (ดู ▶ <u>สำรวจ ๙</u>)
--	---

๓

 นางแยม แดงงาม	๓ หมู่ที่ ๕ บ้านทุ่งตำเสา ตำบลหนองบัว อำเภอรัชฎา อายุ ๗๖ ปี นามสกุลเดิม สามพรหม (ดู ▶ <u>สำรวจ ๑๐</u>)
--	---

๔

 นางระเปียบ แสงสุวรรณ	๓๗ หมู่ที่ ๖ บ้านเหนือ ตำบลหนองบัว อำเภอรัชฎา อายุ ๕๖ ปี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ นามสกุลเดิม ทองอรุณ (ดู ▶ <u>สำรวจ ๘</u>)
---	---

๕

 นายสนธิ รอดวงศ์	๒๒ หมู่ที่ ๖ บ้านน้ำตก ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีฯ อายุ ๔๙ ปี (ดู > สำรวจ ๖)
--	---

๖

 นายสวัสดิ์ แสงสุวรรณ	๓๗ หมู่ที่ ๖ บ้านเหนือ ตำบลหนองบัว อำเภอธวัชบุรี อายุ ๖๐ ปี (ดู > สำรวจ ๘)
---	--

๗

 นางอ่อน รอดวงศ์	๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีฯ เกิดปีเถาะ อายุ ๙๗ ปี นามสกุลเดิม น้ำแก้ว (ดู > สำรวจ ๗)
--	---

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล หนองบัว	๑๐๐ หมู่ที่ ๘ ถนนบ่อล้อ-ลำทับ ตำบลหนองบัว อำเภอธวัชบุรี โทรศัพท์
--	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิงดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

หนองบัว (ดู> เอกสาร ๒, ๓, ๔)

หมู่ที่ ๑ บ้านศาลาหนองบัว (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๒ บ้านต้นไทร (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๓ บ้านล่องน้ำ (ดู> เอกสาร ๒, ๓, ๔ สำนวน ๖, ๘)

หมู่ที่ ๔ บ้านหน้าเขา (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองศรีจันทร์ (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๖ บ้านถ้ำพระพุทธ (ดู> เอกสาร ๔ สำนวน ๔, ๖, ๘)

หมู่ที่ ๗ บ้านคลองโก่งใต้ (ดู> เอกสาร ๔)

หมู่ที่ ๘ บ้านควนช้าง (ดู> เอกสาร ๔)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

ตลาดพานดาน ตลาดโคกแดรก (ดู> สำนวน ๘)

ถ้ำวังพระยาพิชัยสงคราม (ดู> สำนวน ๕)

บ้านนาเหนือ บ้านหัวหิน บ้านน้ำกลาง บ้านดานเดือย (ดู> สำนวน ๘)

ฐานข้อมูลตำบลหนองบัว ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

รอดวงศ์ แสงสุวรรณ ชูบุญศรี พรหมแก้ว พันธุ์สนิท (ดู> สำนวน ๖)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

ข้าวไร่ (ดู> [สำรวจ ๒, ๘](#))

คลอง (ดู> [สำรวจ ๘](#))

จันทาลพ (ดู> [สำรวจ ๘](#))

ปลา (ดู> [สำรวจ ๙](#))

ปลาตุนา (ดู> [สำรวจ ๒](#))

ยางพาราทึบ (ดู> [สำรวจ ๖](#))

สวนทุเรียน สวนพล (ดู> [สำรวจ ๖, ๗, ๘](#))

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

ยังไม่มีข้อมูล

ฐานข้อมูลตำบลหนองบัว ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๒ การละเล่น

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๓ ภูมิปัญญา

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๔ ความเชื่อ

ขวานฟ้า (ดู> [สำรวจ ๓](#))

เจ้าที่ ตาหวด (ดู> [สำรวจ ๙](#))

ห้วยเปลว (ดู> [สำรวจ ๒, ๗, ๙](#))

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทิน สีสุข ธีธาร์ตน์ ธนารักษ์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

ตำบลหนองบัวเป็นพื้นที่ที่ไม่มีตัวแทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงโครงการที่หอจดหมายเหตุฯ จึงตั้งใจว่าเก็บไว้เป็นพื้นที่ลำดับท้าย ๆ แต่แล้วก็โชคดีเพราะในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ทีมวิจัยได้ไปร่วมงานเปิดอนุสาวรีย์มโนห์ราเดิมที่อำเภอวังวิเศษ พร้อมกับทีมหอจดหมายเหตุฯ ขากลับเรานั่งรถที่มีพี่อรุณ สิงห์โต นักวิชาการวัฒนธรรม ขอติดรถไปด้วย อาจารย์กุลยานั่งคุย ๆ ไปเริ่มคุ้นหน้า เลยทักว่าเป็นเจ้าหน้าที่พาลงพื้นที่หนองบัวเมื่อครั้งพานักเรียนไปทัศนศึกษาเมื่อนานมาแล้วใช่หรือไม่ พี่อรุณก็เริ่มจำได้ และช่วยหาผู้ประสานงานในพื้นที่หนองบัวให้ คือผู้ใหญ่นันท์ หนูจันทร์

ทีมวิจัยนัดกับผู้ใหญ่นันท์เวลา ๑๐.๐๐ น. ที่ อบต.หนองบัว เราไปถึงก่อนเวลา ปลัดปรีชา นรัชฎา เห็นเรา ๒ คนนั่งอยู่ จึงได้เข้ามาสอบถาม เมื่อบอกจุดประสงค์ให้ฟัง ปลัดจึงให้เอกสารประวัติสถานที่สำคัญมาชุดหนึ่ง พร้อมทั้งแนะนำว่าน่าจะลงพื้นที่บ้านน้ำตกและคุยกับผู้ใหญ่ระเบียบ

คุยกับปลัดแล้วออกมาพบกับผู้ใหญ่นันท์ หลังจากได้ทำความรู้จักกันแล้ว ก็เริ่มวางแผนการเดินทาง ผู้ใหญ่นันท์บอกว่าสามารถเอารถยนต์ไปได้ทุกพื้นที่ เริ่มแรกควรจะไปที่บ้านน้ำตก เมื่อขับรถเข้ามาในชุมชน สองข้างทางร่มรื่นด้วยสวนยาง สวนผลไม้ สวนหมาก และสวนพาลู มีเทือกเขาบรรทัดทอดเป็นแนวยาว ที่นี่เป็นต้นน้ำของคลองปาง เราแวะที่บ้านผู้ใหญ่วะเอียด แต่ผู้ใหญ่ฯ ไปธุระที่วัดถ้ำพระพุท ที่บ้านอยู่เพียงสามี่ เราจึงฝากบอกว่าจะเข้าไปบ้านน้ำตกที่อยู่ถัดเขาไปข้างในก่อนแล้วค่อยออกมาคุยกับผู้ใหญ่

พื้นที่ชุมชนบ้านน้ำตก เป็นเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีฯ เราได้พูดคุยกับลุงสนธิ รอดวงศ์ และยายอ่อน แม่ของลุงสนธิ ซึ่งหูตึงมาก ตอนสัมภาษณ์ผู้ช่วยนักวิจัยจึงต้องตะโกนถาม เราเดินลงไปดูคลองที่เป็นส่วนต้นของสายน้ำ ลักษณะเหมือนกับน้ำตกสายเล็ก ๆ มากกว่าจะเป็นคลอง น้ำใสแจ๋ว และที่ริมคลองก็เริ่มมีการทำสวนยางรุกเข้าไปเรื่อย ๆ ลุงสนธิ

บอกว่าอีกเพียง ๑.๕ กิโลเมตรก็ถึงต้นน้ำแล้ว แต่เราไม่สามารถไปดูได้เพราะกำลังก่อสร้างถนน

สำรวจ ๒

จากนั้นไปชุมชนที่เรียกกันว่า**ห้วยเปลาว** เพื่อหานางภา แต่บ้านปิดสนิท เราเลยออกมาบ้านผู้ใหญ่ระเบียบอีกครั้ง คราวนี้เราได้พบกับผู้ใหญ่ผู้ใจดีใจออกผืนเดียวเคียวมากปากแดงรออยู่

เราไปนั่งคุยกันหลังบ้านพร้อมกับสามผู้ใหญ่ หลังบ้านมีเตียงข้าววางกองเป็นชั้น ๆ สอบถามได้ความว่าผู้ใหญ่เป็นเพียงคนเดียวในละแวกนี้ที่ยังปลูกข้าวไร่อยู่ เมื่อหันไปมองที่ข้างบ้านระหว่างแนวต้นยางอายุประมาณสองปีมีข้าวที่สุกแล้วยังไม่ได้เก็บอยู่ ผู้ใหญ่บอกว่าปลูกไว้กินเอง หลังจากเก็บมาแล้วก็จะมานวดและจัดการเองทุกขั้นตอน จนได้เป็นข้าวซ้อมมือ

พูดคุยกับผู้ใหญ่สักพักหนึ่งก็ไปตามหาขวานฟ้าต่อบที่บ้านหลังแรกปรากฏว่าหาไม่พบ เจ้าของก็ไม่รู้ว่าใครเอาไปเมื่อไร แต่ก็มีโอกาสได้เห็นปลาตูหนาเป็นครั้งแรกซึ่งถูกขังอยู่ในอ่างหน้าบ้าน ๒ ตัว เจ้าของบ้านบอกว่าที่นี้ปลาตูหนายังพอหาได้ สองตัวนี้อามาเลี้ยงไว้เป็นปีแล้วให้กินเนื้อไก่ ตอนท้ายก็แนะนำให้เราไปดูขวานฟ้าหรือขวานหิน

สำรวจ ๓

เจ้าของขวานฟ้าชื่อ เือบ บุญเวศ อายุ ๕๓ ปี อยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลน้ำตก พาเราไปที่บ้านด้วยความเต็มใจเพื่อดูขวานฟ้า และกับบอกว่านี่ถ้าเป็นคนอื่นอาจจะไม่ให้ดูก็ได้ พี่เือบทดสอบให้ดูว่าขวานหินทำให้น้ำเย็นจริง โดยเอาแก้วใส่น้ำมาแช่ขวานหินและให้เราจุ่มมือวัดอุณหภูมิของน้ำเริ่มต้นก่อน หลังแช่ไว้สักพักผู้ใหญ่ค่อยทดสอบความเย็นของน้ำอีกครั้ง พี่เือบบอกว่าขวานหินอันนี้มี ๗ สี กลางคืนถ้าเอาขวานหินใส่ในแก้วมองดูจะเห็นเป็นสีรุ้ง อันนี้ได้มา ๙ ปีแล้ว อยู่ลึกกลงไปในดินประมาณ ๔ เมตร พี่เือบยังบอกว่าสามารถทดสอบได้ว่าขวานหินเป็นตัวผู้หรือตัวเมีย โดยการนำขวานหิน ๒ อันมาแช่น้ำในแก้วใบเดียวกัน ถ้าเป็นตัวผู้เหมือนกันมันจะขบกัน (ทำปฏิกิริยา) ทำให้น้ำร้อน ที่สู้ไม่ได้บางอันก็จะแตก แต่ถ้าเป็นตัวผู้กับตัวเมียน้ำจะเย็น ของพี่เือบทดสอบแล้วเป็นตัวผู้ ช่วงเช้าพรรษาบริเวณที่เป็นสวนด้ามจับจะมีลายกันหอยปรากฏขึ้น แต่ห้ามไปจับมิฉะนั้นลายจะหายไป สุดท้ายก็บอกว่าขวานหินนี้ทำให้ถูกหอยได้ด้วย

สำรวจ ๔

เมื่อเราได้ชมขวานหินเป็นขวัญตาและฟังเรื่องที่พี่เอิบเล่าจบ เวลาที่บ่ายแก่่มากแล้วด้วยความหิวเราจึงหาร้านข้าวกินกันก่อนเดินทางไปวัดถ้ำพระพุทธ เมื่อไปถึงเจ้าอาวาสไม่อยู่ชาวบ้านบอกว่ามีคนมานิมนต์ไปงานบุญที่บ้านตั้งแต่เช้ายังไม่กลับ เราจึงเดินดูกันเอง ที่ถ้ำมีพระนอนและพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หลายองค์ เสร็จแล้วเราก็มาดูของเก่าในพิพิธภัณฑ์ที่สร้างไว้ในวัด ผู้ใหญ่นันทและชาวบ้าน ๒ คนซึ่งอยู่ใกล้กับวัด

และเป็นผู้ถือกุญแจพิพิธภัณฑ์ เล่าว่าของแต่ละอย่างเป็นของเก่าที่พบในถ้ำ เมื่อเปิดประตูเข้าไปมีสิ่งต่าง ๆ มากมายวางกองอยู่เต็ม ของเก่า ๆ ที่เก็บใส่ตู้ยังได้มีสภาพสมบูรณ์เกือบ ๑๐๐% ทุกชิ้น และน่าจะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์บางอย่างในการนำมาเก็บไว้ในถ้ำที่นี่ ผู้ใหญ่และชาวบ้านบอกว่าไม่ค่อยมีคนแวะมาเยี่ยมชมที่นี่ เราจึงคิดว่าน่าเสียดายที่ของดี ๆ แบบนี้ไม่ได้รับความสนใจ

สำรวจ ๕

จากนั้นเราไปที่ถ้ำวังพระยาพิชัยสงคราม เพราะดูจากเอกสารที่เราได้จากปลัด เป็นที่ ๆ มีประวัติที่น่าสนใจ แต่ด้วยสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปมากและเริ่มรกร้างเพราะไม่มีคนดูแล จึงไม่ค่อยมีร่องรอยอะไรให้เห็น มีแต่เรื่องเล่าว่าเมื่อก่อนมีเสาธงที่สวนยางริมถนนปากทางเข้าถ้ำ แต่หลังทำสวนยางเสาก็ถูกรื้อทิ้งหายไปแล้ว เราจึงแวะคุยที่บ้านหลังหนึ่ง เจ้าของบ้านชื่อป้ามาลัย แต่จากการสอบถามก็ทราบว่าเพิ่งมีคนย้ายเข้ามาอยู่ในรุ่นนี้เอง เราจึงกลับออกมา

ไปที่บ้านผู้ใหญ่นันทเพื่อดูคลองและซากเรือ ปรากฏว่าเราได้เห็นแค่คลองแต่ซากเรือไม่มีแล้ว ผู้ใหญ่เล่าว่าซากเรือที่พบเป็นเรือขุดไม้ตะเคียน ความยาว ๗ เมตร ซากลับแฉะซึบยาหม้อที่ซึบยาหม้อริมถนน ซึ่งดื่มไว้ให้คนที่ผ่านไปมาในหมู่บ้านได้กินฟรี และคุยกับยายแยมซึ่งไม่ค่อยจะมีเสียงพูด รู้สึกสงสัยจึงไม่ได้สอบถามมากนัก เราขอบคุณผู้ใหญ่นันทแล้วแยกกันกลับบ้าน

สำราจ ๖ สัมภาษณ์นายสนธิ รอดวงศ์ และนางปลิว รอดวงศ์

โดย สุทิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนารักษ์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ลุงสนธิเล่าว่าเป็นคนที่นี่ ปู่เป็นคนจากนากะ ส่วนตาและยายเป็นคนดั้งเดิมที่นี่ แต่รุ่นทวดนั้นไม่ทราบว่ายู่ที่นี่หรือไม่ นามสกุลดั้งเดิมของคนรุ่นทวดที่นี่ คือ รอดวงศ์ แสงสุวรรณ และ ชูบุญศรี มีบ้านเรือนกัน ๓ ครัวเรือน ฝั่งตรงมีนามสกุล พรหมแก้ว พันธุ์สนธิ ส่วนป้าปลิวบอกว่าพ่อกับแม่เป็นคนบ้านล่องน้ำ เข้ามาทำสวนอยู่ที่นี่ประมาณ ๓๐ ปีแล้ว

เมื่อก่อนชาวบ้านทำสวนทุเรียนและทำสวนพลู โดยทุเรียนนั้นปลูกไว้กิน เพิ่งมีการนำส่วนที่เหลือจากกินมากวนแล้วนำไปขาย ประมาณ ๔๐ กว่าปีให้หลังมานี้ สวนพลูนั้นปลูกไว้ขาย โดยไปขายที่ตลาดกะปางและตลาดวังหรือตันแะ (ตลาดวังอยู่ที่ไหน) หรืออาจจะมีคนจีนที่อยู่ตลาดกะปางเดินมารับซื้อพลูที่นี่ ระยะทางที่ต้องเดินประมาณ ๓๐ กิโลเมตร คนจีนที่มาซื้อพลูมีอายุรุ่นเดียวกับพ่อโกแก้ว พ่อครูสิงห์ (สืบความต่อจาก โกแก้ว ครูสิงห์ หรือลูกหลาน)

เมื่อก่อนการทำสวนพลูถือเป็นอาชีพหลัก ขายได้ราคากำละ ๑๐ สตางค์ ในสมัยก่อนพูดได้ว่าที่นี่เป็นแหล่งผลิตพลู เมื่อยางราคาดีลุงสนธิจึงเปลี่ยนมาปลูกยางแทน ทำให้ตอนนี้มีสวนยางมากกว่าสวนสวนพลูเพิ่งถูกโค่นทิ้งไปเมื่อปีที่แล้ว ตอนนี้พลูราคากำละ ๘ บาท

คนบ้านน้ำตกต้องเดินไปตลาดกะปาง ใช้เวลา ๑ วัน และค้างแรม ๑ คืน ออกเดินทางบ่าย ๓ และไปพักค้างแรมที่บ้านญาติพี่น้องที่ตันไทร แล้วจึงจะเดินทางต่อตอนหัวรุ่งเพื่อไปให้ถึงตลาดในตอนเช้า (การเดินทางแบบนี้เปลี่ยนแปลงเมื่อไหร่ เพราะเหตุใด)

น้ำในคลอง เมื่อก่อนใช้กิน ใช้อาบ เพิ่งเลิกกินเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว เพราะได้รับแจกโอ่งมา จึงรองน้ำฝนไว้กินแทน (รับแจกจากไหน หรือโครงการอะไร ของหน่วยงานใด) สวนประปาเพิ่งเข้ามาในหมู่บ้านประมาณปีกว่า ๆ (บอก พ.ศ.ที่แน่นอนได้หรือไม่) แต่ตอนนี้ยังใช้ประโยชน์จากการหาหินในคลองอยู่ เช่น หากบ ปลาช่อน ปลาชิว ตูหนา และตะพาบน้ำ

เมื่อก่อนไปเรียนกันที่วัดถ้ำพระพุทธรูป พระเป็นครูสอน มีถึง ๒.๔ ลุงสนธิ เล่าถึงเรื่องถ้ำพระพุทธรูปว่า ตั้งแต่พอจำความได้ก็เห็นว่าที่ถ้ำพระพุทธรูปมีพระบรมมอยู่อย่างนั้นแล้ว คนรุ่นปู่ก็บอกว่ามีพระอยู่แล้วเช่นกัน นอกจากนี้ในวัดยังมีถ้วยชามเก่า ๆ อยู่ด้วย

ยางพาราทิบ (อธิบาย) เพิ่งปลูกเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว โกหล้างกับตันวัฒน์ (สืบความเพิ่มเติมเรื่อง โกหล้าง ตันวัฒน์ จากลูกหลาน) เป็นคนเอาเมล็ดยางพารามาจากเขาปินะ ตอนนั้นนำมาปลูกเพียง ๒ เม็ด ต่อมาในปี ๒๕๑๒ ยางพันธุ์เริ่มเข้ามา ตอนนีที่บ้านนายสนธิปลูกได้ ๓ รอบแล้ว ส่วนการประกาศเขตอุทยานฯ เพิ่งมีขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๒๕ (ตรวจสอบจากทางราชการ)

ลุงสนิทบอกว่าที่บ้านของลุงเคยมี**ขวานหิน** ๒ อัน พบมานานแล้ว แต่ตอนนี้ให้คนอื่นไปแล้ว
แหล่งที่ขุดพบจะอยู่ในดินบริเวณที่เป็นชุมชนเก่า ๆ ใกล้ภูเขาและแหล่งน้ำ ขณะที่กำลังคุยกันอยู่นี้เอง
ผู้ชายคนหนึ่งขับรถเข้ามาพอดี เขาบอกว่าที่บ้านเขาก็มี และพูดกันว่านี่พบกันมาก

ผู้ใหญ่นันท เสริมว่าตนเองขุดหลุมยางก็เคยพบ แต่ไม่ได้สนใจเก็บไว้

ป้าปลิวบอกว่าต้นน้ำมาจากป่าในเทือกเขาบรรทัดซึ่งห่างจากบ้านไป ๑.๕ กิโลเมตร แต่ช่วงนี้
การทำถนนใหม่ทำให้เข้าไปไม่ได้ ที่ชุมชนน้ำตกด้านนี้มีคลองคันเป็นเขตอำเภอทุ่งสง ส่วนเขตจังหวัด
ตรังอยู่อีกฝั่งของคลอง และถ้าจะไปจังหวัดพัทลุงก็ต้องข้ามภูเขาไปอีกด้าน

เมื่อก่อนชุมชนนี้เรียกว่า**ชุมชนถ้ำพระพุทธ** ไม่ได้แบ่งว่าจังหวัดไหน ที่บริเวณนี้เป็นหมู่ที่ ๖
ของตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง ต่อกับหมู่ที่ ๖ ตำบลหนองบัว เขตจังหวัดตรัง

ป้าบอกว่าเนรมাত্র จะเป็นคนที่จะเล่าเรื่องราวได้มาก อายุประมาณ ๗๐ ปีแล้ว บ้านอยู่ที่**น้ำ
กลาง** แล้วก็มีป่าเขา ที่**ห้วยเปลง** ที่น่าจะเล่าเรื่องราวได้

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์ นางอ่อน รอดวงศ์

โดย สุทิน สีสุข ธิติรัตน์ ธนนันท์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยายอ่อนเล่าว่าคนแรก ๆ ครอบครัวที่มาตั้งถิ่นฐานมีอยู่ ๔ คน ปู่ของยายชื่อนายแก้ว น้ำแก้ว
และพ่อเต่าชื่อหนูแมว ยายเกิดไม่ทันพ่อเต่าแม่เต่า(ตายาย) ฟังแต่เขาเล่ากันมา สมัยก่อนมีกันแค่
๔-๕ ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนห่าง ๆ กัน เมื่อก่อนแถวนี้เป็นป่า มีเสือ มีช้างมาก

ผู้ใหญ่นันทเสริมว่าปัจจุบันเสืออาจจะยังมีอยู่ แต่ช้างหมดแล้ว

ยายเล่าว่าเมื่อก่อนยายปลูก**พลู** และ**ทุเรียน**ไว้กิน เป็นพันธุ์พื้นบ้าน ทุเรียนถ้าเหลือกินก็ทิ้ง เอา
มากวนก็ไม่หมดเพราะเยอะมาก และปลูกข้าวไร่ปีละครั้ง ส่วนมังคุดและผลไม้อื่นเพิ่งมาปลูกภายหลัง

เมื่อก่อนยายยังเคยเดินไปตลาดกะปาง เก็บพลูไปขายกำละ ๒ สดางค์

เมื่อก่อนในลำคลองมีวังลึก ๆ แต่สมัยนี้สภาพน้ำในคลองตื้นเขิน และแคบลง เพราะริมฝั่งมี
ต้นไม้ขึ้น ดินทรายลงไปทับถม น้ำคลองที่เคยใช้กันเมื่อก่อน เดียวนี้ไม่ได้ใช้แล้วเพราะมีประปา

ยายบอกว่านายสนิท รอดวงศ์ ลูกชาย พบขวานฟ้าในลำคลองที่**บ้านล่าง**

บริเวณนี้เคยมีมโนห์รา ลีเก มาเล่นที่วัดถ้ำพระพุทธ เล่ากันว่าสมัยก่อนครอบครัวมโนห์ราตาย
ทั้งบ้าน ที่**ห้วยเปลง** น่าจะเพราะโรคห่า มีสุสานอยู่ แต่ไม่มีร่องรอยแล้ว (**ศึกษาเพิ่มเติมห้วยเปลง**)

สมัยก่อนไปเรียนกันที่โรงเรียนน้ำตก ไปทำบุญก็ไปทำที่วัดถ้ำพระพุทธ ตั้งแต่ยายจำความได้ที่
วัดก็มี**พระบรมม**อยู่แล้ว คนแถวนี้นับถือพระบรมมมาก

ประเพณีที่บ้านน้ำตก มีประเพณีทำบุญเดือนสิบ เดือนห้า ประเพณีลอยกระทงเพ็งมี (**เมื่อไหร่
ใครเป็นเจ้าของงาน**) ยายไม่ได้ไปร่วมงานกระทงแต่เห็นลูก ๆ หลาน ๆ ทำกระทงไปลอยกัน

สำราจ ๘ สัมภาษณ์ นางระเบียบ แสงสุวรรณ และนายสวัสดิ์ แสงสุวรรณ

โดย สุทิน สีสุข ธีรรัตน์ ธนานันท์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สมัยก่อนตำบลนี้อยู่ในเขตอำเภอห้วยยอด เพิ่งมาแยกเป็นอำเภอวังวิเศษเมื่อปี ๒๕๓๔

(ตรวจสอบหลักฐานทางราชการ)

ผู้ใหญ่ระเบียบบอกว่าฝ่ายสามี คือนายสวัสดิ์ เป็นคนที่บ้านเหนือ ส่วนตัวผู้ใหญ่เป็นคนจาก
น้ำตก มาอยู่ที่นั่นเมื่ออายุ ๔๑ ปี นับได้ ๑๖ ปีแล้ว ปู่ของลุงสวัสดิ์ชื่อ แสง เป็นคนจากพัทลุง ยาซื้อเรือน

สมัยก่อนมีแค่ ๓ ครัวเรือน บ้านคนสมัยก่อนจะปลูกบ้านริมน้ำทุกหลัง เพราะคนจะอยู่กับน้ำ
บ้านหลังแรกเป็นบ้านหลังนี้ พ่อเฒ่าของนายสวัสดิ์ชื่อแป๊ะย่อง จิวอยู่ เป็นคนจีนมาจากเมืองจีน มาตั้ง
ถิ่นฐานอยู่ที่นี้ มีอาชีพรับซื้อพลู เรียกกันว่า**จีนหาบพลู** เพราะที่บ้านเหนือมีอาชีพทำสวนพลู

บ้านหลังที่ ๒ ของนายวัฒน์ พันธุ์สนิท นามสกุลของครูวัน (ศึกษาเพิ่มเติม)

บ้านหลังที่ ๓ ของนายเพียงหล้า แซ่เตียว อยู่ที่บ้านดานเดือย (ศึกษาเพิ่มเติม)

คนจีนเข้ามาในช่วงรุ่นตา มารับซื้อพลู บางคนพอเข้ามาแล้วก็แต่งงานกับคนที่นี่ ถึงคนแถวนี้
จะเป็นคนไทยมากกว่า แต่จะมีเชื้อจีนอยู่ด้วย

ชื่อบ้านของที่นี่เรียกตามที่ตั้งเทียบกับลำคลองและสถานที่สำคัญที่มี คือ

บ้านหัวหิน บ้านของยายอ่อน

บ้านเหนือ อยู่ด้านเหนือน้ำ เมื่อก่อนเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าบ้านสวนประตู

บ้านน้ำกลาง คือบ้านที่อยู่บริเวณกลางๆ ของสายคลอง

บ้านถ้ำพระพุทธ อยู่ใกล้ถ้ำพระพุทธ สมัยนี้บ้านเหนือในเขตตรังก็เรียกบ้านถ้ำพระพุทธ

บ้านดานเดือย เพราะมีต้นเดือยและมีดานคลองขึ้น (อธิบายคำว่าดานคลอง) เป็นบ้านนาย
เพียงหล้า สกุลแซ่เตียว ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็น หวังดี

สมัยก่อนคนบ้านเหนือปลูก**พลู** และมีคนจีนจากในเมืองชื่อโกแก้ว กับโกฮก มารับซื้อพลูหาไป
ขายที่ตลาดนัดกะปาง เมื่อก่อนตลาดกะปางเรียกว่า **ตลาดพานดาน** เพราะว่าสะพานสร้างกับไม้
กระดานโดยพ่อท่านคล้าย ส่วนตลาดที่ทุ่งสงเรียก**ตลาดโคกแตรก** โดยตลาดทุ่งสงนั้นมีมาก่อน
ตลาดกะปาง ที่ตลาดกะปางมีคนจีนทั้งนั้น แป๊ะที่เข้ามาซื้อพลูไปขายตลาดนัดกำละ ๒ สดางค์

คนที่ออกไปตลาดกะปาง จะเดินล่องน้ำไป จึงเรียกว่า **บ้านล่องน้ำ** สมัยผู้ใหญ่มาอยู่ก็ยังไม่
รถ ผู้ใหญ่หาบของป่า เช่น ลูกเนียง ลูกตอ ลูกประ ไปขาย เมื่อทำยางแผ่นก็ต้องเดินหาบไปขาย

พลูกับหมากปลูกพร้อม ๆ กัน หมากที่ขายจะเป็นหมากแห้ง ในช่วงเดือนอ้ายเดือนยี่ทำ
หมากแห้งขาย ลุงสวัสดิ์บอกว่าเกิดมาก็มีหมากพลูปลูกอยู่แล้ว สมัยก่อนไม่มีสวนยาง เลิกปลูกพลู เมื่อ
๒ ปีที่แล้ว เพราะยางมีราคาดี และคนกินหมากลดน้อยลง ตอนนี้นี้แถวนี้มีคนกินอยู่แค่เพียง ๓ คน ถึง
ตอนนี้พลูจะมีราคาแพงจริงแต่ขายได้น้อย

ทุเรียนที่กลายเป็นสวนอยู่ขณะนี้คงจะเป็นผลไม้ป่าที่มีคนเอามากินแล้วก็เอาเมล็ดปลูกเอาไว้
นาอยู่ในเขตตำบลน้ำตก เมื่อก่อนปลูกข้าวไว้กินกันทุกครัว แต่ทำไมมากกว่า ตอนนี้น่าไม่มีคน
ทำแล้ว เปลี่ยนจากที่นาทำสวนหมดแล้ว

ผู้ใหญ่บอกว่าที่ตนเองยังทำไร่เพราะเห็นที่ดินว่าง ๆ อยู่ก็ปลูกข้าวทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียวไว้
และทำข้าวซ้อมมือเอง มีอุปกรณ์ครบทั้งกะเท็บข้าว กระดัง ครก สาก นายอำเภอยังสั่งข้าวสารผู้ใหญ่
ไว้ ๕ กิโลกรัม

เมื่อก่อนคลองกว้างกว่านี้ ช่วงหน้าแล้งน้ำยังมีถึงระดับเข่า แต่ตอนนี้ป่าไม่ค่อยมี น้ำแห้ง ทำให้
หญ้างอกเข้าไป ดินจึงงอกตามเข้าไปเรื่อย ๆ แต่สมัยนี้ฝนจะตกบ่อยแต่ตกโปรย ๆ แต่ไม่ได้ตกติด ๆ กัน
ช่วงหลังมาน้ำจึงมีน้อยไม่เคยล้นคลอง เป็นแบบนี้มาเกือบ ๕ ปีแล้ว แต่สมัยก่อนจะตกหนักติด ๆ กัน
หลายวัน ผู้ใหญ่บอกว่าอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อยมากขึ้น น้ำท่วมใหญ่ปี ๒๕๑๘ ท่วมหนักที่สุดสูงระดับ
บันได ๒ ชั้น ระดับเข่า ไม่ค่อยมีความเสียหาย ไม่เกิน ๓ ชั่วโมงน้ำก็แห้ง

ที่นี่ไม่เคยมีน้ำท่วมหนัก แม้จะมีฝนตกมา ท่วมเพียงชั่วโมงเดียวก็แห้งหมดแล้ว

ญี่ปุ่นเคยเดินผ่านที่นี่ เพราะบริเวณตรงนี้อยู่ใกล้กับทุ่งสงซึ่งเป็นฐานทัพด้วย และมีเรื่องเล่ากันว่า
ญี่ปุ่นมาซื้อพลูเอาไปผัดกินกัน แต่ปรากฏว่ากินไม่ได้ รัฐบาลจึงประกาศให้พื้นดินพลูทั้ง

เมื่อถามถึงหินผ่านฟ้าหรือหินขวานฟ้า ผู้ใหญ่บอกว่าไม่มี แต่เมื่อก่อนมีมากเพราะคนเมื่อก่อน
จะเอาใส่เนียงหรือโองน้ำดื่ม เพื่อทำให้น้ำเย็น แม่ของลุงสวัสดิ์เมื่อก่อนก็มีหินขวานฟ้าอันเล็กเรียวยาว
รูปร่างเหมือนขวาน และก็ยังมียกกันอีกหลายบ้าน

ประเพณีมีการทำบุญเดือนห้า เดือนสิบ

มีหนังตะลุงชื่อหนังเทียบ แต่ตายแล้ว โนราที่ยังรำอยู่ ชื่ออรัย ไหมศรี (ตามเก็บข้อมูล เป็น
ศิษย์ใคร ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่)

โนราตายที่บ้านห้วยเปลว เขาเล่ากันว่าเมื่อก่อนไม่มีบ้านคน มีโนรามาพักเกิดโรคระบาดไข้ห่า
ตายหมดจนร้างไป เขาเล่าว่าวันดีคืนดีจะมีเสียงกลอง เสียงทับ ดัง

สำรวจ ๙ สัมภาษณ์นางมาลัย คงเพ็ง

โดย สุทิน สีสุข ธีธวัฒน์ ธนानันท์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ป้ามาลัยเล่าว่าชุมชนที่นี่มีอายุไม่เกิน ๑๐๐ ปี เพราะรุ่นพ่อชื่อนายเพิ่ม มาตั้งถิ่นฐานเป็นบ้าน
แรก (มาจากไหน) พ่อตายไปเมื่อปี ๒๕๐๐ ตอนพ่ออายุได้ ๕๐ กว่าปี ส่วนบ้านหลังที่ ๒ เป็นของนาย
จาบ หนูหวาน และหลังที่ ๓ เป็นของนายห้วง จันทรวง ที่ตามมาทีหลัง ๒ ปี (สืบความต่อจาก
ลูกหลานนายจาบ นายห้วง)

ตอนเข้ามาถึงแรกสุดก็ปลูกข้าวไร่ ปลูกผลไม้ ปลูกยาง ปลูกผัก ได้ก็หาบเดินกันไปขายที่ตลาด
กะปาง ส่วนถนนเพิ่งมีปี ๒๕๔๒ ไฟฟ้าก็เพิ่งมี ก่อนหน้านั้นใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าด

เชื่อว่าที่บริเวณถ้ำนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็น**เจ้าที่** ก่อนจะกินข้าวต้องตั้งข้าวแกงให้และบนก่อน สิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือมี ตาหวด เจ้าวัง เจ้าถ้ำ หมื่นแก้ว หมื่นวัง เจ้าวอน เจ้าตรัง เจ้าถ้ำ เจ้าลา เจ้าป่า เจ้า
เขา ถ้าไม่ตั้งข้าวแกงและบนให้กินก่อนจะทำให้เกิดอาเพศ

ป้ามาลัยเล่าว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งพ่อเลี้ยงไปทำไร่ แกบนเจ้าที่ว่าจะให้กินไก่ พอมาถึงที่บ้านก็ทำไก่
เพื่อจะตั้งแกบน แต่ ลูกชายป้ามาลัย ไปฉีกกินเสียก่อน ปรากฏว่าอยู่ ๆ ก็ชักขึ้นมา ป้าจึงพาไปที่บ้านน้า
เอียด พ่อผู้ใหญ่นั่นที่ซึ่งเป็นคนทรง น้าเอียดทรงแล้วก็บอกว่าเด็กไม่ได้ป่วย แต่ไปกินของที่ยังไม่ได้ให้
เจ้าที่ทานกินก่อน ปรากฏว่าพอพาเด็กกลับมาจะระหว่างทางเด็กก็หายชัก คนที่นี้จึงมีความเชื่อและยังม
การปฏิบัติกันจนถึงปัจจุบัน

สำหรับ**ตาหวด** เล่ากันว่าเป็นคนสมัยก่อนที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้มาก่อน แต่ไม่รู้ว่ามาอยู่เมื่อสมัย
ไหน เพราะดูจากสภาพที่นี่มีต้นทุเรียนที่เก่าแก่มากอยู่ด้วย

เมื่อก่อนที่ในคลองมี**ปลา**ชุมมาก คนหาปลาได้มากจนต้องแล่และย่างเพราะกินไม่หมดแล้วถึง
เอากลับไปบ้าน ปลาที่ได้ก็ตัวก็ใหญ่ๆ ปลาหวด ปลาสด ปลาแดง มีมาก แต่ตอนนี้เหลือน้อยเต็มที

ในคลองมีหาดอยู่หลายจุด มีคนหน้าจากหน้าเขามาหาปลาแล้วก็มาพักหุงข้าวปิ้งปลากินแต่ลืม
ตั้งให้**เจ้าที่**กินก่อน ในคืนนั้นปรากฏว่าไม่ได้นอนเพราะจะเห็นอะไรไม่รู้ตัวขาว ๆ โทนมามากกั้งไม้แล้ว
ปาทรายใส่ จนต้องลุกขึ้นมาหุงข้าวแล้วตั้งให้เจ้าที่ได้กิน ว่ากันว่าเวลาคนมาจับปลาแล้วถ้าพูดเอ่ยขึ้นว่า
ให้ได้ปลาที่ตัวก็จะได้ปลาตามจำนวนที่เอ่ยปาก เช่น ถ้าพูดว่าได้สัก ๓๐ ตัวก็พอแล้ว ก็จะได้ตามนั้นจริง
ที่แถวนี้เมื่อก่อนนั้นเป็นป่าดิบ มีเสือชุก

สำรวจ ๑๐ สัมภาษณ์ นางแย้ม แดงงาม

โดย สุทิน สีสุข ธิติรัตน์ ธนพันธ์ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ยายเล่าว่ายายเกิดที่นี่ พ่อชื่อพุ่ม ส่วนพ่อเฒ่าไม่รู้จักเพราะ เกิดไม่ทัน สมัยก่อนพ่อกับแม่ของ
ยายทำไร่ ทำนา ไม่มีหมาก พลุ ส่วนยางเพิ่งมาปลูก แต่สมัยก่อนคนทำนามากกว่าทำสวน

ไปตลาดกะปางสมัยก่อนต้องเดินกันไป หาบสิ่งของที่จะขายเช่น ผักกูด หน่อไม้ เดินกันไปมีด ๆ
ใช้คบให้แสงสว่าง แล้วไปพักที่ต้นไทร ก่อนจะเดินทางต่อไปถึงตลาด

ยายไปเรียนที่โรงเรียนหนองบัว และไปทำบุญที่วัดถ้ำพระพุทธ

สมัยก่อนมีประเพณีชักพระบก (**ที่วัดไหน ชักจากไหนไปไหน มีใครมาร่วมบ้าง**) นอกจากนี้
คนสมัยก่อนนับถือครูหมอตายาย

ช่วง**สงคราม**ยายเห็นญี่ปุ่นมาเดินที่นี่ และมีเครื่องบินบินเต็มไปหมด

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.๒๕๑๑-๒๕๕๕ อบต.หนองบัว)

ตำบลหนองบัว ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอรังษีฯ อยู่ห่างที่ว่าการอำเภอรังษีฯ ๑๑ กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลกะปาง อำเภอรังษีฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเขาไพร อำเภอรังษีฯ จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลน้ำตก อำเภอรังษีฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลคลองปาง อำเภอรังษีฯ จังหวัดตรัง

ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ คือ พื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลน้ำตก พื้นที่เป็นภูเขาและที่ราบสูงบางส่วน มีป่าเขาและสวนผลไม้ ตอนกลางเป็นพื้นที่เหมาะแก่การปลูกสวนยางพารา ตอนล่างเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำนาและการไถนาสวนผสม

ตำบลหนองบัวมีแหล่งน้ำที่เป็นคลองสำคัญ ๓ สาย ได้แก่ คลองปาง ไหลผ่านหมู่ที่ ๔ บ้านหน้าเขา หมู่ที่ ๕ บ้านหนองศรีจันทร์ หมู่ที่ ๖ บ้านถ้ำพระพุทธร หมู่ที่ ๘ บ้านหนองบัว หมู่ที่ ๙ บ้านกะปาง คลองโกง ไหลผ่านหมู่ที่ ๒ คลองล่องน้ำไหลผ่าน หมู่ที่ ๓

ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น ๔,๘๔๘ คน แยกเป็นชาย ๒,๔๓๕ คน หญิง ๒,๔๑๓ คน ๑,๓๖๓ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๐) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง รองลงมาเป็นการทำสวนผลไม้ นอกจากนี้มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ

เส้นทางคมนาคม มีถนนสายหลักได้แก่ถนนบ่อล้อ-ลำทับ ถนนระหว่างหมู่บ้านอีก ๔๑ สาย

ศาสนสถาน มีวัด ๕ แห่ง และโบสถ์คริสต์ ๑ แห่ง ได้แก่ วัดถ้ำพระพุทธร วัดกะปางเหนือ วัดควนช้าง วัดล่องน้ำ วัดวังหมู และโบสถ์คริสต์จักรบ้านต้นไทร

เอกสาร ๒ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๕๔-๕๕, ๑๒๙)

ประวัติตำบลหนองบัว ครั้งแรกมีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านกะปาง บ้านหนองบัว บ้านบากกาด บ้านเขาพริก บ้านล่องน้ำ ท้องที่ตำบลนี้ได้ยกเป็นตำบลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ โดยให้ชื่อตามชื่อหนองน้ำ

เขตการปกครองตำบลหนองบัว มี ๗ หมู่บ้าน ประชากร ๑,๔๖๑ คน มีบ้านต่าง ๆ ได้แก่ บ้านกะปาง บ้านปากกะ บ้านเขาพริก บ้านช่องพลี บ้านปากช่อง บ้านนาตะ บ้านทุ่งต้นกุน บ้านสวนโคบ้านถ้ำพระ บ้านมะขาม บ้านทุ่งตำเสา บ้านทุ่งอ้ายขาว บ้านน้ำตาย บ้านริมคลองโกง บ้านทอนเหลียน บ้านลำช้าง บ้านเลี้ยวฝั่ง บ้านควนหนองกก บ้านนาหลวงด้วง

เอกสาร ๓ (สนธิ พลเดช, ๒๕๓๖ : ๑๗๒-๑๗๙)

ตำบลหนองบัว พ.ศ.๒๕๐๖ มี ๙ หมู่บ้าน ประชากร ๓,๙๖๓ คน มีชื่อหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แก่ บ้านกะปาง บ้านหนองบัว บ้านปากกะ บ้านเขาพริก บ้านช่องพลี บ้านปากช่อง บ้านนาตะ บ้านทุ่งต้นกุน บ้ายलोंน้ำ บ้านสวนโค บ้านถ้ำพระ บ้านมะขาม บ้านทุ่งตำเสา บ้านทุ่งอ้ายขาว บ้านน้ำตาย บ้านริมคลองโกง บ้านเล็ซึ้ง บ้านควนหนองกก บ้านควนช้าง

เอกสาร ๔ (วรรณ นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๙๑)

ตำบลหนองบัว ในหนองน้ำมีบัวหลวงขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๑ บ้านศาลาหนองบัว มีศาลาอยู่ขนาดใหญ่ สร้างไว้ให้คนสัญจรไปมาได้พักผ่อน

หมู่ที่ ๒ บ้านต้นไทร มีต้นไทรใหญ่ขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๓ บ้านलोंน้ำ ใช้ลำน้ำเป็นเส้นทางคมนาคม

หมู่ที่ ๔ บ้านหน้าเขา หมู่บ้านตั้งอยู่หน้าเขา (เขาอะไร)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองศรีจันทร์ บ้านยายศรีจันทร์ตั้งอยู่ใกล้ ๆ หนองน้ำใหญ่

หมู่ที่ ๖ บ้านถ้ำพระพุทธ พบพระพุทธรูปจำนวนมากที่ถ้ำ

หมู่ที่ ๗ บ้านคลองโกงใต้ ลักษณะของคลองคดไปมา

หมู่ที่ ๙ บ้านควนช้าง บนเนินสูงมีต้นช้างขึ้นอยู่ (สำรวจ)

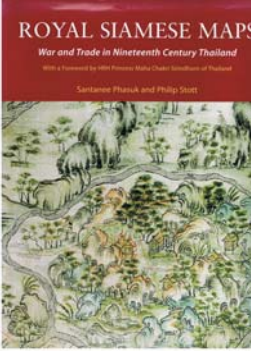
เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖, ๑๙, ๒๔, ๒๕)

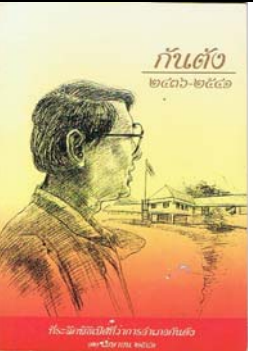
ฐานข้อมูลเอกสารอ้างอิง

๑ หนังสือทั่วไป

๑

	Santanee Phasuk and Philip Stott. Royal Simese Maps. Bangkok : River Books, 2004. แผนที่เมืองกลาง และแผนที่เมืองนครฯ เกะหมาก กลาง เมืองไทร ๒ แผ่น มีชื่อสถานที่ต่าง ๆ ตามแนวแม่น้ำตรังและคลองสาขา เช่น ลำภูรา วัง ท้าวจัน ท่าจัน ท่าพลา พระม่วง เกะลิบง เกะมุก (หน้า ๘๓ -๙๑) ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

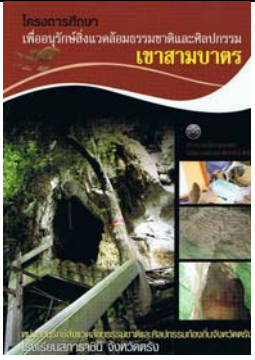
๒

	กัณฑ์ ๒๔๓๖-๒๔๔๑ สุนทรี สังข์ยุทธ์ บรรณาธิการ. ตรัง : ตรังการพิมพ์ หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดที่ว่าการอำเภอกัณฑ์ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ ประวัติกัณฑ์ วรรณคำกันจันท์ ยางพาราต้นแรก พิพิธภัณฑพระยาฯ วัดตรังคภูมิฯ พระพุทธรูปหินอ่อน ทำเนียบนามเจ้าเมืองตรัง ทำเนียบนาม นายอำเภอกัณฑ์ ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
--	--

๓

	ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว พิมพ์แจกในโครงการจังหวัดเคลื่อนที่และคาราวานแก็งน ครั้งที่ ๘ ประจำปี ๒๕๕๐ (๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐) สภาพทั่วไป ที่ตั้ง อาณาเขต ประชากร สภาพทางสังคม แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ฯลฯ ฉบับจริงได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
--	---

๔

	โครงการศึกษาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมเขาสามบาตร. หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดตรัง โรงเรียนสภาราชนี, ๒๕๔๙. เขาสามบาตร และโครงการศึกษา ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง โรงเรียนสภาราชนี
---	--

๕

	เคลือม ส่งเสริม. ประวัติหลวงพ่อสีธรรม. มปท., ๒๕๐๖. ความเรียงประวัติตั้งแต่กำเนิด บวชเรียน จนกระทั่งมาประจำอยู่ที่วัดนาท่ามและได้เป็นเจ้าอาวาส มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ พิมพ์ในโอกาสที่ทางวัดสร้างพระเครื่องรูปหลวงพ่อสีธรรม ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
--	---

๖

	จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๒ จ.ศ.๑๑๗๓. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยฯ, ๒๕๑๔ เป็นเอกสารจดหมายเหตุประเภทสารตราที่ถ่ายถอดและตีพิมพ์ใหม่ มีหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับเมืองตรังภูรา (หน้า ๑ - ๓๔) ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
--	---

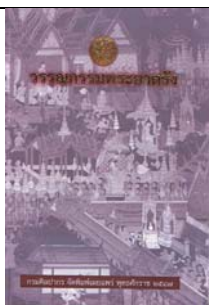
๗

	จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระบอบการปกครองบ้านเมืองโบราณ ประพาสทางบก ทางเรือ รอบแหลมมลายู ร.ศ.๑๐๙ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๐๗. เหตุการณ์วันที่ ๗ - ๘ พฤษภาคม ๒๔๓๓ หน้า ๑๘๖ - ๑๘๙ มีรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพที่ตั้งเมืองเก่าควนธานี คลองขุด ท่าเรือ ถนน วัด ศาลหลักเมือง บ้านเจ้าเมือง พลับพลา บุคคล (หน้า ๑๗๖ - ๑๙๑) ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๘

	ตรังสาร, งานฉลองรัฐธรรมนูญ ๒๔๘๒. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์บุญฤทธิกิจ. ๒๔๘๒. (หน้า ๒๕ – ๖๗) สภาพจังหวัดตรัง ลำดับนามผู้ว่าราชการเมืองตรังตั้งแต่เมืองตรังตั้งที่ ควนธานีจนถึง พ.ศ.๒๔๘๑ ลำดับนามนายอำเภอต่าง ๆ ทำเนียบกรมการ เมืองของเก่า จ.ศ.๑๑๗๔ (พ.ศ.๒๓๕๕) ซึ่งมีชื่อกรรมการเมือง ชื่อบ้าน จำนวน เรือน ชื่อด่าน ชื่อต่าง ๆ แบ่งเป็นฝ่ายไทยฝ่ายแขก ดูฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	---

๙

	ตรัง, พระยา. วรรณกรรมพระยาตรัง. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๗. (หน้า ๒๕ – ๖๗) เพลงยาวนมัสการพระบรมธาตุ นิราศไปตรัง กล่าวถึงการเดินทาง มารับตำแหน่งเจ้าเมืองตรัง ผ่านสถานที่ต่าง ๆ เช่น ท่าปราง คลองลำภูรา ดูฉบับจริงที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
--	---

๑๐

	“ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช ครั้งรัชกาลที่ ๒” ประชุมพงสาวดาร เล่ม ๔๖. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, ๒๕๑๒. รายชื่อกรรมการเมือง ตำแหน่งต่าง ๆ ศักดินา ของที่ภูรา และเมือง ตรัง (หน้า ๑๗ - ๑๙) ดูฉบับจริงที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๑๑

	นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. นิราศนราธิปกรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, ๒๕๐๔. ตอน “คุชฎีจารึก ไปปักขีไต้” กลอนสุภาพ การเสด็จภาคใต้ของกรม พระนราธิปฯ และพระโอรสพระธิดา วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๑ เสด็จเมือง ตรังประทับแรมที่บ้านพระองค์เจ้าจรัญญศักดิ์ฯ (หน้า ๓๓ – ๔๕) ดูฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	---

๑๒

	นริศรานุกวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา. จดหมายเหตุระยะทางไปตรวจราชการแหลมมลายู ร.ศ.๑๒๑. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๐. เป็นบันทึกการเดินทางตรวจราชการแหลมมลายู ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดตรัง หน้า ๒๒ -๔๒ เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ เกาะลิบง กันตัง สะพานเจ้าฟ้า ควนธานี ทับเที่ยง ทะเลสองห้อง เขาสาย วัดหนูแกง เขาปินะ วัดคีรีวิหาร บ้านนาท่าม เขาสามบาตร ท่าจีน (หน้า ๒๒ – ๓๙) ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	---

๑๓

	พระจิระศักดิ์ สิริมงคล และคณะ. พระพุทธรูปเมืองตรัง. หนังสือในโครงการเล่าเรื่องเมืองตรัง ลำดับที่ ๑, ๒๕๔๘. ประวัติ ที่มาและบทวิเคราะห์ว่าด้วยพระพุทธรูปในจังหวัดตรัง ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
--	---

๑๔

	มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักชัใต้ ร.ศ.๑๒๘. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐา, ๒๕๐๖. เหตุการณ์วันที่ ๗ - ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๕๒ ประทับแรม ณ ตำหนักจันทน์ที่กันตัง ตำหนักผอนกายที่ทับเที่ยง ตำหนักโปรงหญัที่น้ำตกช่องตำหนักกรัณมย์ ที่ห้วยยอด สถานที่สำคัญที่เมืองตรัง(กันตัง) ท่าเรือ และการเสด็จฯ ทับเที่ยง ท่าจีน ถ้าเขาปินะ ทะเลสองห้อง (หน้า ๑๔๗ – ๒๐๑) ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๑๕

	----- จดหมายเหตุระยะทางเสด็จพระราชดำเนินเลียบมณฑลปักชัใต้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, มปป. วันที่ ๓-๔ ก.ค. พ.ศ.๒๔๕๘ ประทับแรมตำหนักจันทน์ พระราชทานพระแสงราชศาสตราประจำเมือง ที่วัดตรังคภูมิฯ (หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๓๑) ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๑๖

	พรหม พักตร์จันทร์. บรรพบุรุษบ้านควนเมา. เอกสารถ่ายสำเนา, ๒๕๕๑. ประวัติตระกูลพักตร์จันทร์ ประวัติบ้านควนเมา
	ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง

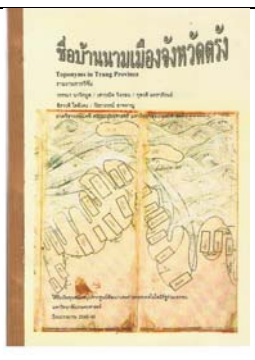
๑๗

	เยี่ยมมยง ส.สุรกีจบรรหาร. ละเียดรามลิก. สงขลา : สงขลาพาณิชย์, ๒๕๑๓. หนังสือที่ระลึกงานศพนางสุรกีจบรรหาร (ละเียด หรือกิมลิว กัณฑ์กุล –สังข์อุยฺยท์ ประวัติต้นตระกูลกัณฑ์กุล และเหตุการณ์บ้านเมืองร่วมสมัย
	เอกสารส่วนบุคคล

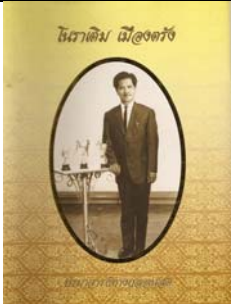
๑๘

	โลว์, เจมส์. จดหมายเหตุ เจมส์ โลว์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. แปลโดย นันทา วรเนติวงศ์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒. การเดินทางของร้อยโท เจมส์ โลว์ ในฐานะทูตอังกฤษ เข้ามาติดต่อกับเจ้าพระยานครฯ (น้อย) ระหว่างรอการพบปะเจรจาได้เดินทางสำรวจพื้นที่บริเวณปากอ่าว บันทึกเกี่ยวกับชุมชนบริเวณปากน้ำตรัง รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่าเกี่ยวกับเมืองตรังที่ควนธานีและเส้นทางตามแม่น้ำตรังไปนครศรีฯ
	ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง

๑๙

	วรรณนา นาวิกรมุล และคณะ. ชื่อบ้านนามเมืองจังหวัดตรัง. รายงานการวิจัย ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗. ชื่อและที่มาของชื่อตำบล หมู่บ้าน และอำเภอในจังหวัดตรัง
	ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง

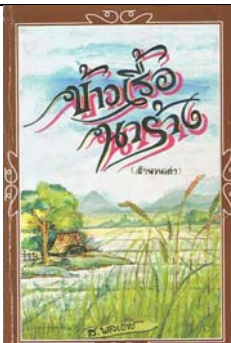
๒๐

	วราภรณ์ นุ่นแก้ว. โนราเดิม เมืองตรัง. บ้านสืบสานตำนานโนราเดิม วิน วาด : สงขลา, ๒๕๔๙. ประวัติและผลงานของนายเดิม อ่องเซ่ง หรือมโนหฺราเดิม ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	---

๒๑

	ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนราษฎร์นรรมย์. ทัศน... ราษฎร์นรรมย์. เอกสาร ถ่ายสำเนา, ๒๕๓๘. เรื่องพ่อแกสันทัน เขาต๋อยไห้ หนองสะเดา เขาเทียมป่า เขาสามบาตร คู เมือง-เขานาชา พร้อมคำให้สัมภาษณ์จากผู้รู้ในท้องถิ่นและภาพประกอบ ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	---

๒๒

	สนิท พลเดช. ข้าวเรือ นาร้าง . ม.ป.ท. : ม.ป.ป. เรื่องเล่าจากอดีตเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและสิ่งแวดล้อม ความเชื่อฯลฯ และประวัติผู้เขียน ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๒๓

	สร้อยสน รัฐสมบุญ. แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐. เนื้อหาเกี่ยวกับ พัฒนาการและรูปแบบของการท่องเที่ยว ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๒๔

	สักขี(นามแฝง). “จดหมายเหตุ” วิเชียรมาตุร่าลิก. พระนคร : โรงพิมพ์วิจิตร อักษร, ๒๔๙๓ วันที่ ๓-๔ ก.ค. พ.ศ.๒๔๕๘ ประทับแรมตำหนักจันทร์ พระราชทาน พระแสงศาสตราประจำเมือง ที่วัดตรังคูมิฯ (หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๓๑)
--	---

๒๕

	สายสุณีย์ วาริรัตน์. สิบสานตำนานเขาวิเศษ. หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียน วังวิเศษ : ตรัง, ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา) สภาพทั่วไปของตำบลเขาวิเศษ ประวัติการปกครองตั้งแต่กำนันนิค ตำนานและความเชื่อเกี่ยวกับเขาพระวิเศษ ประวัติหลวงพ่อปลอด อดีตเจ้า อาวาสวัดเขาพระวิเศษ ศาสตรา หนังสือเสี่ยงทายโชคชะตา ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง และโรงเรียนวังวิเศษ
---	--

๒๖

	สายสุณีย์ วาริรัตน์. เพลงกล่อมเด็กชาวเขาวิเศษ. หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนวังวิเศษ : ตรัง, ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา) ความรู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็ก เปรียบเทียบเพลงแต่ละภาค เพลง กล่อมเด็กจากบุคคลในตำบลเขาวิเศษ พร้อมบทวิเคราะห์ ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง และโรงเรียนวังวิเศษ
---	---

๒๗

	อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นายหมี ศรีจันทร์ทอง. มปท., ๒๕๓๒. ประวัติ นายหมี ศรีจันทร์ทอง กำนันตำบลเขาวิเศษ ฉบับปัจจุบันได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๒๘

	อุดมสมบัติ, หลวง. จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๓๐. เรื่องสลัดหวันมาลีตีเมืองตรัง พ.ศ.๒๓๘๑ ฉบับจริงได้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง
---	--

๒๙

	เอกสารแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองลู. ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองลู สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ ๖ ๖ แผนปฏิบัติการ ฉบับจริงได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองลู
--	---

๓๐

	เอกสารบรรยายสรุปประกอบการประเมินองค์การปกครองท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี ๒๕๕๐ องค์การบริหารส่วนตำบลควนธานี สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลควนธานี สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ ๖ ๖ แผนปฏิบัติการ ฉบับจริงได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนธานี
--	---

๒. เอกสารจดหมายเหตุ

หจช. เอกสารรัชกาลที่ ๕ ม.๕๗/๘ พระยารัษฎาฯ สร้างเมืองกันตังห่างจากควนธานี ๔๐๐ เส้น
สำเนาที่ ๓/๓๔ ศาลาว่าราชการเมืองภูเก็ต (๙ เมษายน ร.ศ.๑๑๑)

หจช.ตรัง. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๒.๑/๖ ผู้ว่าราชการเมืองตรังส่งจากมายังมณฑล ๑๐,
๐๐๐ ฉบับ (๒๗ มี.ค. ร.ศ.๑๒๖ – ๒๙ ธ.ค. ร.ศ.๑๒๗)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๑.๒/๒๑ เรือเมล์เดินไปมาระหว่างภูเก็ตกับตรัง (๘-๒๒
พ.ค. ๒๔๕๗)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๒๓/๑๐ นายลับ นายลบ สมุห์บัญชีแผนกฝิ่น อำเภอกันตัง
เพียง ได้รับนามสกุล “จันทรัฐ” จากสมุห์เทศาภิบาล (๑๖ มิ.ย. ๒๔๕๘)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๒.๔/๑๓ พ่อค้าเมืองตรังรับสินค้าจากปีนังมาจำหน่าย
(๑๙ พ.ย. – ๑๐ มี.ค. ๒๔๕๘)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๒.๔/๑๙ ขอพระราชทานที่ดินว่างเหลือจากที่พระยารัษฎา
สร้างตึกแถวให้ราษฎรจับจองที่กันตัง (๑๐ ม.ค. ๒๔๖๑)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๔/๖๐ ผู้ร้าย ๓ คน ปล้นทรัพย์นางหนู ที่ตำบลนาปะยา
อำเภอลำพูน (๑๔ มิ.ย. – ๑๘ พ.ย. ๒๔๖๓)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๑.๒/๒๕ ขายสวนยางดูลู๊ด (๑ ก.ค. ๒๔๕๘ – ๒๙ เม.ย.
๒๔๖๓)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๓.๔/๕๑ ขอแก้นามตำบลเขาเศษเป็นเขาพระวิเศษ (๒๕
พ.ค. – ๒ มิ.ย. ๒๔๖๖)

-----. เอกสารมณฑลภูเก็ต (๑๐) มท ๒/๓๓ แบบพิมพ์มาลงที่สถานีรถไฟกันตังส่งต่อให้จังหวัด
ต่าง ๆ ในมณฑล (๑๔ มี.ค. ๒๔๖๖)

- . เอกสารทรัพยากรธรณีจังหวัดตรัง ตง ๑.๒๓/๔ ที่ดินสงวนถ่านหินในอำเภอบางรัก
(อำเภอทับเที่ยงหรืออำเภอเมืองตรัง) อำเภอห้วยยอด (อำเภอเขาขาว) และอำเภอสิเกา จังหวัด
ตรัง (๑๗ ส.ค.๒๕๖๓ - ๖ ม.ค.๒๕๖๒)
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๑๖ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง ๒.๔๗.๔.๒
แสดงพื้นที่ตำบลอ่าวตง ทะเลสาบ ว่างปรัง เขาเศษใต้ ท่าสะบ้า อำเภอสิเกา ตำบลควนเมา
หนองช้างแล่น เขากอบ บางดี นาท่อม บางกุ่ม นาปะยา ปากคม เขาขาว และส่วนหนึ่งของตำบล
หนองบัว เขาสูง หนองปรือ ท่าจั่ว เขาปูน น้ำพราย ปากแจ่ม อำเภอเขาขาว ตำบลน้ำผุดเหนือ
อำเภอบางรัก จังหวัดตรัง กรมแผนที่ทหารบก สํารวจ พ.ศ.๒๕๕๒ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๙
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๑๗ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง ๒.๔๗.๔.๓
แสดงพื้นที่ตำบลหนองบัว เขาสูง หนองปรือ ท่าจั่ว เขาปูน น้ำพราย ปากแจ่ม อำเภอเขาขาว
ตำบลน้ำผุดเหนือ ท่าจึก ท้ายตะเภา อำเภอบางรัก จังหวัดตรัง กรมแผนที่ทหารบก พิมพ์ พ.ศ.
๒๕๕๙
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๑๘ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง ๒.๔๗.๔.๕
แสดงพื้นที่ตำบลเขาเศษเหนือ นาเมืองเพชร ไม้ฝาด อำเภอสิเกา ตำบลนาท่ามเหนือ นา
ท่ามกลาง นาท่ามใต้ ควนดินแดง หนองตรุด นาดาล่วง บ้านโพธิ์ นาพละ นาโต๊ะหมิง ท่าจีน น้ำ
ผุดใต้ ควนชัน นาทองหลาง นาป้อ โคกพลา บ้านควน นาบินหลา อำเภอบางรัก ตำบลท่าदान
ท่าไคร้ ทุ่งกระปือ บางลัก คลองยาง สีเหร่ ย่านซื่อ คลองลู ยารม ควนธานี บางหมาก กันตัง
อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง กรมแผนที่ทหารบก สํารวจ พ.ศ.๒๕๕๒ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๙
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๒๑ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง ๒.๔๗.๔.๘
แสดงพื้นที่ตำบลนาเกลือ เกาะเคียม เกาะลิบง อำเภอกันตัง ตำบลเกาะปัง บ้านหวี สุโละ ปาก
หรณ เกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง กรมแผนที่ทหารบก พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๗
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๒๔ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง
๓.๔๗.๒๒.๘ แสดงพื้นที่หมู่บ้านนากะปาง บ้านห้วยเนียง บ้านวังประจักษ์ อำเภอเขาขาว จังหวัด
ตรัง กรมแผนที่ทหารบก พิมพ์ พ.ศ.๒๕๕๗
- . แผนที่ทรัพยากรธรณีจังหวัดภูเก็ต ภก ๑.๒๓/๒๕ แผนที่มณฑลภูเก็ต ระวัง
๓.๔๗.๒๒.๙ แสดงพื้นที่บ้านกะปาง บ้านทุ่งนาใต้ บ้านหนองบัว อำเภอเขาขาว จังหวัดตรัง
กรมแผนที่ทหารบก พิมพ์ พ.ศ.๒๕๕๗

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการฐานข้อมูลชุมชนตามแนวแม่น้ำตรังเพื่อการศึกษาประวัติศาสตร์ ที่ดำเนินการมาทั้งหมด เนื่องจากวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสนใจศึกษารวบรวมประวัติศาสตร์ของชุมชนในจังหวัดตรังโดยคนในชุมชน

๒. เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับคนในชุมชน นักเรียน นักศึกษา และนักวิชาการภายนอก ในการกำหนดแนวทางและประเด็นศึกษาประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุมชน

การประเมินผลว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น ดูได้จากบทสรุปกระบวนการดำเนินงานและผลที่เกิดขึ้น

บทสรุปกระบวนการดำเนินงาน

การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เริ่มจากกิจกรรมรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ตรวจสอบสรุป เรียบเรียง และออกแบบฐานข้อมูล

ในขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการรวบรวมข้อมูล คือการรวบรวมเอกสาร ส่วนหนึ่งเป็นเอกสารจดหมายเหตุซึ่งเป็นข้อมูลขั้นต้น และหนังสือเล่มซึ่งเป็นข้อมูลขั้นรอง ข้อมูลทั้งสองแหล่งยังไม่เพียงพอสำหรับการกำหนดแผนการเก็บข้อมูล เพราะไม่สามารถเข้าใจพื้นที่เป้าหมายได้ชัดเจน

การรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจึงมุ่งไปยังข้อมูลเฉพาะของตำบล โดยเริ่มต้นที่เว็บไซต์ ไทย ตำบลดอท คอม ซึ่งมีครบทุกตำบลที่ต้องการ แต่ยังไม่ให้รายละเอียดเพียงพอ

การเข้าถึงพื้นที่จึงต้องอาศัยองค์กรหลักของชุมชน คือ อบต. ใช้วิธีการติดต่อโดยตรงจากทีมวิจัยที่เข้าไปยัง อบต. พร้อมกับหนังสือจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ตรัง เพื่อเพิ่มน้ำหนักจากองค์กรที่เป็นราชการด้วยกัน ให้ อบต. จัดผู้ประสานงานในตำบลให้อย่างน้อย ๑ คน สำหรับเป็นผู้แนะนำทีมวิจัยในการลงเก็บข้อมูลต่อไป ผลจากวิธีการนี้ได้มา ๒ ประการ คือ

๑. ได้เอกสารข้อมูลตำบลจาก อบต. เพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ครบถ้วน สิ่งสำคัญคือแผนที่แสดงรายละเอียดของตำบลนั้น ๆ ได้มาไม่ถึงครึ่งของจำนวนตำบลเป้าหมาย

๒. ผู้ประสานงานของตำบลที่จะมาร่วมประชุมฟังการชี้แจงโครงการ และเตรียมความพร้อมก่อนลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ ได้เกือบครบตามเป้าหมาย

ข้อปฏิบัติของนักวิจัยถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ในการลงพื้นที่ต้องใช้นักวิจัยคู่ กรณีไม่มีคู่ก็ให้หาผู้ช่วยนักวิจัยมาเป็นคู่ เพราะการเก็บข้อมูลต้องทำหลายอย่างพร้อม ๆ กัน เช่น ถ่ายภาพ สัมภาษณ์

และจดบันทึก ซึ่งนักวิจัยคนเดียวทำไม่ทัน โดยเฉพาะการจดบันทึก เป็นกิจกรรมบังคับที่นักวิจัยจะ **หลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งคู่** แม้จะมีเครื่องบันทึกเสียงช่วยแล้วก็ตาม เพราะหากมีข้อขัดข้องเกิดขึ้นกับเครื่อง บันทึกเสียง ก็ยังมีในสมุดบันทึกของทั้งสองคนไว้สอบทานกัน เครื่องบันทึกเสียงจะช่วยให้ในกรณีที่ยด ย่อเกินไป หรือจดไม่ทันก็ทบทวนกันได้ ก่อนลงพื้นที่ต้องศึกษาเอกสารและสอบถามผู้ประสานงานเพื่อ เตรียมความพร้อม

ปัญหาประการสำคัญที่สุดสำหรับนักวิจัยในการเก็บข้อมูลพื้นที่คือ การไม่รู้จักพื้นที่มาก่อน รวมทั้งมีพื้นฐานทางสังคมและประวัติศาสตร์ไม่เพียงพอ เมื่อได้รับข้อมูลใหม่ ๆ มาจึงทำได้เพียงการ บันทึกแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงหรือซักถามในระดับลึกต่อไปได้ แต่ปัญหานี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญต้องการให้เกิดความตื่นตัวสนใจศึกษารวบรวมประวัติศาสตร์ ของชุมชนโดยคนในชุมชน

ผลข้อนี้เห็นได้จากปฏิกิริยาของผู้ให้ข้อมูล ผู้ประสานงาน ตลอดจนผู้บริหารของ อบต. ตามที่ ปราบกฏรายละเอียดในฐานข้อมูล บทที่ ๔ โดยเฉพาะตำบลที่คัดเลือกเพื่อจัดเวทีตรวจสอบเพิ่มเติม จำนวน ๑๑ ตำบล มีหลายตำบลที่สนใจและต้องการให้มีการศึกษาเพิ่มเติม นับเป็นผลประการแรกที่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลประการหลัง คือการทำฐานข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาต่อ สืบเนื่องมาจาก กิจกรรมที่ทำในหลายพื้นที่ ทำให้ได้ลงเก็บข้อมูลเพียง ๑ ครั้ง ต่อ ๑ พื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาอย่างน้อย ๒ ประการ คือ

☹ เมื่อรวมทุกพื้นที่ทำให้ได้ข้อมูลปริมาณมาก การเรียบเรียง วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลต้อง ใช้เวลามาก

☹ เมื่อแยกพื้นที่ทำให้ข้อมูลต่อพื้นที่ไม่ครอบคลุมครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด และ ยังมีประเด็นที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ในระยะเวลาของงานวิจัยนี้ ซึ่งคณะทำงานได้มีคำถามหรือ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบซ้ำโดยใช้ข้อความตัวหนาไว้ในวงเล็บหลังข้อมูลที่ยังเป็นข้อสงสัยนั้น ทั้งได้เพิ่มเติมข้อมูลหรือคำอธิบายบางเรื่องไว้ในวงเล็บเช่นเดียวกัน แต่ใช้ตัวอักษรปกติไม่เป็นตัวหนา

ดังนั้นการจัดทำฐานข้อมูลจะได้ชัดเจนเฉพาะ **โครงร่างของฐานข้อมูล** ส่วนตัวข้อมูลนั้นจะ มีอยู่เท่าที่พอเป็นตัวอย่าง โดยได้จัดทำ **ตัวชี้วัด** เพื่อความสะดวกในการค้นหา สำหรับผู้ที่ศึกษาค้นคว้า ต่อไปได้รู้จักพื้นที่เป็นเบื้องต้น ซึ่งเพียงพอที่จะทำการกำหนดแนวทางและประเด็นศึกษา **ประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุมชน** ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ และผลที่คาดหวังอีก ๕ ข้อ ที่กำหนดไว้ดังนี้

๑. ผู้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั้งคนในชุมชนและนักวิชาการมีข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการเลือกพื้นที่และประเด็นศึกษา

๒. ได้แนวทางและรูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ศึกษาประวัติศาสตร์ในจังหวัดตรังที่สามารถนำไปออกแบบการจัดทำระบบสืบค้นทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไปได้

๓. สามารถนำรูปแบบการศึกษาพื้นที่นำร่องไปขยายผลการศึกษาเต็มพื้นที่จังหวัดตรัง

๔. ศูนย์ประสานงาน สกว.ตรัง สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการสนับสนุนการวิจัยอื่น ๆ

๕. หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง มีเอกสารบริการเพิ่มขึ้น ทั้งเอกสารรายงานการวิจัย และเอกสารขั้นต้นระหว่างการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะ

๑. สำหรับการศึกษาต่อเฉพาะภายในชุมชน ข้อมูลที่รวบรวมไว้ ทั้งจากการสำรวจ สัมภาษณ์ จากเอกสาร และจากเวทีตรวจสอบในกรณีที่ตำบลนั้น ๆ มีการจัดเวทีด้วย สามารถนำมาใช้เพื่อการตรวจสอบ วิเคราะห์ และเติมเต็มข้อมูลเพื่อเรียบเรียงเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนต่อไปได้ ซึ่งมีตัวอย่างประเด็นการศึกษาชุมชน ดังนี้

✳ **สภาพภูมิศาสตร์** ทรัพยากร ชื่อบ้านนามเมือง

✳ **การตั้งถิ่นฐาน** การทำมาหากิน กลุ่มตระกูลต่าง ๆ ความสัมพันธ์ภายในชุมชน และภายนอก

✳ **วิถีชีวิต** ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ภูมิปัญญา การละเล่น ตำนาน เรื่องเล่า บทร้อง สำนวน คำคม

✳ **การปกครอง** ผู้นำชุมชน มาจากไหน หรือเกิดขึ้นจากเหตุใด ข้อกำหนดหรือระเบียบในการอยู่ร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีหรือไม่อย่างไร

✳ **การเปลี่ยนแปลง** อะไรคือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

๒. จากข้อมูลในภาพรวมทุกตำบล จะมีตัวอย่างประเด็นที่หลาย ๆ ชุมชนซึ่งอยู่ตามแนวแม่น้ำตรัง สามารถศึกษาร่วมกันดังนี้

E ร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชน มีข้อมูลว่ามีคนอพยพจากพัทลุงมาตั้งถิ่นฐาน ตามตำบลต่าง ๆ ในเขตจังหวัดตรังเป็นจำนวนมาก มีบางชุมชนที่เกิดขึ้นจากกลุ่มกรมการเมืองที่ถูกส่งจากนครศรีธรรมราชมากำกับดูแลในบางท้องที่ ชุมชนมุสลิมตามแถบชายฝั่งทะเลซึ่งมีเชื้อสายมลายู ทำให้เกิดชื่อบ้านนามเมืองที่เป็นภาษามลายู

E ร่องรอยประวัติศาสตร์เกี่ยวกับที่ตั้งเมือง เช่น เขาสามบาตร ควนธานี นาแซก กันตัง

E ร่องรอยประวัติศาสตร์การเข้ามาของศาสนาและวัฒนธรรมจากต่างแดน เช่น พระพิมพ์ดินดิบที่ถ้ำเขาสาย ตำบลบางดี ถ้ำวัดคีรีวิหาร ตำบลเขาขอบ เขาพระวิเศษ ตำบลเขาวิเศษ วัดถ้ำพระพุทธ ตำบลหนองบัว พระพุทธสิหิงค์และวัดเก่าแก่ในกลุ่มคลองนางน้อย

E เส้นทางท่าเรือค้าและสินค้า

E ประเพณีเกี่ยวกับแม่น้ำ เช่น ลากพระ แข่งเรือ

E เรือเล่า ตำนาน

E การเปลี่ยนแปลงของสภาพแม่น้ำด้วยสาเหตุทางธรรมชาติ เช่น เส้นทางน้ำเปลี่ยนทำให้เกิดหาน การเปลี่ยนแปลงจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การดูตทราย การปรับสภาพพื้นที่ริมตลิ่งที่เคยเป็นป่าสมบรูณ์มาเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

E การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำ เช่น พันธุ์ปลา พันธุ์ไม้ริมน้ำ

E การจัดการน้ำ

ฯลฯ

๓. สำหรับบุคคลภายนอกหากจะเข้ามาศึกษาชุมชน ข้อมูลจากงานวิจัยนี้จะช่วยให้มองภาพชุมชนชัดเจนขึ้นในระดับหนึ่ง ส่วนในกระบวนการศึกษา ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล การตรวจสอบร่วมกันระหว่างข้อมูลชุมชนกับข้อมูลเอกสาร เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ของทั้งสองฝ่าย

๔. สกว. ซึ่งมีบทบาทในการหนุนเสริมให้เกิดการศึกษาต่อเนื่อง สามารถใช้กลุ่มข้อมูลในบทที่ ๓ เพื่อให้รู้จักพื้นที่ รู้จักคน มองเห็นพื้นที่ที่มีความพร้อม นำไปสู่การกำหนดวิธีการและความเข้มข้นในการเข้าไปจัดกระบวนการสำหรับเริ่มต้นโครงการใหม่ของชุมชน

บทสรุปทั้งหมดนี้ คือคำตอบใจหายวิจัย “การจัดทำฐานข้อมูลชุมชน จะนำไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์ของคนในชุมชนและคนภายนอกได้อย่างไร”

ภาคผนวก

ที่ปรึกษา

ผศ. ภิญโญ ตันพิทยคุปต์

อาจารย์พิเศษฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ตรัง)

นายสมเจตนา มณีโมไนย

นักวิชาการอิสระ ที่ปรึกษา สกว.ตรัง

ทีมวิจัย

นางสาวสุนทรี สังข์อุยทธ์

หัวหน้าหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง

นางกุลยา ศรภักดี

ข้าราชการบำนาญ

นายวิทยา อภรณ์

นักวิจัย อาจารย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

นางสาวอุษามาศ เจริมวรรณ

นักเขียนอิสระ นักหนังสือพิมพ์

นางสาวสุทิน สีสุข

เจ้าหน้าที่โครงการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

นางสาวธิดารัตน์ ธนันทน์

เจ้าหน้าที่โครงการคลองสวายนน้ำใส สนง.ทสจ.ตรัง พ.ศ.๒๕๕๐

นายสำราญ สมานธิ

ครู คศ.๒ โรงเรียนบ้านเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง